



## Tvegamo ohromitev delovanja!

**O**dbor Zadruga Goriška Mohorjeva, uredništvo Novega glasa, otroška revija Pastirček in Goriška Mohorjeva družba zelo zaskrbljeno sprejemamo odločitev Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je znižal letno dotacijo Zadrugi Goriška Mohorjeva za 45.150 evrov, kar je bistveno več od 17-odstotnega krčenja sredstev, namenjenih naši manjšini. Pri tem opozarjamo, da posledice znižanja prispevkov so:

- nujno negativno finančno poslovanje Zadruga Goriška Mohorjeva v poslovnem letu 2014;
- skoraj neizogibna zamrzitev, zaradi pomanjkanja sredstev, vsake dejavnosti kadrovanja mladih sodelavcev;
- močna ohromitev knjižno-založniške dejavnosti Goriške Mohorjeve družbe, ki med drugim letos praznuje 90. obletnico delovanja;
- krčenje delovnega urnika že itak maloštevilnemu osebju.

Prav zaradi tega podpisani pozivamo Vlado republike Slovenije, naj o odločbi premisli in naj z dodatnimi sredstvi omili rez, ki bo drugače dejansko pomenil strukturno ohromitev delovanja Zadruga Goriška Mohorjeva.

- Za Zadrugo Goriška Mohorjeva  
predsednik prof. Peter Černic  
- Za uredništvo Novega glasa  
odgovorni urednik Jurij Paljk  
- Za Goriško Mohorjevo družbo  
predsednik msgr. Renato Podbersič  
- Za revijo Pastirček  
urednik g. Marijan Markežič



## Pomagajmo poplavljenecem!

## Katastrofalne poplave so hudo prizadele Hrvaško, Bosno in Srbijo "Kdor hitro da, dvakrat da!"

**G**re za katastrofo, kakršnih ne pomnimo. Obilno in nevsakdanje deževje v minulnem tednu, narasle vode in prestopanje rek, zemeljski plazovi, vse to je namreč imelo za posledico hudo ujmo, ki je doslej zahtevala na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini ter v Srbiji že več kot petdeset človeških žrtev ter neznansko gospodarsko škodo, o kateri se bo lahko govorilo šele takrat, ko bo vodna ujma pošla. Svetovni mediji poročajo o poplavah na Balkanu, kakršnih živeti ljudje ne pomnijo in ne pomnimo, saj je vodna ujma prizadela velikanško območje. V Srbiji je na poplavljenih območjih noč s ponedeljka na torek (v tisk gremo v torek, 20. t. m.) minila mirno. V Šabcu vodostaj Save upada, v Obrenovcu, ki so ga poplave najbolj prizadele in je tam bilo tudi doslej najdenih že dvajset utopljenih ljudi, pa se nadaljuje evakuacija. V Bosni in Hercegovini je bil v torek, 20. t. m., dan žalovanja zaradi katastrofalnih poplav, ki so v zadnjih dneh prizadele državo. Na območju Šabca in njegove okolice so ponoči nadaljevali utrjevanje nasipov, najbolj kritične so razmere v naselju Drenovac. V najhujše prizadetem mestu Obrenovac se je vso noč med ponedeljkom in torkom nadaljevala evakuacija, ki so jo v pričakovanju novega poplavnega vala odredili v ponedeljek. Do polnoči so v ponedeljek evakuirali približno tisoč ljudi, v naslednjih nekaj urah pa še med 200 in 300. V Obrenovcu so sicer še vedno ljudje, ki kljub pozivom oblasti mesta nočejo zapu-

stiti, ker nočejo zapustiti hiš v bojazni, da jih bodo po poplavah našli izropane. V katastrofalnih poplavah v Srbiji je po najnovejših podatkih (poročamo v torek, 20. maja) umrlo 20 ljudi. Še več žrtev so poplave terjale v BiH. Na vzhodu Hrvaške so v ponedeljek našli truplo druge žrtve. Gre za poplave, ki jim v novejši zgodovini ni primera, prizadetih je približno dva milijona ljudi; poročajo, da se sicer vode



počasi umirjajo, a obstajajo velike nevarnosti za epidemije in zastrupitve, vodovodi so uničeni, ljudje so potrebni vsega. Pomoč je bila tokrat zares hitra in silovita. Prebivalci ter vlada Slovenije so se zares izkazali, tudi zaradi nekdanjega skupnega življenja, gotovo, a ne samo zaradi tega; veliko je bilo namreč stkanih tudi sorodstvenih vezi s Srbi, Hrvatimi, Bosanci, vse to je pripomoglo k dejstvu, da je Slovenija takoj priskočila na pomoč ljudem v stiski. Rdeči križ, slovenska Karitas in druge

dobrodelne ter človekoljubne organizacije, teh je veliko - še najbolj razveseljivi so podatki o spontanosti zbirnih centrov po naši matični domovini - poudarjajo, da so ljudje potrebni predvsem osnovnih živil, obutve, udobnih oblek, spodnjega perila, dezinfekcijskih sredstev, zdravil in še in še bi lahko naštevali. V tej prvi fazi najbolj potrebujejo plastične škornje in rokavice, sredstva za dezinfekcijo, vires pitne vode, pakete s hrano (konzerve), higienske pripomočke, materiale za nego dojenčkov in otrok, obleke in čevlje ter odeje. Za pomoč evakuiranim ljudem bodo v prihodnjih dneh potrebovali predvsem hrano, pitno vodo, topla oblačila, peči za ogrevanje in kuhinje na plin ter higienske pripomočke, da bi preprečili širitev nalezljivih bolezni. Potrebujemo tudi črpalke za črpanje vode.

Svojo pomoč lahko posredujete tudi vi na naslov: **Slovenska karitas, Kristanova ulica 1,1000 Ljubljana**  
TRR: SI56 0214 0001 5556 761  
Namen: **POPLAVE SRBIJA IN BIH**  
Sklic: SI00 625

Koda namena: **CHAR**  
BIC banke: **LJBASI2X625**  
Prispevke in blago za prizadete v katastrofalnih poplavah zbirajo tudi v našem prostoru, posebej se je aktivirala Zveza slovenskih kulturnih društev, o zbirnih centrih

dobite podatke v dnevnem časopisu. **Tudi pri Novem glasu smo se hitro odzvali in zbiramo denar za poplavljenecem. Vaše prispevke lahko oddate v uredništvih v Trstu in Gorici, mi pa bomo denar osebno izročili uglednim predstavnikom slovenske Karitas, in sicer Jožici Ličen in predsedniku Imretu Jerebicu, ki ju ni potrebno posebej predstavljati, saj s svojim poštenjem živo pričata, da je neposredna pomoč potrebnim tudi danes še kako mogoča!**

JUP

## Volilna podpora SSO

## Za evropske in upravne volitve

**I**zvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je tudi glede evropskih in upravnih volitev, ki so razpisane za prihodnji 25. maj, zavzel jasno stališče in podprl odločitev edine slovenske stranke v Italiji, to je Slovenske skupnosti, da se poveže s prvo največjo narodno skupnostjo v Italiji, to je Južnotirolski ljudsko stranko. V tem trenutku so nam vezi z Južnimi Tirolci še kako potrebne, posebej še zato, ker imajo kar nekaj poslancev in senatorjev v Rimu, v Bruslju pa evropskega poslanca dr. Herberta Dorfmana, ki je v preteklih petih letih svojega mandata vedno rad na evropskem nivoju zagovarjal pravice slovenske narodne skupnosti v Italiji. Ob njem kandidira na evropskih volitvah tudi edina Slovenka in predstavnica Slovenske skupnosti, to je Tanja Peric, ki je prav zato - kot edini slovenski kandidat - vredna vse naše podpore. Izvršni odbor SSO je tudi glede upravnih volitev, ki bodo istega dne na Tržaškem, Goriškem in v videmski pokrajini, podprl prizadevanja stranke SSK, ki nastopa s samostojnimi listami ali sodeluje v občanskih listah in koalicijah. SSO želi in pričakuje, da se bodo slovenski kandidati na slovenskih krajevnih listah kar najboljše uveljavili in da jih bodo slovenski volivci močno in uspešno podprli.

V zvezi z volitvami v evropski parlament v Sloveniji pa je predsednik SSO Drago Štoka izrazil svojo naklonjenost in vsesplošno podporo predstavniku deželne Slovenske skupnosti dr. Damijanu Terpinu, ki ima realne možnosti za izvolitev v najvišje evropsko politično telo.



## Ob krčenju finančnih sredstev iz Slovenije Izvršni odbor SSO je zelo zaskrbljen za delovanje slovenskih ustanov

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je zasedal v sredo, 14. maja, v Čedadu in kot glavno temo obravnaval razdelitev sredstev na podlagi razpisa za leto 2014 s strani Ura za Slovence v zamejstvu in po svetu. Iz prve analize, ki je bila predstavljena članom izvršnega odbora, izhaja, da so krčenja bistveno večja od pričakovanih. Izpostavljeno je sicer bilo hudo finančno in gospodarsko stanje, v katerem se nahaja Slovenija. Vendar nihče ni pričakoval, da bodo posledice tako izrazite, še posebno, ker gre za slovensko manjšino in njene ustanove. Več odbornikov je tudi poročalo, da so se organizacije in društva v sklopu SSO že odzvali z veliko zaskrbljenostjo nad prihodnjim delovanjem. Še največ preglavic imajo tam, kjer je zaposleno osebje, ki je že tako ali drugače skrčeno na minimum. Občutno zmanjšanje prispevkov so utrpela tudi društva, ki se ukvarjajo z mladinskimi dejavnostmi, od skavtov do športa. Predsednik Štoka je s tem že seznanil ministra Gorazda Žmavca na srečanju skupnega predstavništva, ki je potekalo v petek, 9. maja, na generalnem konzulatu v Trstu. Izvršni odbor SSO se je seznanil

s poročilom predsednika Štoka glede poteka obnove paritetnega odbora; upati je, da se bo celoten postopek končal v čim krajšem času. Vloga tega pomembnega institucionalnega telesa je namreč ključnega pomena za izvajanje zaščitnega zakona. Ista skrb velja tudi za vladno omizje, ki je

lika pozornost do mladih in stalno prizadevanje za kakovost slovenskega jezika.

Giorgio Banchig, pokrajinski predsednik za Videmsko, je poročal o nedavnem srečanju odbora staršev s predsednico deželne odbora FJK Deboro Serracchiani. Tema srečanja je bila namenjena stavbi dvojezične šole v Špetru. Sestanek pa se je končal predčasno zaradi določenih kritičnih posegov. SSO meni, da bi bilo potrebno prizadevati se za usklajeno rešitev. Nikakor si ne smemo dovoliti, da bi na koncu ostali še brez tistih sredstev,



Matteo Renzi

še brez predsedujočega in še ni nastopilo po zamenjavi italijanske vlade in nastopom novega predsednika ministrskega sveta Mattea Renzija. Dolgotrajnost teh postopkov precej pogosto reševanje pomembnih problemov, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v FJK. Izvršni odbor SSO je pohvalno ocenil spominsko slovesnost ob obojeletni obletnici žrtvam fašističnih posebnih sodišč, ki je potekala v Trevisu in katere se je udeležil pokrajinski predsednik SSO za Tržaško Igor Švab. Švab je pozitivno ocenil potek občnega zbora ZSŠDI, kjer se kaže ve-

ki so že na razpolago. Za goriški del SSO je poročal Albert Devetak in izvršni odbor seznanil s pričetkom izvajanja projekta Živi Kras, ki ga je financiral IAS Kras. Projekt je naletel na veliko zanimanje in prijavilo se je res lepo število šol, ki si bodo v naslednjih tednih ogledale kraške znamenitosti pri nas. Julijan Čavdek pa je podal poročilo o udeležbi na občnem zboru Slorija, na katerem je bilo poudarjeno, da bi Slori moral biti bolj prisoten na Goriškem. O tem bo v kratkem namenjen sestanek z obema krovnicama organizacijama.

Prejeli smo

## Še o Sabotinu

V časnikih sem prejšnji teden zasledil, da je g. Dar-ko Žnidarčič, član novogoriške Sekcije maj 45 združenja borcev za vrednote NOB, v zvezi z vojno napisov na Sabotinu označil podpisnike peticije proti napisu 'Tito' na tem griču kot "72 stricev in tet iz ozadja" tistih, ki so isti napis spremenili v 'JJ'. Ker sem bil sam eden od podpisnikov peticije, bi rad pojasnil nekatere stvari in se opravičujem, če bom pri tem nekoliko oseben.

Naj najprej povem, da sem zaradi tistega svojega podpisa kar ponosen. Poleg tega ugotavljam, da je g. Žnidarčič zašel v rahlo kontradikcijo, ko je vse podpisnike označil za ljudi iz ozadja: vseh 72 se nas je vendarle javno podpisalo, in kdor je hotel, je naša imena bral (in preštel) v tiskanih medijih. Bili smo torej precej v ospredju in ne v ozadju. Kar pa se me osebno tiče, naj povem, da me tudi napis 'JJ' ne navdušuje, kot bi me ne veselil tudi kateri koli drug napis. Rad imam namreč nedotaknjeno naravo ter na vzpetine, griče in hribe se hodim sprostiti, uživati razgled in tudi žagati drva, če imam za to ustrezno dovoljenje. Nikogar ne kujem v zvezde, razen kakega svetnika ali blaženega in morda kakega malega človeka, ki je za skupnost ali družbo, v kateri je živel, veliko naredil, vendar njegovega imena ne najdemo v zgodovinskih učbenikih ali knjigah. Tu bi izpostavil dve takšni osebi, in sicer gospo Mijo Markež z Jesenic in lastnega pradedo Jožefa Legišo p. d. Kupčevega (letnik 1861) iz Devina. Gospo Mijo Markež (pravili smo ji sicer gosposodična) omenjam zato, ker je mene in vrsto drugih otrok, gre za nekaj generacij, zastoj naučila materinščine v slovenskih tedenskih tečajih, ki so jih organizirali poveljni priseljenci v Argentini. (Priznam: imam tudi ta greh, da sem se rodil v Argentini in da je naša družina do pred kakimi pet-

desetimi leti, ko so se starši odločili za vrnitev v domače kraje, sodelovala v društvih, ki so nastala v okviru tamkajšnje politične emigracije.) O svojem pradedu Jožefu Legiši pa naj ne skromno povem, da je bil trden Slovenec in se ni mogel sprijazniti z razmerami, ki so na našem



področju nastale leta 1918 oz. 1922. O njem je v nekaterih krogih v Devinu in okolici v ducejevih časih krožila krilatica, katere avtorji so prihajali iz kroga Virgilia Brovedanija, tedanjega devinsko-nabrežinskega podeštata. Glasila pa se je takole: "Co crepa el vecio Cupiz, crepa tuti i s'ciavi de Duin". V prevodu: "Ko crkne stari Kupec, crknejo tudi vsi devinski ščavi". Če pogledam na to vejo svojih devinskih sorodnikov, ugotavljam, da so se podeštati kameradi pred več kot osemdesetimi leti kar precej ušteli.

Povedati moram še, da mrzim kult osebnosti - tega sem se naučil tudi od svojega pokojnega očeta - in nisem nikdar častil ne Perona in njegove žene Evite ne Stalina ne Tita ne Franca Rozmana-Staneta ne Leona Rupnika ne Lovra Hacina ne J. F. Kennedyja, čeprav me je njegova smrt prizadel, ne Thatcherjeve in ne, kot je menda znano vsakomur, ki me pozna, Berlusconi. O Josipu Brozu bo še spregovorila zgodovina, sam pa bi pripomnil tole: tudi po njegovih prizadevanjih je Jugoslavija izšla iz 2. svetovne vojne kot zmagovalka, njegova zasluga je tudi, da je načel komunistično-stalinistični monolit. Toda

koliko življenj in trpljenja sta stala njegov prevzem oblasti in obdržanje te iste oblasti? Je opravičljivo, da je samo v Sloveniji v znanih in manj znanih moriščih našlo nasilno smrt v veliki meri v prvih povojnih mesecih in letih menda sto tisoč ljudi? Kako opravičiti grozo Hude jame, Teharij, Kočevskega roga itd. ter kasneje Golega otoka? Vse navedeno je imelo in ima povrh mednarodne razsežnosti. To nam dokazujejo ne nazadnje naši italijanski sosedi, ki nam vsakega 10. februarja ali še ob kaki drugi priložnosti izstavijo račun svojih pobitih in fobjah in svojih beguncev. In število enih in drugih se je v letih, tudi v slabi veri, večalo, hkrati pa se je potiskalo v stran dejstvo, da je naše kraje najprej prizadel fašistični totalitarizem. Vedno več je bilo tudi zgodb o podrobnostih teh smrti in izgonov, tako da

smo bili Slovenci pred nekaj leti tudi z najvišjih mest italijanske politične oblasti nekoliko obtoženi genocidnosti. Naši sosedi govorijo namreč o tem pojavu, kot da bi šlo za krvavo etnično čiščenje. Njihove žrtve pa naj bi v glavnem padle zato, ker je bila njihova edina krivda pač ta, da so bile italijanske narodnosti. Kadar pa pogledaš na kak seznam teh padlih, ki se nanaša na Istro, Tržaško, Goriško in tudi Benečijo, opaziš na njem celo vrsto naših ljudi, ki z italijanstvom praviloma niso imeli dosti skupnega, njihovih imen pa ne boš našel na skoraj nobenem našem spomeniku. In, naj ponovim, kdo nosi glavno odgovornost, da se je vse to dogajalo in potem prikrivalo? Zato menim, da bi bilo prav, da bi tisti, ki radi valijo kamenje po pobočjih in pišejo neokusnosti na Sabotinu in še kje v bližini, raje pomislili na 100-letnico začetka 1. svetovne vojne in naj bi te griče ali hribe, na katerih je umrlo na tisoče in tisoče tudi naših mladih ljudi, pripomnilo tako, da bodo lahko ob tej obletnici dostojno sprejeli morebitne sorodnike teh padlih in druge obiskovalce.

Aleš Breclj

## Novi predsednik je prof. Peter Černic Naša Zadruga ima novo vodstvo

Zadruga Goriška Mohorjeva, ki izdaja tednik Novi glas, knjige Goriške Mohorjeve družbe in otroško revijo Pastirček, ima nov upravni odbor in novo vodstvo. Na občnem zboru v torek, 29. aprila, so bili v upravni odbor izvoljeni Jadranka Cergol, Peter Černic, Martin Drufova, Joško Fornazarič, Erika Jazbar, Marko Tavčar, Martina Valentincič, Tiziana Zavadlav in Danijel Devetak. V sredo, 14. maja, so se novi odborniki prvič sestali na sedežu Zadruga na Travniku 25 v Gorici, da bi v svoji sredini izvolili predsednika; zraven je bila, prvič,

tudi nova revizorka Mara Petaros. Za novega predsednika in torej naslednika msgr. Kazimirja Humarja, ki je vodil Zadrugo ob njenem nastanku, ter dr. Damjana Paulina, ki je kmalu nato prevzel njeno vodstvo in ga obdržal vse do konca aprila letos, je bil izvoljen Peter Černic (na sliki), profesor na goriških višjih šolah, vsestransko dejaven na kulturnem in političnem področju. Za podpredsednika so odborniki izvolili časnikarja in tajnika GMD Marka Tavčarja, za tajnico pa potrdili zanesljivo upraviteljico Tiziano Zavadlav.



Odbor, ki je v povprečju znatno mlajši od prejšnjega, se je takoj lotil dela, saj je nastopil funkcijo v posebno težkem času, samo nekaj dni po novici o hudem finančnem rezu prispevkov.

## Povejmo na glas

### Bomo Slovenci stopili skupaj?

Kljub temu da so bližnje evropske volitve zdaj v prvi vrsti, pa ne morejo zakriti temeljnega slovenskega problema, ki je slej ko prej v izključujoči ali vsaj dvotirni politični naravnosti. Tovrstna naravnost vztraja ne glede na krizo, ki po novem vse bolj udarja s svojimi posledicami in v tem smislu prav gotovo ni obvladana, nasprotno, neprijetna presenečenja se utegnejo nadaljevati. In v tem okviru se matična država otepa z nevšečnostjo predčasnih volitev, potem ko je prišlo do odstopa vladne predsednice zagotovo v nepravem trenutku, prav tako pa do nerazumnega razcepa najmočnejše stranke. Pomenljivo in zgovorno za siceršnje stanje v Sloveniji je, da je bila v iskanju najhitreje poti do volitev omenjena tudi možnost prehodne vlade narodne enotnosti, s katero bi se lahko izognili mrtvemu teku v času do umestitve nove vlade. Vsekakor najboljša možnost, ki pa se je vse politične sile izogibajo kot nečesa grozljivega in celo sramotnega, saj bi to pomenilo, da bi bilo treba prenehati z notranjim bojem in resno sesti za skupno mizo z enim samim ciljem: strniti vse sile v interesu države, ki vse težje prenaša butanje kriznih valov. Bili bi pesimisti, ko bi nastanek vlade narodne enotnosti povsem opisali, toda slovensko politično razmišljanje je obrnjeno v povsem nasprotno smer. Niti primer Nemčije nima odločilnega vpliva, čeprav je skrajno jase: na zadnjih volitvah je Merklova dobila skoraj absolutno večino in vendar je pristala na veliko

koalicijo, kar priča, da so tudi za uspešno nemško gospodarstvo časi hudi in negotovi in da se ni umestno obremenjevati z notranjimi obračuni. Po srečnem naključju premore vlado širokega dogovora Italija, kjer pa so bili odpori velikanski, saj je bila, ali je še, tudi naša "sosedna" močno zakoreninjena v ideološki notranji nepomirjenosti. Seveda kdo poreče, če se vrnemo v Slovenijo, da ni mogoče dokazati povezave med politično strnjeno oziroma nestrjenostjo in ekonomsko uspešnostjo oziroma neuspešnostjo določene države. Treba je reči, da je takšna miselnost le eden od izumov ideološkega pogleda na svet, ki želi vzdrževati preživeli notranji spopad še naprej in brez konca, četudi je s tem vse bolj načet skupni dom, ki ga nihče nima več kot toliko v mislih. Po zadnjih udarcih krize je postavljena pod vprašaj tudi organiziranost naše skupnosti tukaj v Italiji, organiziranost, ki je sicer dosti bolj zasnovana od tiste v matičnem prostoru, saj kljub dvotirnosti premore spodbudno stopnjo medsebojnega razumevanja in neprimerno večjo sposobnost reševanja skupnih problemov. Toda ali bo to dovolj, če bo kriza usodnejše posegala v naše življenje in nam pričela ogrožati delovanje naših ustanov, društev in civilne družbe nasplo? Ločeni se odpravljamo na upravne in evropske volitve. Zakaj vendar in v imenu česa? Ni dvoma, da nam politične ločitve škodujejo, vprašanje je le, koliko nam jemljejo.

Janez Povše

## Podprimo slovensko dobrodelno društvo!

### Pet tisočink davka IRPEF je mogoče nameniti tudi Slovenskemu dobrodelnemu društvu

Ob sestavljanju letošnje davčne napovedi (nekoč smo ji pravili "davčna prijava") je mogoče nameniti 5 tisočink svojega davka od dohodkov tudi Slovenskemu dobrodelnemu društvu, ki ima sedež v Trstu. Kdor se bo za to odločil, bo pomagal človekoljubnemu delu SDD v korist zlasti študirajoče mladine, ne bo pa utrpel nobene škode, saj gre le za delež davka, ki ga moramo tako in tako izplačati državi.

Postopek je preprost. Na davčni prijavi (ali na obrazcu za izbiro namembe 5 tisočink, če ne predstavimo prijave) se moramo na drugi strani podpisati v kvadrato, ki nosi dolgo oznako, ki se začne z besedami "Podpiranje prostovoljnega dela..." (v italijanščini: "Sostegno del volontariato..."). Spodaj pa moramo vpisati še davčno številko Slovenskega dobrodelnega društva, in sicer: 80011090323.

POGOVOR Tanja Peric

## “Nam v prid nastopajmo v samostojni zbirni stranki!”

**P**red evropskimi volitvami smo na pogovor za naš teden povabili Tanjo Peric, edino predstavnic slovenske manjšine, ki bo kandidirala za evropski parlament. Kot predstavnica stranke Slovenska skupnost je bila na tretjem mestu uvrščena na listo Južnotirolske ljudske stranke.

**Najprej dovoli neposredno vprašanje: zakaj bi ti morali volivci zaupati svoj glas na prihodnjih evropskih volitvah?**

Želim si, da bi volivci z glasovi podprli mojo kandidaturo, ki želi biti v neki meri tudi združevalna kandidatura vseh Slovencev, ki živimo v Italiji. Obenem bi na tak način z volilno izbiro pokazali tudi, da smo Slovenci še zmožni podpreti nekoga, ki je “le” Slovenec. Enotna in močna podpora bi pomenila tudi krepak znak Južnotirolski ljudski stranki, ki bi ji na tak način še enkrat dokazali, da nam ni vseeno, ko gre za slovenskost. Obenem bi še bolj okrepili sodelovanje in podporo, ki nam je že v marsikateri kritični situaciji izkazala stranka SVP. V svojem življenju sem vedno sodelovala pri katerikoli slovenski pobudi in vedno brez predsodkov, ker verjamem, da bomo Slovenci kljubovali nazadovanju in izgubljanju svojih korenin le, če bomo skupaj nastopali v samostojni zbirni stranki in v slovenskih organizacijah. V dokaz nam je prav trideseta obletnica demonstracije na gorškem Travniku, ki jo v teh dneh obhajamo, ko je 15.000 Slovencev enotno nastopilo, da bi zahtevali zakonite pravice, ki pripadajo naši slovenski manjšini, in bi opozorili na naraščajočo nestrpnost do naše prisotnosti na Tržaškem, Gorškem in Videmskem v tistih letih.

**Tvoja kandidatura preseneča najprej zaradi tega, ker si za pojme politike, kot jo poznamo v Italiji, mlada; si hkrati edina predstavnica slovenske manjšine, ki kandidira za evropski parlament. Kako lahko postane tvoja starost, oprost – mladost, dodana vrednost na prihodnjem volilnem soočanju? Kako pa si razlagaš, da se boš kot edina manjšinska potegovala za mesto v evropskem parlamentu? Ali je glede evropskih volitev v naši sredini premalo zanimanja?**

V primerjavi s tem, kar smo vajeni, se zdi to nekoliko novo. Je pa tudi res, da se tudi na italijanski ravni političnega nastopanja nekoliko nižja srednja starost. Tako je na primer sedanjí prvi minister zelo mlad v primerjavi s tem, kar smo do danes videli. Še v sami Južnotirolski ljudski stranki je prišlo na zadnjem kongresu, ki sva se ga udeležila jaz in deželni tajnik SSK Damijan Terpin, do velikega preobrata: za tajnika zbirne stranke Nemcev in Lincev na Južnem Tirolskem je bil s polno podporo delegat in delegatov izvoljen 28-letni Philipp Achammer. V luči tega se je tudi stranka Slovenska skupnost odločila, da predlaga mene kot kandidatko na letošnjih evropskih volitvah na listo stranke SVP. Seveda, za razliko

od starejše, bolj izkušene osebe, se mora mlad kandidat gotovo veliko novega naučiti in postane zato kandidatura na tako visoki ravni velika spodbuda k delu. Po drugi strani pa je mlada oseba mogoče večkrat veliko bolj motivirana, da stvari dobro opravi in zlahka nabere energije, ki je pri vsakdanjem delu potrebna. Za boljše prihodnost slovenskih ljudi, ki živimo v Italiji, je izjemno pomembno, da imamo tudi na evropski ravni sogovornika in sodelavca, ki dan za dnem spremlja našo stvarnost in konkretno opo-



zarja na težave evropski politični kader in evropske institucije. Zato je pomembno, da se v nedeljo prav vsi odpravimo na volišča in podpremo kandidata, ki bo predstavljal Slovence tudi v Bruslju in Strasbourg.

**O Evropski uniji se je pisalo in se še danes piše marsikaj dobrega, zlasti pa slabega. Kaj ti meniš o EU, kakšno podoba pa bi rada, da bi EU imela v prihodnje?**

Delo in poslanstvo evropskih institucij vidim v zelo pozitivni luči, kajti njihova raven delovanja dovoljuje, da odločajo, v primerjavi z državnimi organi, nesebično oziroma celoviteje, seveda upoštevajoč specifične krajevne zahteve. Vloga evropskega poslanca je tudi ta, da v evropsko institucijo pone- se glas teh posebnosti, ki jih mora izpostaviti na tak način, da so upoštevane v procesu odločanja in upravljanja. In pri sooblikovanju Evrope mora biti soudeležena tudi oseba, ki bo ponesla glas našega območja, da bomo tako tudi mi Slovenci lahko neposredno dejavno razvijali našo Evropo. Poleg tega bo izvoljeni v evropski parlament iz vrst SSK in SVP znatraj svojega delovanja zagovarjal seveda vrednote, na katerih je Evropska unija zrasla. Evropa je celina z različnimi tradicijami in jeziki, vendar tudi s skupnimi vrednotami, kot so demokracija, svoboda in socialna pravičnost, in seveda nasprotovanje ideologiji nacifašistične diktature. EU te vrednote brani, razvija sodelovanje in spodbuja enotnost med evropskimi narodi. Obenem ohranja njihovo raznolikost in zagotavlja, da državljani čim bolj sodelujejo pri sprejemanju odločitev. Evropski poslanci morajo složno delovati v tem duhu.

**Kako ocenjuješ dosedanje delo evropskega poslanca Herberta Dorfmannja, nosilca liste SVP na prihodnjih volitvah?**

Herberta Dorfmannja zelo dobro poznam, kajti tudi Mladi za pri-

hodnost smo že z njim sodelovali in se večkrat srečali. To se pravi, da je bil njegov odnos tako z podmladkom kot s stranko SSK izredno pozitiven. Podprl nas je tako, da smo tudi z njegovo pomočjo predstavili težave slovenske manjšine v Bruslju in na tak način soudeležili pri naši stvarnosti različne akterje evropske politike. Herbert Dorfmann je bil aktivno vključen tudi v reševanje težav s prosekarnjem in usklajevanje promocije na trgu čezmejnega prostora Brda-Collio, tako kot je bil vedno povezovalni člen med našo krajevno kmetijsko strategijo in evropsko kmetijsko politiko. Skratka, zelo pripravljena in delovna oseba, ki si je k srcu vzela slovensko manjšino v Italiji.

**Že vrsto let si dejavna na družbenopolitičnem prizorišču kot članica podmladka stranke Slovenska skupnost. Kaj si se iz te izkušnje naučila? Z mladinsko skupino Mladi za Prihodnost (podmladkom stranke Slovenska skupnost) smo že veliko naredili in prišli tudi že do Bruslja in Strasbourg, kjer nas je Medskupina za nacionalne manjšine (Intergrup for National Minorities) že poslušala in vzela v poštev težave slovenskega šolstva v Italiji in rabe slovenskega jezika v javnosti. Takrat smo delovni obisk organizirali tako, da so nas spremljali tudi predstavniki slovenskih dijakov iz Trsta in Gorice, predstavniki Slovenske skupnosti, Sveta slovenskih organizacij, društva Edinost ter glavna urednika tednika Novi glas in portala Slomedia. Danes se poraja le nova priložnost, da z veseljem posvetim delež svojega časa slovenski narodni skupnosti v Italiji in še naknadno izpopolnim svoje izkušnje, kajti teh ni nikoli preveč. Moje delovanje me je do danes naučilo, da sta zavednost in ponos edina močna dejavnika, od katerih je vse odvisno, kako se bo naša manjšina razvila v času.**

**Tudi tokratna volilna preizkušnja potrjuje prednost politične naveze med SSK in Južnotirolsko ljudsko stranko. Kako ocenjuješ to dolgoletno povezovalno strategijo obeh manjšinskih strank?**

Južnotirolsko ljudsko stranko sem pobliže spoznala na začetku svojega delovanja v sklopu mladinske politične skupine Mladi za Prihodnost (prej Mladi za mlade) v sodelovanju, ki ga mladi imamo s stranko Slovenska skupnost in njenimi člani. Ko je Slovenec pri srcu obstoj oziroma prihodnost naše kulture onkraj zemljepisnih meja Slovenije, ne moremo spregledati nivoja spoštovanja nemške kulture v javnem življenju, ki ga je tamkajšnje prebivalstvo doseglo. Seveda, niti za Južnotirolce ni bila in tudi danes ni pot lahka. Politika mora vsak dan kljubovati pritisku, ki se ustvarja od zunaj, kakovostno upravljanje pa se potem pozitivno odraža na kulturo, gospodarstvo, dejavnosti in nasploh na podobo celotnega območja. Do danes je Južnotirolska ljudska stranka več kot zadovoljivo upravljala svojo deželo in vsakič trdno podprla tudi politično dejavnost stranke Slovenska skupnost ter zahteve slovenske narodne skupnosti v Italiji.

IG

POGOVOR Damijan Terpin

## “V zgodovini smo že dokazali, da zmoremo!”

**D**r. Damijan Terpin kandidira na bližnjih evropskih volitvah na listo Slovenske demokratske stranke (SDS), tudi zato je po formalizaciji kandidature “zamrznil” svoje mesto deželnega tajnika stranke Slovenska skupnost.

**Kako to, da ste se odločili za kandidaturo na listi SDS za evropske volitve?**

V zadnjih letih sem precej intenzivno sodeloval s Slovensko demokratsko stranko, ne toliko sicer glede notranje politike v Sloveniji, ampak predvsem glede odnosa, ki ga ima SDS do problemov Slovencev v zamejstvu in tudi po svetu. Ne pozabimo, da je bil v času Janševe vlade sprejet zakon o Slovincih v zamejstvu in po svetu in da smo prav takrat, ravno na podlagi tega zakona, ponovno dobili ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu. SDS je v celotni svoji zgodovini vedno dokazovala izjemno pozornost do naših vprašanj, je pa tudi edina stranka, ki je zamejskemu Slovincu ponudila celo možnost izvolitve v evropski parlament, kar bi bilo za nas vse prava senzacija. Kljub temu da nisem član SDS, so me že pred časom povabili, da v Strokovnem svetu SDS vodim odbor za Slovence v zamejstvu in po svetu. Na kandidaturo za evropske poslanca sem pristal, ker verjamem v program Slovenske demokratske stranke za evropske volitve in verjamem, da bom lahko s svojimi izkušnjami prispeval k uveljavitvi interesov slovenskih državljanov in državljanov v Bruslju, kakor tudi Slovencev, ki kot manjšinci živimo v sosednjih državah.

**Kako odgovarjate na očitke tistih, ki vam oporekajo združljivost funkcije deželnega tajnika Slovenske skupnosti in kandidature za EU v Sloveniji?**

Ne razumem, v čem naj bi bili funkciji nezdržljivi oz. kaj bi bilo narobe, če bi bil deželni tajnik SSK celo izvoljen v evropski parlament? Ravno obratno! Glavni cilj vseh pripadnikov in političnih organizacij Slovencev v Italiji in naše civilne družbe bi moral biti, da tudi mi dobimo svojega predstavnika v Evropskem parlamentu. Ker italijanski volilni zakon za evropski parlament v določbi o manjšinskih listah predvideva vstopni prag (50.000 preferenc), je to za slovensko narodno skupnost težko nedosegljivo in je torej krivično. Ko so me na SDS vprašali, ali bi kandidiral na listi SDS za evropske volitve, sem pomislil, da s tem lahko tudi dodatno opozorim italijansko in evropsko javnost na nepravilno volilno zakonodajo, ki tudi za italijanski parlament slovenski manjšini ne omogoča, da samostojno izbira svoje zastopnike. Z mojo kandidaturo smo tako tudi Slovenci v Italiji dobili konkretno možnost priti v evropski parlament, kar bi v Italiji, kot rečeno, predstavljalo pravo senzacijo. Zato se stranki SDS in njenemu predsedniku Janzu Janši iskreno zahvaljujem za to priložnost. Če bi mene ali koga drugega v SSK o tem pov-

prašala katera druga stranka v Sloveniji, bi se seveda o tem v naši stranki prav tako ustrezno pogovorili, kot smo se glede predloga SDS, ki so ga vsi na tajništvu stranke sprejeli. “Strah” pred morebitnim uspehom moje kandidature pa prepuščam drugim.

**Znani ste kot odlični politik, ki je brez dlak na jeziku. Nam lahko zato neposredno in jasno poveste, zakaj je dobro, da ste kot človek, ki živi v našem prostoru, a ga tudi presega, kandidat za EU na listi v Slo-**

huje pa je, da niso pripravljeni niti na občinskih volitvah v naših malih slovenskih občinah narediti koraka naprej in se dogovoriti za skupno upravljanje le-teh, pa čeprav sodelujemo na volitvah z različnimi listami. Besedičijo, da čas za take rešitve še ni dozorel, kar pa je seveda navadna neumnost. Berlinski zid jim namreč v glavah še vedno stoji in mislim, da se morajo nad tem resno zamisliti, preden se bo tudi v naši manjšini podrl. Takrat pa ne bo več časa za razmišljanje in čas bo takšno miselnost preprosto povozil.

**Slovenska vlada je padla, v RS bodo v kratkem ljudje trikrat poklicani na volišča, tudi zaradi referenduma. Razložite, zakaj je nujno potrebno iti na volišča ob evropskih volitvah!**

Predvsem zato, da bodo glas Slovenije v Evropi boljše slišali in da bo močnejši. Visoka udeležba na volitvah in podpora SDS lahko tudi Sloveniji prinese spremembe, ki jih danes krvavo potrebuje. Odgovor na to vprašanje pa se skriva predvsem v Majniški deklaraciji 2014, ki sem jo pred kratkim tudi sam močno podprl. V tej deklaraciji so opisani problemi, s katerimi se Slovenija trenutno srečuje, in za izboljšanje stanja v Sloveniji zahteva: spoštovanje človekovega dostojanstva, človekovih pravic in svobod, človekovo pravo; spoštovanje življenja; skrb za to, da bodo imeli mladi v Sloveniji perspektivo; iskanje zgodovinske resnice; očiščenje ostankov totalitarnega režima; zavezanost spravi, medsebojnemu razumevanju in sodelovanju; sistem, kjer bo poklicno napredovanje urejeno v skladu z merljivimi dosežki; medijski prostor, v katerem sta uveljavljena nepristranskost in spoštovanje dejstev, da se lahko izražajo različne kulturne in svetovnonazorske usmeritve; pregleden sistem volitev, ki omogoča politično stabilnost in odgovornost. Kot zamejskemu Slovincu pa se mi zdi posebej pomembna tudi zahteva, da želimo imeti državo, ki jo bomo Slovenci doma in po svetu lahko prepoznavali kot svoj dom in domovino. Glas za SDS na evropskih, državnoborskih in lokalnih volitvah je glas za Majniško deklaracijo 2014 in glas za normalno, evropsko Slovenijo.

**Kakšen bo vaš doprinos v slovenski javnosti, tu mislimo na vašo kandidaturo na listi SDS!**

Če pri tem mislite na odmev na kandidaturo zamejskega Slovence na evropskih volitvah v Sloveniji, lahko rečem, da so odzivi samo pozitivni, rekel bi celo zame navdušujoči. V Sloveniji nas zamejce spoštujejo, čeprav relativno malo ljudi ve kaj bolj podrobnega o nas. Osebnost na terenu doživljam vsak dan izjemno simpatijo, morda tudi zaradi svojega angažmaja v ekipi Tine Maze, ki je danes zagotovo najbolj prepoznavna oseba v Sloveniji. Naj mi bralci verjamejo, da je ta izkušnja ena od najbolj navdušujočih in najlepših, povrh pa še zabavnih stvari, ki so se mi zgodile v zadnjih 25 letih!

/ str. 14  
Jurij Paljak

Foto Polona Avanzo

Razmišljanje

# Polemika, ki se obeša na Terčeljevo ime, ni produktivna

V letih od 1992, ko je izšla Brecljeva monografija o Filipu Terčelju in bila vzidana njegova spominska plošča na Marijin dom ob župnijski cerkvi v Šturjah, zlasti pa po letu 2010, ko je bil na šturskem trgu postavljen spomenik, se je veliko zgodilo v prid prepoznavnosti Filipa Terčelja. Lahko rečemo, da sta se na Vipavskem med ljudmi in duhovniki vzbudila "duh in sluh" za svetost Terčelja. V Davči že od 2003. Postal je naš svetniški kandidat A. Tu bi spregovorila o delu na drugi strani te svetle medalje. Kot večletna proučevalka Terčeljevega življenja in dobra poznavalka arhivskega gradiva o Terčelju življenjski poti opazim v delu postulatorjev vrsto pomanjkljivosti, netočnosti in poudarkov na drugih temah.

Zelo pomembno je, da ostanemo pri dejstvih Terčeljevega življenja in nanj ne obešamo drugih tem.

Neprimerno in krivično je na Terčelju lomiti kopja ideološkega spopada o zahrbtno umorjenih posameznikih, skupinah, o domobrancih in pregnan- cih in o množičnih pobojih na slovenskih tleh po končani vojni.

Če si je kdo prizadeval, da bi se izognil bratski delitvi in državljanski vojni, je bil to Terčelj. Ali, kot ugotavlja dr. Tine Debeljak (Žrtve ob prevratu, dlib):

/.../ "kot duhovnik je bil Terčelj celo posrednik med domobranci in partizani." /.../

Sedanja podtikanja so hujša od tistih, ki jih je Terčelj doživljal v partizanskem zaporu od junija do septembra 1945. V pojasnilo je tu citat iz Terčeljevega pisma F. Bevku 1. oktobra 1945: /.../ "Ne delam reklame s svojim prestanim trpljenjem, vendar se mi zdi potrebno, da pridam k naštetim fašistovskim persekucijam tudi dejstvo, da sem bil ob prihodu Italijanov v Ljubljano edini izmed slovenskih duhovnikov ponovno zaprt in od Nemcev stalno nadziran v bolnici. Štejem si pod čast, da bi dokazoval absolutno nasprotje do okupatorjev, ker dejstva sama zase govore". Terčelj se je branil, medtem ko se danes sam brani ne more.

**FILIP TERČELJ NAŠ SVETNIŠKI KANDIDAT IN NAŠ NARODNI JUNAK**

Kakor mu fašistična oblast ni dala pristanka za službo po konfinaciji, tako mu povojna komunistična oblast ni dala pristanka za službo po zaporu. Iz tega dejstva izvira Terčeljeva skrajna eksistencialna ogroženost. A medtem ko je fašistična oblast Terčelja umorila le socialno, ga je komunistična tudi fizično.

**Letos, 26. 4. 2014, je minilo 80 let od Terčeljevega prebega.**

Po uvodu, ki se dotika zadnjih člankov na Terčeljevo ime, je predmet tega prispevka Terčeljev beg iz okupirane Primorske v Jugoslavijo. Na simpoziju o Terčelju, 22. marca v Ajdovščini, je dr. Dolinar namreč ugotovil, da ni znano, zakaj je bežal ilegalno.

Naj ob tem osvežim spomin: fašistična oblast je samo do leta 1930 iz Julijske krajine preko meje pregnala 108 hrvaških in slovenskih duhovnikov, jih 35 internirala in 23 zaprla v zapore v Kopru, Trstu in Gorici. (F. Barbačid, Vjerska sloboda, Zagreb 1931). In 29. 6. 1934 je imela seznam s 31 slovenskimi duhovniki, med njimi je na prvem mestu Terčelj, predvidenih za oddalitev - *allontanamento* - čez mejo ali v konfinacijo (E. Pelikan op. 465 v knjigi o Primorski duhovščini). V izdaji potnega lista Terčelju se je oblast očitno šla dvojno igrice.

To pojasnjuje Terčeljev pobeg kljub njegovi načelni odločenosti "ostanem"!

In naj k povojnemu trpljenju vasi pod Ratitovcem dodam dejstvo trpljenja Slovencev med vojno, ko so jih italijanske in nemške oblasti pregnale na tisoče, samo konec leta 1943 iz Ribemberka, Komna in okolice nad 1000 ljudi v Reich, njih domove pa požgale. A to ni tema.

V soboto, 26. 4. 2014, sem se odpravila iskat mesto prebega Terčelja; zakonca Lidija in Terčelj Zdenko, njegov nečak, sta mi povedala, da sta ta kraj obiskala že pred leti, izvedela sta, da so bili tajni vodilci prek meje in ustaljene skrivne poti ter dobrotniki, ki so prebežnike, onemogle in lačne, z vozovi vozili do Logatca itn. Seveda so sledile persekucije nad

domačimi in lokalnimi ljudmi, ko je oblast skušala ugotoviti, kdo so pomagači. Vaščani povedo, da je tisti čas Terčelj bival pri očetu v gasi v Šturjah in da je mati, mačeha Anica, pripovedovala o stiski in joku duhovnika Terčelja, čigar moker vzglavnik je vsak dan sušila.

Ljudsko izročilo o Terčeljevem pobegu govori o nabirki in podporo Terčelja, ki so jo fašisti zasegli, o obvestilu Iva Brica iz Dornberka Terčelju, naj pobegne, ker mu preti nova aretacija, in o skrivanju Terčelja v pobočju Gore pred begom, dolgotrajnem skrivanju, ne v Palah, saj so bile polne italijanske vojašnice, ampak v Fužinah, kjer je bila v bližini na samotni kmetiji pri Schleglu točilnica, kamor so sicer prihajali vsi, tudi italijanski vojaki in policisti! Bavčarjeva mama iz Lokavca, rojena Schlegel, takrat dekle, mu je nosila hrano v skrivališča. Do danes je ohranjena ta dramatična slika.

**V nadaljevanju navajam izsek tega dogajanja iz policijskih dokumentov.** Ker želim, da dokumenti govorijo sami zase, bo to gosto in zahtevno branje, ki prosi za potrpežljivost.

**SPOMIN OB 80-LETNICI TERČELJEVEGA BEGA 1934 IZ FAŠISTIČNE ITALIJE**

Tistega leta 1934 je bil veliki petek, 30.3. Lado Kobal, ajdovski rojak, rojen 1926, takrat star osem let, ki je bil strežnik Terčelju, medtem ko je bil ajdovski župnik g. Fon bolan in nato kazensko premeščen v Brda, ker je v času boleznj prepustil župnijo Terčelju, pripoveduje, da je bilo italijanskih karabinjerjev na vsakem koraku in zato sleherno druženje onemogočeno.

Kakšne procesije s tristoletimi ljudmi, ki sledijo duhovniku s slovenskim petjem?! Šlo je za *mutaste procesije*, kjer so ljudje molče spremljali duhovnika, medtem ko je obredno molil v latinščini namesto v zapovedani italijanščini. Cf. v Devinu 1934, v Pelikanovi knjigi...

Policijska poročila so prav filmsko slikovita in zavednega Slovence navdajajo z navdušenjem. Nekaj je res: zvonovi so lepše peli in ljudje molili gorečnejše, ko je maševal Filip Terčelj, kakor je l. 1992 zapisal že Marjan Breclj v svoji monografiji o Terčelju.

Zdi se, da goriška policija v poročilih tudi načrtno laže, da "panično" stopnjuje vročico za izgon, v tem je razlog za toliko obravnave Terčeljevega prebega in tolikšna zagotovila goriških oblasti o upravičenosti in brezhibnosti njihovega ravnanja, kljub nelegalnemu pobegu tako eminentnega duhovnika, kot je bil Terčelj. Lahko jih je bilo sram! Kobal se spominja Terčelja na veliki petek, ko se sveta maša ne obhaja in se 'slači' oltar, ki simbolizira Jezusovo slečeno in umorjeno telo, ko je s palico v nekem zanosu zamahnil večkrat čez oltar v znamenju križa, kar se je Kobalu vtisnilo v spomin kot nekaj usodnega.

Po Veliki noči 1. aprila 1934 se policijska vročica proti začasnemu župnijskemu upravitelju Terčelju

pazi, da ne bi noben slovenski vernik prisostvoval maši pod vodstvom italijanskega kaplana Don Tagnina.

20. 4. Prefekt odgovarja kvestorju, da so podvzeli nekatere stroge policijske ukrepe, naj se jih čim prej izvaja... (Ni znano kakšne.)

27. 4. Dante Cafarelli vrača sporočilo kraljevi kvesturi, da je 25. 4., od 6. do 7., medtem ko je don Tagnin maševal mašo sv. Marka, Terčelj vstopil s 300 verniki, po- jočimi po slovensko, ne da bi vnaprej obvestil don Tagnina.

25. 4. Četrtek, procesija svetega Marka. Dejansko se je pobeg zgodil že ta dan in se v petek srečno iz- tekkel s prebegom čez italijansko mejo med Novim svetom in Hotederšico. Iz Ajdovščine čez Goro na Kolku in za Javornikom proti meji. Takih razdalj peš in v najhujši nevarnosti ni mogoče opraviti v enem dnevu.

26. 4. Terčelj, da je slovesno vzpostavil zbor iz otrok, manjših od 12 let, katerih večina je lanski



Pogled z njive proti gozdu



Rapalski obmejni kamen, danes že v gozdu

maj pela v italijanskem zboru, s ciljem preprečiti učencem nižjih razredov osnovne šole, da bi peli po italijansko. Terčelj privlači in od don Tagnina oddaljuje slovensko mladino, ki si prizadeva spreob- račati otroke k italijanskim čustvom in rabi itali- janskega jezika. Kako bo 26. 4. Terčelj sestavil otroški pevski zbor, ki da je odtrgal pevce italijan- skemu kaplanu don Tagninu, kot trdi komandant



Na steklu znamenja smola, ki ga zastira in ga dela slabo vidnega.



Znamenje visoko na deblu, kot ena priča hišica

Dante Cafarelli v pismu kvesturi 27. 4., ker še ne ve, da je 26. 4. 1934 ob 15. uri Terčelj že prekoračil mejo.

Pot je bila zelo nevarna in naporna. Terčelj je vedel, da bi se ujel v past, če bi ponovno zaprosil za potni list - razen ustno škofa -, piše nekje. Na begu je pre- nočil na Kolku pri zaupanju vredni Taloški kmetiji. Tej obletnici sem že namenila pozornost z doku- mentarnim esejem o Sedejevi družini, katere duša je bil Filip Terčelj (glej Koledar 2014 GMD).

26. 4. 1934 S Kolka za Javornikom do me- je, ki jo je prekoračil pri rapalskem mej- niku 44.

Po poti je moral biti Terčelj neviden. Ka- rabinjerjev je mrgolelo, domačih plačanih obveščevalcev tudi, tudi zaradi gostega kontrabanta, zlasti s konji, vedo povedati domačini. Davki so bili neu- smiljeni, denarja nikjer, kmet se je moral znajti ali propasti.

**Služajno odkritje, kakšno naključje!**

V dneh pred obiskom Novega sveta sem v Istri in Slovencu iskala poročilo o Terčeljevem prebegu, ki ga nisem odkrila, ampak se mi je oko ujelo na naslov:

**Zvabili so jo čez mejo in jo aretirali. Aretacija akademičarke rojakinje Lojzke Brus.**

Hotederšica 4.1.1934. Ker mnogi pozna- mo profesor Brusovo (1909 - 1965), na- vajam zapis v celoti. Brusova domov v Novi svet, pod Italijo, ni mogla. Bila je takrat 25-letna študentka. Za božične praznike se je Brusova iz Ljubljane napo- tila v Hotederšico k sorodnikom ob itali- janski meji. Ko se je sprehajala ob meji

in je bila v bližini italijanske obmejne stražarnice, ji je neki finančni stražnik, ki jo je navidez poznal, prosil, naj mu raztolmači prošnjo nekega Slovence, ker sam ni znal italijansko, kar je rade volje storila. Ker stražnik ni mogel sam ustreči prošnji kmeta, je pozval njega in njo k maršalu v stražnico nekaj me- trov od meje. Brusova tega sprva ni hotela, ker ni

imela prepustnice, ko pa je to storila, je maršal ni pustil nazaj, poslal jo je v Idrijo v zapor, kamor pa so s kvesture v Gorici sporočili, da je že brisana s seznama italijanskih državljanov in ni ovir za po- vratek v Jugoslavijo.

Zgoraj opisani dogodek mi je močno spodbudil 'moj' spomin. Podala sem se torej v Hotederšico na spominski dan, da vidim, kaj je v 'mojem' spo- minu. Namreč, za majske praznike 1964 naju je s sošolko I. S. naša profesorica Brusova povabila k sebi v Novi svet in nama nekega dne na poti iz go- doviške cerkve pokazala rapalski obmejni kamen ter v nekaj besedah podala več pomembnih iz- točnic: kako globoko je segla italijanska okupacija, kako je tam nekdo ilegalno prebegnil, kako so ljud- je bežali pred fašizmom. Za naju povsem novo! Seveda nama, 18-letnima dijakinjama, ni povedala imena begunca! Terčeljevo ime je bilo posebno za profesorico Brusovo na novogoriški gimnaziji to- talno prepovedano. Brusova je že februarja 1965 umrla v molku. Domneve, same domneve.

**Zanimive "koincidence"! Sovpadanja. Nekaj po-**

sebnega! Po 50 letih se nahajam na enakih dišečih mahovih, med enakim majskim cvetjem in se za- vem, da ob zgornjem časnikarskem poročilu tu na- stopijo še druge "koincidence", pomenljivi slučaji, same okrogle obletnice:

50 let od mature in 50 let, odkar sva bili pri Brusovi, do takrat že 30 let od prebega, do danes 80 let od Terčeljevega prebega. In, se vam ne zdi, da je

Brusova sama povzročila zgornjo situacijo, da bi za Terčelja preverila možnost prebega? Ali je mo- goče, da ga je poznala že takrat, leta 1934? Kako ne?! Lahko je bila naročena na Naš čolnič in morda se je iz Novega sveta udeležila shoda, ki ga je vodil Terčelj! Recimo v Idriji. Nato je odšla v Ljubljano in ob delu v bogatih družinah študirala slavistiko na ljubljanski Univerzi. Vem tudi, da je bila Brusova so-profesorica Filipa Terčelja na 'poljanski' gim- naziji.

Spomin se mi je počasi luščil iz pozabe v zrno. Mimogrede sem se posvetovala z domačinko na njivi in kmalu v gozdu našla **rapalski obmejni ka- men 44**.

**Še ena "koincidenca", še en čudovit slučaj.** Zgodi se mi nekaj značilnega in zelo posebnega! Šla sem globlje v gozd in našla grič s potmi. In tam, visoko na deblu, eno znamenje!

Kdo drug bi molče pustil znamenje Svete Družine, če ne Lojzka, kot jo tam še danes imenujejo, da bi z znamenjem molče obeležila mesto Terčeljevega prebega?!

To niso več domneve. To je zdaj gotovost.

V Novi svet sem se vrnila 2. 5., da bi tam domačine, ki so bili zunaj pri delu, povprašala: Ali kdo ve za kako znamenje v gozdu - tako Marijo Rudolf, Ano Rupnik, Jožeta Menarta z ženo, govorila sem s Til- ko -. Nihče za znamenje v gozdu ne ve!

In to mojo domnevo potrjuje! Zraven naprošam vse, ki o tem kaj vedo, naj se mi oglasijo!

**Zakaj je Terčelj prestopil mejo v Jugoslavijo ilegal- no?**

**V Bližini križišča štirih poti na Gonjem Griču pri Novem Svetu**

(gonji od goniti konje, živino, gonj-konj-kontra- bant)

Telegramu sledi gosta izmenjava sporočil med rim- skim ministrstvom za notranje zadeve, italijanskim konzulatom v Ljubljani, goriško kvesturo, goriško prefekturo in obmejnimi karabinjerji, ki prežveku- jejo ilegalni pobeg in Terčeljevo kazensko odgo- vornost.

/ str. 12  
Marija Pegan



28. 4. 1934 ob 10h je odposlan nujni telegram na naslove 7 rapalskih mejnih prehodov od Idrije do Sv. Petra na Krasu. Goriška kvestura sporoča, da se je 26. tega Terčelj oddaljil in "klandestino ekpatriiral", nezakonito zapustil Italijo. Verjetno preoblečen in opremljen s potnim listom za Jugoslavijo. Podpisan maršal Oriolo.

BREZJE Ob 200-letnici Layerjeve podobe Marije Pomagaj

## Ob praznovanju tudi razstava in izid zbornika

Podoba Marije Pomagaj na Brezjah, ki jo je leta 1814 naslikal Leopold Layer in h kateri vsako leto prihajajo številni romarji, letos praznuje 200 let. Ob tej priložnosti so Založba Družina, Gorenjski muzej in Frančiškanski samostan Brezje izdali knjigo o milostni podobi na Brezjah ter pripravili razstavo, ki so jo odprli v Mestni hiši v Kranju. Urednik knjige *Marija Pomagaj - Milostna podoba na Brezjah* in avtor razstave *K Mariji Pomagaj na Brezje 1814-2014* Jože Dežman je na novinarski konferenci na Brezjah pojasnil, da zbornik prinaša pripoved o čaščenju Marije Pomagaj in zorenju slovenskega naroda, o velikih slovenskih krščanskih shodih, milostnih ozdravitvah, romarski kulturi in umetnostnih zakladih Brezjij. Knjigo je izdala založba Družina. Kot je o sodelovanju pri obeležitvi 200-letnice podobe, ki jo je med drugim podprlo tudi ministrstvo za kulturo, dejal direktor Družine Tone Rode, so združili moči: "Okoli Marije znamo stopiti skupaj, znamo dati iz sebe najbolj pristno, kar Slovenci premoremo". "Marija Pomagaj spremlja Slovence ne samo v domovini, ampak tudi onkraj meja po vsem svetu. Marija

Pomagaj je slovenska Marija", je poudaril rektor in gvardijan na Brezjah, pater Robert Bahčič. Kranjski slikar Leopold Layer je podobo Marije Pomagaj naslikal leta 1814 v zahvalo za milostno rešitev iz napoleonskih ječ, kamor so ga Francozi zaprli za-



radi ponarejanja denarja. Zaradi milostne podobe Marije so Brezje postale najbolj obiskan slovenski romarski kraj. Številni kristja-

ni še vedno hodijo na Brezje po pomoč v najrazličnejših osebnih, narodnostnih in verskih stiskah, je pojasnil Bahčič. Nekateri romarji poročajo tudi o izrednih dogodkih, ki so se jim zgodili. Prvi čudeži ozdravljenja naj bi se zgodili 50 let po vzpostavitvi božje poti in naj bi se bolj ali manj izpričani dogajali še danes. Zgodbe uslišanj in milostnih ozdravitev od leta 1863 naprej so zajete tudi v monografijo. Vendar bi, kot pravi Dežman, morali te zgodbe bolje raziskati, v nasprotju z Lurdom na Brezjah namreč skoraj ni bilo medicinskih raziskav o čudežih. "Nedvomno pa so tudi tukaj izpričani čudeži, milosti in vse dobro, kar vera v nenasilje, sožitje in odpuščanje prinaša s seboj", je dejal Dežman. Želi si, da bi ob letošnjem jubileju pripravili zbirko 200 milostnih dogodkov, o katerih se zbirajo podatke. "Monografija nas navaja tudi na to, da marsičesa še ne vemo in da bi lahko še naprej raziskovali in izvedeli še več", je dejal Dežman.

Sočasno s pripravo monografije je v okviru Gorenjskega muzeja pripravil tudi razstavo, ki je posvečena tako sami sliki kot zgodovini romanj na Brezje. 200. obletnico nastanka milostne podobe Marije Pomagaj pa bodo na Brezjah posebej obeležili prihodnjo soboto, 24. maja, s slovesno mašo. Tedaj bo potekal tudi škofijski dan mladih, na predvečer osrednje slovesnosti pa bo večer narodnih izročil.



Alex, Camilla, Erik, Goran, Janiki, Riccardo, Sara, Sibilla in Valentina so na 4. velikonočno nedeljo, 11. maja, v župnijski cerkvi v Štandrežu pri Gorici prvič stopili k angelski mizi. Mladim, ki jih je na ta korak pripravil katehet Danjel Vidmar, je župnik Karel Bolčina namreč podelil prvo sv. obhajilo. Bil je lep praznik vsega pastoralnega območja Soča-Vipava, katerega združeni zbor je pel na koro pod vodstvom Damijane Čevdek in Lucrezie Bogaro.

### Začetek novih gradbenih del v Žabnicah



"Sedaj gre zares!", nam je dejal g. Marjan Markežič, ki je ob koncu prejšnjega tedna s skupino prostovoljcev podrl lese no strukturo starega senika ob Koči sv. Jožefa v Žabnicah. V tem tednu bo podjetje začelo graditi novo in večjo stavbo, "ki jo nujno potrebujejo naše skupine", je še dodal.



Skupaj z revnimi. Skupaj s pozabljenimi. Skupaj z žrtvami camorre. Skupaj z zaporniki. Skupaj z bolniki. Skupaj z osamljenimi ostarelimi. **Poštni teko i ra un št. 57803009 - [www.insiemeaisacerdoti.it](http://www.insiemeaisacerdoti.it)**

Spremljaj poslanstvo duhovnikov na FB-strani [facebook.com/insiemeaisacerdoti](https://facebook.com/insiemeaisacerdoti)



CEI Conferenza Episcopale Italiana  
Chiesa Cattolica



Franka Padovan, županska kandidatinja v Števerjanu

## Za ohranitev samostojnosti!



### Se nam lahko na kratko predstavite?

Poročena sem z domačinom Brankom Terčičem in mati hčerke Lize. Mladost sem preživela v Števerjanu, kjer sem tudi opravila osnovno šolo. Kot odrasčajoče dekle sem začela sodelovati v Slovenskem katoliškem prosvetnem društvu Francišek B. Sedej, v katerem sem leta 1984 prevzela tajniško mesto in ga opravljala do leta 1997. Od leta 1985 sem aktivno soudeležena v delovanju Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice, ki ji predsedujem od leta 2004. Zaposlena sem kot učiteljica na osnovni šoli v Gorici. Prvič sem bila izvoljena v občinski svet z znakom lipove vejice leta 1994. Preizkusila sem se v vlogi načelnice svetovalske skupine in od leta 2003 v vlogi odbornice za kulturo, šolstvo in socialo. Od leta 2009 sem županja Občine Števerjan.

V naši mali stvarnosti se moramo zavedati, da igrajo majhne občine neizmerno pomembno vlogo na območju in niso vir nepotrebnih in predvsem odvečnih stroškov. Po datek, da je Občina Števerjan do danes izvajala enega najnižjih davčnih pritiskov na občana v Goriški pokrajini in na ozemlju Dežele Furlanije Julijske krajine, sploh ni zanemarljiv. Mi se kot Slovenska skupnost tega zavedamo in želimo še naprej uveljaviti v nas samih čut zvestobe, zrelosti in spoštovanja in o tem smo tudi trdno prepričani; zavedamo se, da samo tako lahko sestavimo upravo, ki bo delovala v skladu z načeli dobrega upravljanja, gospodarjenja, poštenosti, solidarnosti in medsebojnega spoštovanja.

**Katere so glavne točke vašega programa?**

Naša stranka bo v naslednjem petletnem obdobju prednostno spremljala naslednje projekte:

- danes se lahko glede zaščite slovenske narodne skupnosti sklicujemo na državni zakon 482/99 in 38/01 in na deželni zakon 26/07, ki niso sicer še popolnoma operativni, zato sta potrebni še nadaljnji skrb in pažnja glede njihovega izvajanja tudi in predvsem na lokalni ravni;
- izvedli bomo razširitev pokopališča v Števerjanu;
- spodbujali bomo uporabo obnovljivih virov energije ter okolju prijaznejših tehnologij (fotonapetostnih ter termičnih kolektorjev, geotermičnih energijskih sistemov, napredne

uporabe lesne biomase, fitodepuracije ipd.);

- zavedamo se tudi, da je vsem občanom potrebno nuditi širokopasovno internetno povezavo (ADSL), zato si bomo prizadevali, da bo ta usluga razširjena čim prej na vse domove;
- aktivno bomo sodelovali pri zagotavljanju srednjeročnih rešitev problema pomanjkanja vode za kmetijske namene v sušnih obdobjih: zadrževalniki, nadzorovano črpanje podtalnice, zbiranje meteoroloških vod, namakalni sistemi, ipd.;
- pozorno bomo spremljali postopek upravljanja nekdanjih vojašnic, ki so v državni lasti in predstavljajo zanimiv turistični izziv za razvoj območja.

### Vaš poziv volivcem!

Le nekaj dni nas še ločuje od občinskih in evropskih volitev. V današnjem času mednarodnih naporov in svetovne gospodarske krize smo vsi poklicani, da gremo množično na volišče in izberemo tiste predstavnike, ki nas bodo v prihodnjih petih letih zastopali v evropskem parlamentu in občinskem svetu. Zaupamo, da se boste izrekli za listo Južnotirolske ljudske stranke SVP - nosilec liste je Herbert Dorfmann, na njej kandidira tudi mlado tržaško dekle Tanja Peric -, za obnovo evropskega parlamenta ter za listo Slovenske skupnosti za občinske volitve.

Pomlajena skupina kandidatov liste Slovenska skupnost je aktivno soudeležena na raznih področjih vaškega življenja in predstavlja pravo izbiro. Zaupaj torej glas županski kandidatki Franki Padovan in naši listi ter zapiši preferenco enemu ali dvema različnega spola izmed dvanajstih kandidatov za ohranitev samostojnosti!

Julijan Čavdek, županski kandidat v Sovodnjah

## Nastopil je čas za spremembo!

### Se nam lahko na kratko predstavite?

Star sem 47 let in izhajam iz slovenske družine; moj oče je bil Sovodenec iz Klanca, mama pa je doma iz Vrtojbe. Ženo Mojco in s tremi otroki živim v Sovodnjah.

Starši so se poklicno ukvarjali s trgovinsko dejavnostjo v Gorici, pri kateri sem pomagal tudi jaz. Šolsko izobrazbo sem opravil na slovenskih šolah v Gorici, kjer sem diplomiral na Državnem poklicnem zavodu za trgovino Ivan Cankar. Po opravljeni vojaščini sem se vpisal na tržaško univerzo, na kateri sem leta 1994 končal fakulteto za politične vede. Istega leta sem se zaposlil pri goriškem prevoznem podjetju, pri katerem sem bil zadolžen za tržišče nekdanje Jugoslavije. Od leta 2006 sem zaposlen pri Svetu slovenskih organizacij. Pred približno dvema letoma sem opravil državni izpit za časnika.

Aktiven sem bil tudi v civilni družbi. Nekaj let sem igral nogomet pri ŠD Sovodnje. Največ moči pa sem namenil udejstvovanju v Slovenski zamejski skavtski organizaciji. V veliki zadoščenji mi je delo, ki smo ga v letih 2003 in 2004 opravili v Odboru proti goriškemu upeljevalniku, ko nam je uspelo preprečiti podvojitev sežigalnice in doseči njeno zaprtje.

Že od mladih let sem volivec Slovenske skupnosti, saj verjamem v politično združevanje Slovencev v FJK in preseganje ideoloških delitev, saj tako lahko dosežemo bistveno več, kot če se razpršujemo v italijanskih strankah. Aktivno sem se s politiko začel ukvarjati po letu 2000, najprej v sovođenski sekciji SSK, nato pa še v pokrajinskem in deželnem tajništvu. Leta 2008 sem bil izvoljen za pokrajinskega tajnika Slovenske skupnosti za Goriško in tako sledil pokojnemu Mirku Špacapanu, ob katerem sem se o politiki marsikaj naučil.

**Katere so glavne točke vašega programa?**

Naš program smo osnovali tako, da sovođenski občini, njenim občanom in območju ponudimo konkretno razvojno priložnost. Huda gospodarska kriza namreč ni prizanesla sovođenski občini, ki je tudi pod težkim vplivom velikih infrastrukturnih, kot je npr. avtocesta, za izgradnjo in širitev katere ni prejela zadostne odškodnine. Pri Slovenski skupnosti vidimo razvojni potencial v oživitvi kmetij-

stva. Sodobno razvito kmetijstvo je pomembno za primerno upravljanje območja, za večjo in boljše zaselkov naše občine. Vsi kandidati so pristopili k tej listi, ker želijo s svojim doprinosom končno ovrednotiti in izkoristiti velik potencial, ki ga ima naše kraško območje. Med kandidati so tudi predstavniki kulturnih, športnih in prostovoljnih društev in zato dobro poznajo kraj, v katerem živimo.

Naj se vrnem k svoji kandidaturi: pri srcu mi je moja vas, zato sem v občinskem svetu že dve mandadni dobi, to je deset let, žal vedno v opoziciji. Kar me je v vseh teh letih najbolj motilo in žalostilo, je prav to, da večina v občinskem svetu ni nikoli sprejela predlogov naše skupine. S temi predlogi bi lahko že zdavnaj rešili marsikatero težavo, kot npr. gradnjo šolskega poslopja. Poleg tega še danes čakamo na nekatere odgovore na postavljena vprašanja v občinskem svetu... Če bom izvoljen, bom župan vseh občanov in zato bom v občinskem svetu rade volje poslušal nasvete vseh občinskih svetnikov, tako iz večine kot tiste iz opozicije. Moje mnenje je, da le s skupnimi močmi lahko rešimo katerokoli situacijo oz. težavo.

### Katere so glavne točke vašega programa?

Za našo listo so vse točke programa zelo pomembne: aktivna prisotnost občinske uprave in svetnikov na območju; podpora domačim društvom, ki so srce občinske skupnosti; srečanja uprave po zaselkih z občani za ustrezno reševanje krajevnih vprašanj; strokovno načrtovanje posegov na območju Doberdoba.

Aldo Jarc, županski kandidat v Doberdobi

## Da bi končno prišlo do preobrata!

### Se nam lahko na kratko predstavite?

Imenujem se Aldo Jarc, rojen sem in živim v Doberdobi, star sem 56 let. Sem poročen in imam dve hčerki. Po poklicu sem grafični oblikovalec. V prostem času se posvečam prostovoljstvu kot krvodajalec, sem namreč predsednik Združenja prostovoljnih krvodajalcev iz Doberdoba. Sedaj sem tudi predsednik deželnega sveta SSO in član nadzornega odbora društva Hrast.

Kandidiram za župana, ker ljubim svojo vas, kraško območje, navezan sem na svoje korenine. Želim si, da bi v naši občini končno



prišlo do preobrata. Sestavljen sem novo občansko listo, v kateri so predstavljeni kandidati iz vseh zaselkov naše občine. Vsi kandidati so pristopili k tej listi, ker želijo s svojim doprinosom končno ovrednotiti in izkoristiti velik potencial, ki ga ima naše kraško območje. Med kandidati so tudi predstavniki kulturnih, športnih in prostovoljnih društev in zato dobro poznajo kraj, v katerem živimo.

Naj se vrnem k svoji kandidaturi: pri srcu mi je moja vas, zato sem v občinskem svetu že dve mandadni dobi, to je deset let, žal vedno v opoziciji. Kar me je v vseh teh letih najbolj motilo in žalostilo, je prav to, da večina v občinskem svetu ni nikoli sprejela predlogov naše skupine. S temi predlogi bi lahko že zdavnaj rešili marsikatero težavo, kot npr. gradnjo šolskega poslopja. Poleg tega še danes čakamo na nekatere odgovore na postavljena vprašanja v občinskem svetu... Če bom izvoljen, bom župan vseh občanov in zato bom v občinskem svetu rade volje poslušal nasvete vseh občinskih svetnikov, tako iz večine kot tiste iz opozicije. Moje mnenje je, da le s skupnimi močmi lahko rešimo katerokoli situacijo oz. težavo.

**Katere so glavne točke vašega programa?**

Za našo listo so vse točke programa zelo pomembne: aktivna prisotnost občinske uprave in svetnikov na območju; podpora domačim društvom, ki so srce občinske skupnosti; srečanja uprave po zaselkih z občani za ustrezno reševanje krajevnih vprašanj; strokovno načrtovanje posegov na območju Doberdoba.

skega jezera za ureditev vodostaja, vzdrževanje vegetacije in preprečevanje širitve invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst; vzdrževanje kraških kalov in vodnjakov; ureditev in valorizacija objektov iz prve svetovne vojne na občinskem območju in vključitev občine v projekt Pot miru; spodbujanje kmetijskih in vinogradniških dejavnosti ter razvoj turističnega potenciala občine. Glede javnih del: ni pomembno, koliko javnih del se načrtuje, pomembno je, da so dobro izvedena: zato bo na vsakem javnem gradbišču nujna prisotnost upraviteljev in tehnikov, da se dela izvajajo v skladu z načrtom; racionalizacija energetske porabe javnih stavb s pozornostjo na obnovljive vire; širitev plinskega omrežja na celem občinskem ozemlju. Ne nazadnje je zelo pomembno sodelovanje s sosednjimi občinami v Italiji in Sloveniji, kar je bilo do danes skoraj ničeno. Posebno pozornost bomo imeli do posameznih občanov ali družin v stiski.

### Vaš poziv volivcem!

Pozivam občane, naj gredo množično na volitve in naj volijo tako, da bomo končno v občini Doberdob dobili župana, v katerega lahko zaupajo, za katerega vedo, da bo vedno prisoten na območju in bo pošteno vodil občino v prihodnjih petih letih. Poleg tega bom odbornike izbral iz svoje kandidatne liste, to pomeni, da občani že vnaprej vedo, da bodo za odbornike dobili ljudi, s katerimi so se lahko med volilno kampanjo pogovarjali in soočali ter spoznali njihovo angažiranost, resnost in odgovornost do upravljanja naše občine.

## Goriški župan je sprejel štandreske igralce Priznanje za vztrajnost

V reprezentančni beli dvorani goriške občinske palače je goriški župan Ettore Romoli 13. maja sprejel štandreske igralce, ki se uspešno uveljavljajo na dramskem področju že skoraj petdeset let. Predsednik društva Štandrež Marko Brajnik in odgo-

vorni za dramsko dejavnost Božidar Tabaj sta župana seznanila z bogato, dolgoletno in uspešno dejavnostjo dramske skupine iz Štandreža, ki je v skoraj 50 letih (okroglo obletnico bodo praznovali prihodnje leto) odigrala več kot 120 predstav s skoraj 1000 po-

novitvami v več kot 100 različnih krajih naše dežele, Slovenije, Koroške, Madžarske, Švice in Hrvaške. Nastopili so tudi v Rimu, Parizu, Clevelandu in New Yorku. Prejeli so razna prestižna priznanja in nagrade. Tudi zadnja letošnja komedija *Trije vaški svetniki* je bila deležna nagrade kot najboljša predstava na



Foto DP

območnem srečanju gledaliških skupin Severne Primorske, Štirje igralci pa so prejeli priznanja za najboljše vloge na istem regijskem tekmovalstvu za Linhartovo nagrado. Županu so po-

klonili majico z lepakom komedije *Zbeži od žene*, ki so jo natisnili ob 50. izvedbi. Župan je članom štandreske dramske skupine čestital za uspešno delo, pohvalil vztrajnost in izrazil zadovoljstvo, da se vaška skupnost odloča za kulturna prizadevanja, ki bogatijo ves goriški in tudi širši prostor. Zaželel je skupini še veliko uspešnih nastopov in lepo proslavljanje 50-letnice delovanja.

DP

SCGV EMIL KOMEL Snovanja / Mi smo pomlad

## Otroci so veselo zapeli in zaigrali

Prejšnjo soboto, 17. maja, je v sklopu letošnjih Snovanj sveže in glasbeno kakovostno izzvenel koncert Mi smo pomlad, ki so ga z navdušenim pristopom izoblikovali mladi učenci SCGV E. Komel iz Gorice z gosti z Glasbene matice iz Ljubljane in z Glasbene šole "Citta" di Codroipo". SCGV Emil Komel prireja vsako leto ta "mladostni" koncert tudi z namenom, da se otroci in mladi z drugih sorodnih glasbenih šol lahko srečujejo in družijo in pri tem tkejo ali utrjujejo prijateljske vezi. Vsekakor je to tudi zelo koristna priložnost za zdravo primerjanje med učenci-glasbeniki različnih šol.

Pred kakim mesecem je otroški šolski zbor Emil Komel spoznaval Ljubljano in je skupaj z OPZ Glasbene matice oblikoval lep glasbeni dogodek. Z veseljem so organizatorji šole Komel v zameno imeli v gosteh mlade pevce iz Ljubljane in jim v dopoldanskem času razkazali lepote Goriškega gradu. Ob strokovnem vodstvu in po zaslugi Saše Quinzija, podpredsednika



šole Komel in kustosa goriških Pokrajinskih muzejev, so si otroci lahko ogledali grad in okolico in tako spoznali lepote Gorice. Sledilo je skupno kosilo v Centru Bratuž, čas pa je bil tudi za prijateljsko druženje in igro ter skupne vaje. Program koncerta je poleg Otroškega zbora Emil Komel pod vodstvom Damijane Čevdek Jug in otroškega zbora Glasbene ma-

tice pod vodstvom Irme Močnik oblikovala tudi skupina klarinetov z Glasbene šole "Citta" di Codroipo, ki je velika in živahna glasbena ustanova na Videmskem s 400 učenci. Nastopil je tudi mali godalni orkester šole Komel pod odločno taktirko Noemi Cristiani. Uvodno misel je imela Nataša Konc Lorenzutti, ki je prisrčno podala nekaj poezij v zvezi s pomlad-

nim časom, sklepni pozdrav pa je izrekla ravnateljica Centra Komel Alessandra Schettino, ki se je zahvalila vsem nastopajočim in njihovim mentorjem oz. spremljevalcem. Koncert je navdušil polno veliko dvorano KC Lojze Bratuž še posebno, ko sta zbora skupaj zapela zadnji dve pesmi z naslovom Čokolada in Glasba mi je vse.

Tudi ob tem je zažarelo iskreno prijateljstvo in skupna volja za nadaljnje sodelovanje. Koncertu je sledil izredni občni zbor Centra Komel, na katerem je predsednica Mara Černic predstavila članom nov statut šole, ki so ga soglasno odobrili. Upravitelji in strokovni sodelavci so ga ažurirali v skladu z zadnjimi zakonskimi predpisi na področju društvene dejavnosti in napisali nova, bolj prožna in učinkovita delovna pravila. Temeljna načela in namen delovanja ostajajo nespremenjeni. Društvo "Slovenski center za glasbeno vzgojo - Centro sloveno di educazione musicale Emil Komel" je izraz slovenske zbirke manjšine. Ustanova je nepridobitna narave; prizadeva si za širitev kulture, še zlasti slovenske, in z glasbenim izobraževanjem prispeva k izvenšolski vzgoji mladine. Poseben poudarek je dan slovenski glasbeni kulturi. Pri izvajanju dejavnosti bosta zato značilni uporaba in ovrednotenje slovenskega jezika. / AS

## Mladinski dom za mlade od 10. do 14. leta Poletnosti 2014



Med počitnicami prireja Mladinski dom za svoje člane vrsto dejavnosti, ki imajo kot glavni namen zaposliti mlade od 10. do 14. leta starosti v času počitnic, jim ponuditi priložnost, da v skupnosti preživijo del počitniških dni, se ob pogovorih, igrah in dinamikah učijo sprejemanja drug drugega, poglobljajo medsebojne prijateljske odnose, navezujejo nove stike, se za-

bavajo ob zanimivih aktivnostih predvsem v naravi in se marsičesa koristnega naučijo, skratka, da se pripravljajo na izzive življenja. Prva bo v zadnjem tednu pouka, od 3. do 6. junija, potekala PRIPRAVA NA MALO MATURO, ki je seveda namenjena dijakom tretjih razredov nižje srednje šole. V popoldanskih urah, z začetkom ob 15.00 in do 18.30, bodo v spremstvu vzgojiteljev in profe-

sorjev izvedeli, kako poteka maturacija, ponavljali snov glavnih predmetov, se učili premagovati tremo in ohranjati potrebno koncentracijo.

Sledili bodo POLETNI IZZIVI, to so aktivne počitnice, ki bodo potekale od 12. do 20. junija v dopoldanskem času, od 8. do 13. ure. Program obsega med drugim videodelavnice, pri katerih otroci sami ustvarjajo risane ali igrane filme, dnevne ekskurzije in raziskovalne izlete, kopanje v morju in sladki vodi ter adrenalinske pustolovščine, kot so tarzaning, rafting in druge.

Od 24. junija do 28. junija bo v koči sv. Jožefa v Žabnicah potekal ZELENI TEDEJ. Poleg iger, dinamik, kopanja, pohodov in drugih pustolovščin so predvidene tudi najrazličnejše spretnosti in tehnike preživetja v naravi, kot npr. pridobivanje hrane in vode, kuhanje, osnove pohodništva, orientacija.

Po poletnem premoru, točneje od 1. do 5. septembra, se bodo v jutranjih urah, od 8.30 do 12.30, učenci in dijaki začeli polagoma pripravljati na začetek novega šolskega leta. V ŠOLI ZA ŠALO je pristop bolj igriv in sproščen: utrje-

vanje snovi bodo dopolnjevali jezikovni tečaji, matematične vaje, kreativno branje in pisanje, didaktične igre, izrazne in ustvarjalne delavnice. Istočasno bo potekal tečaj VSTOP V SREDNJO, namenjen otrokom, ki letos zapuščajo osnovno šolo (lahko pa se vpišejo tudi lanske prvošolci). Udeleženci bodo osvežili snov glavnih predmetov - predvsem bodo utrjevali matematiko -, deležni bodo informacij in nasvetov v zvezi s potekom pouka in metodami dela na nižji srednji šoli ter s pridobivanjem delovnih navad. Ob koncu tečaja se bodo lahko njihovi starši pogovorili z učnim osebjem.

VPIS NA POLETNOSTI 2014 TER PREDVPIS K POŠOLSKEMU POUKU 2014/15 LE DO 31. MAJA Opozorjamo zainteresirane starše, da imajo s predvpisom otrok k pošolskemu pouku pravico do polovične letne vpisnine ter polovične ali celo brezplačne prijavnine pri vseh ostalih dejavnostih Mladinskega doma. Vse podrobne informacije dobite na sedežu Mladinskega doma, v ul. Don Bosco 60, tel. 0481-280857, 0481-536455 ali 366-6861441 in 331-6936603.

"Živi Kras - Carso vivo"

## Drugi dogodek projekta

V ponedeljek, 19. maja, je potekalo drugo srečanje projekta Živi Kras - Carso vivo, ki ga prireja Svet slovenskih organizacij s finančno podporo Akcijske skupine kras/Gruppo di azione locale Carso (LAS/GAL). Dogodka so se tokrat udeležili otroci osnovne šole Petra Butkoviča - Domna iz Sovodenj. Pod velikim šotorom na vrtu župnišča v Sovodnjah jih je pričakal zgodovinar prof. Peter Černic, ki jim je s pomočjo videoprojekcij prikazal zanimivosti in posebnosti kraškega sveta. Najprej je obrazložil, od kod do

kod sega naš Kras. Povedal je tudi, da z izrazom Kras označujejo okolje s podobnimi značilnostmi tudi drugod po svetu. Nadalje je razkril nastanek kraških kamenin, ki so pred milijoni let nastajale iz usedlin morskih organizmov. Kamnite plasti, ki so se zaradi zemeljskih pretresov vzdignile v višino, je začela razjedati in oblikovati voda. Na kraški svet se je pozneje naselil tudi človek, ki je v najstarejši dobi izkoristil za bivališča kraške jame. Od nekdaj je moral reševati problem pomanjkanja vode. Z ilovico je prekril naravne vdolbine, v katerih se



je nabirala deževnica, in tako so nastali kraški kali. Pozneje pa se je izučil graditi vodnjake. Kratki pogovor je bil tudi o kraških hišah in njihovi gradnji. Med predavanjem so navdušeni otroci odgovarjali na vprašanja profesorja Černica in večkrat tudi sami kaj vprašali in pripomnili. Na razpolago so imeli delavni list, na katerem so dopolnjevali povedi z besedami, s katerimi poimenujemo kraške pojave, ki so jih spoznali

tisto jutro. Po predavanju so se udeleženci odpeljali z avtobusom na Vrh Sv. Mihaela. Sprehodili so se po okolici Brestovca in opazovali, kako je voda preoblikovala kraške skale, tako da so nastali zlebiči, skavnice in škraplje. Tam so si ogledali tudi ostanke gradišča, naselbine, ograjene in utrjene, kjer so ljudje živeli v skupnosti. Ob koncu ogleda je profesor naročil šolarjem, naj poizkusijo narisati gradišče.

### Obvestila

**Mladinski dom** vabi otroke od 10. do 14. leta na "Poletnosti 2014": priprava na malo maturo (3. - 6. junija za tretješolce); Poletni izzivi (12. - 20. junija z videodelavnico, izleti, kopanjem, adrenalinskimi pustolovščinami); zeleni teden v koči v Žabnicah (24. - 28. junija); priprava na šolo (1. - 5. septembra); predvpis k pošolskemu pouku 2014/15 (s polovično vpisnino). Informacije in vpisi do 31. maja na tel. 0481-280857, 0481-536455, mobi: 366-6861441, 331-6936603, ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it

**Društvo slovenskih upokojencev za Goriško** vabi vse svoje člane na 13. redni triletni OBČNI ZBOR, ki bo v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici v ulici I. Brass 20 v četrtek, 29. maja 2014, ob 12. uri v prvem sklicu, v drugem sklicu pa bo istega dne ob 17. uri z naslednjim dnevnim redom: izvolitev delovnega predsedstva, poročila predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornika, razprava o poročilih, pozdravi gostov, volitve po razrešnici odboru. Ob priložnosti bo nastopil društveni ŽePZ. Občnemu zboru bo sledilo družabno srečanje.

**Društvo slovenskih upokojencev za Goriško** prireja 27. in 28. junija dvodnevni avtobusni izlet, namenjen ogledu mesta Parme in gradov v okolici. Vpisovanje samo do 21. maja na društvenem sedežu na korzu Verdi 51 ob sredah od 10. do 11. ure. Informacije po tel. št. 0481 532092 (Emil D.). Na račun 100 evrov.

**PD Rupa-Peč** vabi na tradicionalni letni izlet, tokrat v Jordanijo, ki bo potekal od 19. do 26. avgusta 2014. Informacije na tel. 0481 882285 (Ivo Kovac).

**Prodajam bukova drva** za kurjavo. Drva prodajam zaradi zledolede, ki je v našem gozdu v Gornji Trebusi povzročil ogromno škodo. Cena 50 evrov za kubični meter + 5 E za transport. Drva pripeljem na dom. Za kontakt tel. 041 821809 mail razazia@gmail.com

**Resna in odgovorna medicinska sestra** nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

**Zanesljiva in diskretna gospa** pomaga pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386

40153213.

**Iščem delo** za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31449311.

**Kadar potrebujete** varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. št. 00386 41256240.

**32-letna profesorica** nudi instrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

**Kvalitetno opravljam** gospodinjstva dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. št. 0038641885539.

**Pianino** znamke Danemann starejše izdelave, rezljan, zelo lepo ohranjen, primeren za takojšnje igranje, ugodno prodam. Tel. št. 00386 41529652.

**Nudim pomoč** pri hišnih opravilih, čiščenju, likanju. Tel. 003865/3001328.

### RADIO SPAZIO

**Vrata proti vzhodu**  
(od 23.5.2014 do 29.5.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Spored:

**Petek, 23. maja** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

**Sobota, 24. maja** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenski ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

**Nedelja, 25. maja** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

**Ponedeljek, 26. maja** (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

**Torek, 27. maja** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

**Sreda, 28. maja** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Lastovke, znanilke pomladi - Izbor melodij.

**Četrtek, 29. maja** (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

## PRAZNIK ŠPARGLJEV 2014

23., 24., 25., 31. maja, 1. in 2. junija 2014  
Štandrež - župnijski park pod lipami

**petek, 23. maja**

20.45: odprtje dokumentarno-fotografske razstave v spodnjih prostorih župnijske dvorane Anton Gregorčič - Štandrež v prvi svetovni vojni

**sobota, 24. maja**

17.00: slikarski ex-tempore za vrtnice in osnovne šole na temo Štandrež  
Ob 20.30 ples z ansamblom Souvenir

**nedelja, 25. maja**

19.00: MePZ Vrtojba, komedija Večerja za enega v izvedbi štandreške dramske skupine.  
Sledi ples z ansamblom Hram

**sobota, 31. maja**

20.30: ples z ansamblom Souvenir

**nedelja, 1. junija**

19.00: štandreški župnijski otroški zbor, učenci štandreške osnovne šole Fran Erjavce, nagrajevanje ex-tempore.  
Sledi ples z ansamblom Hram

**ponedeljek, 2. junija**

19.00: prosta zabava z ansamblom Oasi

Bogat srečolov, odlični šparglji in druge dobrote.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

V kamne ujet spomin

# In memoriam mag. Barbari Ravnikar (1959–2013)

Dne 23. februarja 2013 se je v Ljubljani končala življenjska pot mag. Barbare Ravnikar. Rojena je bila v Ljubljani. Po končanem študiju tekstilne tehnologije se ji je porodila želja po ustvarjanju. Seznanila se je s sestrama Darinko in Pavlo Bajec. Zlasti pod vodstvom s. Darinke je vzljubila mozaik in se leta 1995 vpisala v mozaično šolo v Spilimbergu (Scuola mozaicisti del Friuli). Njena mentorja sta bila prof. Rino Pastorutti in – ker je bila v času šolanja tudi članica eksperimentalne umetniške skupine za mozaik – prof. Giulio Candusi. Po končanem šolanju v Spilimbergu je dobila povabilo za sodelovanje pri projektu papeževe kapele Redemptoris Mater v Vatikanu pod vodstvom p. Marka Rupnika. Pri tem delu je sodelovala vse do njegovega konca. Leta 2003 se je vpisala na ljubljansko Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje – smer slikarstvo. Diplomirala je leta 2007

v 1. gimnaziji Celje – grafična dela; 2009 v Kamniku – akvarelne grafike "Vrata v neskončnost"; v Knjižnici Jožeta Mazovca v Ljubljani – grafike; istega leta še slike in grafike v Knjižnici Šiška v Ljubljani; 2010 spet v Kamniku –

prostora in barv. Pri ustvarjanju je spremljala radovednost, zato je ustvarjala v grafiki, digitalni tehniki, akrilu, olju, akvarelu, pa celo videu. Brez pretiravanja smemo reči, da je vrh njenega umetniškega dela bil mozaik, in to mo-

Rad bi se zaustavil še pri Aleksandru Velikem, ki ga je izdelala leta 2011 v mednarodni likovni koloniji v Strumici. Fino izdelane oči z jasnim pogledom, pokončna drža, kot se spodobi za aristokratskega voditelja. V to delo je vtakla še mehko mozaičnih barv, ki se prepletajo v enkratni kompoziciji, tako je delu dodala orientalski pridih. Tamkajšnja galerija je na to delo zelo ponosna. Govori se celo, da bi ga prenesli v makedonski parlament v Skopje.

Trajnost mozaičnih stvaritev gotovo ostane spomenik poznim rodovom vsakega, ki jih je izdeloval. To velja tudi za gospo Barbaro. Sama je to izrazila takole: "Mozaik ponuja iluzijo brezčasnosti. Tako kot je kamenje na poti, v morju, rekah, gorah spremljalo veliko generacij pred nami in tudi našo, lahko pričakujemo, da bo spremljalo še veliko generacij za nami".

Za konec pa še tale njena misel: "To večnost materiala želim izkoristiti v enoviti, živi podobi posameznika, saj vsak, vsem splošno poznan ali zgolj nekdo izmed nas, pušča sled, spomin ter tako objekt v mozaik na nek način postaja večni ..." – Prav zato je toliko starih krščanskih cerkev, zlasti iz prvih časov krščanstva, ozaljšanih z mozaiki. Ti so nam živ opomin večnosti in Božje prisotnosti med nami. Ko je ga. Barbara to spoznala, se je z vsem srcem posvetila mozaiku in tako podarila našemu slovenskemu prostoru nekaj nepozabnih mozaičnih del, ki ostajajo v našem slovenskem prostoru uni-kati.

Ambrož Kodolija



Foto JMP

z odlično nalogo "Slika versus mozaik" pod vodstvom prof. mag. Hermana Gvardjančiča in mag. Boruta Vogelnika. Naslednje leto – 2008 – je postala članica Društva likovnih umetnikov Ljubljana. Leta 2012 je magistrirala o temi Slika kot idejni osnutek za druge tehnike in slika kot samostojen likovni objekt. Tokrat sta bila njena mentorja prof. mag. Lojze Logar za grafiko in slikarstvo in prof. mag. Borut Vogelnik za mozaik.

Imela je osem samostojnih razstav in sodelovala je še pri desetih skupinskih razstavah. Samostojne razstave so bile: 2006

mozaični portreti "V kamen ujet spomin"; 2011 v Vodnikovih domačiji v Ljubljani – grafike "Prebujenja", na gradu Štanjel pa mozaični portreti. Zadnja njena razstava – grafike "Veter trav" – je bila leta 2012 v Kamniku.

Ilustrirala je tudi priročnik za učenje jezika YURUBA, ki ima vse besede napisane v slovenščini, angleščini in jeziku yuruba. Ta jezik govorijo v Nigeriji in Sudanu, in to kar 21% vseh prebivalcev ali nad 30 milijonov ljudi.

Kaj je bilo v slikarstvu za Barbaro najznačilnejše? Če jo spremljamo skozi njene razstave, lahko mirno zapišemo, da je bila mojstrica

začni portret. Njeni mozaični portreti so hkrati klasični in moderni. Vedno si je prizadevala narediti čim bolj realističen portret. Na ekspresionistične portrete nas spominja portret Karle Bulovec, ki je gotovo eno njenih boljših del. Leta 2009 je upodobila v mozaiku generala Maistra v velikosti 60 x 40. Smeli generalov pogled, značilni brki, v pest stisnjena desnica in sablja v levici nam ga predstavijo kot vojskovodjo in odločnega ter jasnovidnega in premočrtnega človeka. Gotovo je to eden redkih zelo dobrih generalovih portretov, v mozaiku pa do danes edini.

## Kratke

### Novo pri založbi Mladika

Pri založbi Mladika v Trstu je pred nedavnim izšla knjiga dr. Marije Stanonik Slovenska pesem v tujem škornju od doma do puščavskega peska – Slovensko odporniško pesnjenje pod italijanskim fašizmom (1920-1943) in v severni Afriki (1943-1945). V sicer strokovno zasnovani knjigi avtorica obravnava tiste slovenske može in ženske, ki so fašizmu kljubovali s slovensko besedo, čeprav jim je režim zapovedal molčati. Prva dva razdelka sta namenjena slovenščini v javnosti in peti pesmi, medtem ko tretji združuje tiste avtorje, ki so se kljub prepovedi v hudem času italijanskega fašizma in druge svetovne vojne zatekali v slovensko vezano besedo tako v zasebnosti ali kot člani organizacije TIGR in obsojenci na drugem tržaškem procesu, v pregnanstvu in begunstvu ali kot vojaki v italijanski vojski.

V drugem poglavju, z naslovom Simon Gregorčič in 100-letnica njegovega rojstva, avtorica predstavi, kako so leta 1944 različni avtorji (Ivan Trinko, Ciril Kosmač idr.) obeležili obletnico rojstva goriškega slavčka. V tretjem poglavju pa obravnava slovenskega pesnika, vojaka v afriški puščavi Andreja Peršiča. Prof. Stanonik je še raziskala delo Danila Florjančiča, ki je bil vojak ob Rdečem in Jonskem morju in tam pesnil v letih 1939–1945, in pesnjenje Antona Navačana v Jeruzalemu in Kairu. Šesto poglavje je posvečeno pesnjenju slovenskih prisilnih mobilizirancev iz italijanske vojske v procesu prestopanja k zavezniškim antifašističnim enotam na Bližnjem vzhodu.

Ddr. Marija Stanonik je bila univerzitetna profesorica in znanstvena svetnica na Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC SAZU. Je prejemnica Murkove in Štrekljeve nagrade. Knjigo Slovenska pesem v tujem škornju od doma do puščavskega peska so 15. maja predstavili v prostorih Inštituta za raziskovanje Krasa v Postojni. Avtorico in njeno delo je predstavil režiser slovenske nacionalne televizije Jadran Strle. Tržaška predstavitev knjige pa je bila ob avtoričini prisotnosti in sodelovanju Bogomile Kravos in Saše Rudolfa na večeru Društva slovenskih izobražencev v ponedeljek, 19. maja.

### V SNG Nova Gorica zadnja premiera v letošnji sezoni

V četrtek, 22. maja 2014, bo ob 20. uri v veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica domači ansambel uprizoril zadnjo premiero v letošnji jubilejni sezoni 2013/2014, in sicer Norci iz Valencije. Prvo slovensko uprizoritev je v živobarvni in nenavadni norišnici na oder postavila hrvaška režiserka Nenni Delmestre, scenografijo in kostume pa je ustvarila Venezuelka Lina Vengoechea. Komedijo o prekipevajočih strasteh je napisal španski baročni avtor Lope de Vega, ki v evropsko dramatiko bržkone pionirsko vpeljuje tematiko norosti, predvsem pa umestitev dogajanja v samo psihiatrično bolnišnico, ki jo je prva v Evropi poznala prav Valencija.



Marija Stanonik  
Slovenska pesem v tujem škornju

## Gledališče Verdi v Trstu

# Pahor in Sgarbi ter sporočilnost Giottove freske

V sporočilnost Giottove freske, ki ponazarja objem Marijinih staršev Joahima in Ane pred Zlatimi vrati jeruzalemskimi, se strneta pogleda, ki ju o ljubezni in njenem ponazarjanju imata Vittorio Sgarbi in Boris Pahor. Ta likovna podoba je sklenila soočanje med umetniškim kritikom in našim pisateljem, ki je bilo v mali dvorani tržaškega opernega gledališča Verdi v soboto, 17. maja. Povod za srečanje je bila predstavitev knjig, ki sta izšli pri založbi Bompiani, in sicer Pahorjeva Così ho vissuto – Biografia di un secolo in Sgarbijeva Il tesoro d'Italia – La lunga

umetnini, na različne načine stopnjevala in krepila skozi vse soočanje, je moderatorica večera prof. Tatjana Rojc uvedla pogovor z znamenitim citatom Dostojevskega, po čigar mnenju naj bi 'lepota rešila svet'.

Pahor je bil mnenja, da je lepota sama na sebi prekrhka lastnost: prišteti ji moramo tudi dobroto. Sgarbi pa je spremenil vrstni red besed citata in dejal, da mora svet rešiti lepota. Italija je bila po njegovem mnenju v zadnjih

*"Kljub bolečini je v človeku vselej prisotna iskra upanja, da mora biti tudi pekla nekega dne konec".*

avventura dell'arte. Večer je uvedel nastop Stefana Furinija, prve violine Verdijevega gledališča. Čeprav se je vsebinska podlaga njunega razmišljanja, ki je našla sklepno upodobitev ob Giottovi

šestdesetih letih tarča grobega neestetskega napada, ki je postavil v resno nevarnost njeno neizmerno umetniško-arhitektonsko dediščino. Dejstvo je, da je Italija v zadnjem pol stoletju zanikala vez s svojo bogato umetniško

preteklostjo (zadnje arhitekturne podvige je lociral v obdobje fašizma): človek v Italiji ni več sposoben ustvariti ničesar, zanikal je skratka svojo sposobnost, da ustvarja zgodovino. Nuja po umetnostnem izražanju je vedno prevečevala človeštvo: "Bog je ustvaril svet; človek pa, da bi izzval samega Boga in se poskušal postaviti na Njegov nivo, je ustvaril umetnost", je dejal Sgarbi. Tovrstna estetska razsežnost umetnosti se pri Pahorju dopolnjuje z etiko: "Ko bo človek nehal ubijati in bo ustvaril sebi in bližnjemu prijazno družbo, bo lahko Bog zaživel", je dejal pisatelj. Gladko se tako postavlja vprašanje o Božji navzočnosti v tragedijah 20. stoletja: Sgarbi je Pahorjevo taboriščno izkušnjo premislil na podlagi tlačenja človeškega telesnega in duhovnega dostojanstva do

peklenskih globin. "Hitler je s svojim početjem potrdil, da če Bog ne obstaja, mora gotovo obstajati hudič", je dejal umetniški kritik. Pahor se je iz taborišča vrnil duševno pohabljen, saj je del njegove osebnosti zgorel v peklenem ognju: vrnil se je med žive s prepričanjem, da Boga ni, saj bi bilo težko sprejeti, da je Bog kljub svoji

vitalizma, ki se udejanja v prerojenem odnosu do življenja in njegovega rojstva. Pri tem ima ključno vlogo ženski lik, ki dejansko omogoča nastanek novega življenja. Sgarbi je ugotavljal, da je Pahorjev odnos do ženske-roditeljice vezan na kanone 20. stoletja, ko je bila ločnica med moškim in žensko za razliko od danes še

podtankosti? Ali ni vsestransko ljubezensko razsežnost najbolj strnil na primer prav Giotto, ko je s svojim kadrom zajel nežnost noseče Ane, ki boža brado moža Joahima, on pa jo z enako nežnostjo objema čez ramo? Ali ni tisti nežni dotik najbolj zgovoren dokaz tega, kako lahko umetnik posreduje najzlahtnejše

sporočilo življenja? Dogodek so omogočili Lions Club Devin-Nabrežina, Fundacija opernega gledališča Giuseppe Verdi, Kulturni in športni krožek Ajser 2000 iz Nabrežine, Fundacija CRTrieste, Zadruga kraška banka in združenje Why not iz Sessljana.

IG



Vittorio Sgarbi, Boris Pahor in Tatjana Rojc (foto IG)

neizmerni ljubezni odgovoren za tako veliko gorje. Kljub bolečini je pa vendar v človeku vselej prisotna iskra upanja, da mora biti tudi pekla nekega dne konec. Pahor je peklenka vrata za sabo zaprl s pomočjo

jasno začrtana: še zlasti pa je prišla na dan sorodnost pogledov na to, kako je mogoče pokazati ljubezen med spoloma. Kaj ima na primer bralec od tega, da je prizor spolnega občevanja opisan do



## Goriška sinagoga / Carmina Slovenica: Tehilim Briljantna interpretacija edinstvene glasbe

Judovski narod je v prvi vrsti znan po tem, da ga sestavlja velika množica skupnosti, posejanih po vseh celinah. Tudi zaradi tega je njihova glasba, ki so jo od nekdaj dojemali kot nekaj zelo pomembnega in potrebnega v vsakdanjem življenju, ker vanj vnaša lepoto, zelo raznolika. Njen značaj se močno spreminja glede na izvor

avtorja in na časovno obdobje, v katerem je bila napisana. Tradicija je še najbolj avtonomna in pristna v krajih, kjer so bili Judje zaradi teptanja pravic prisiljeni v izoliranost; prav znotraj zidov getov so nastale skladbe z velikim čustvenim nabojem, ki daje poseben čar

in pečat njihovi glasbi. Tam pa, kjer so dosegli večjo emancipacijo in se uspešno integrirali, so na široko "vpiljali" glasbene tradicije narodov, s katerimi so se srečevali. To je bilo razvidno tudi na koncertu *Tehilim*, ki ga je v nadvse primer-



Karmine Šilec

Deželni program za razvoj podeželja PSR 2007-2013 in LASKras, se pravi Lokalna akcijska skupina KRAS, ki deluje na osnovi evropskega predpisa, pod pokroviteljstvom goriške pokrajine in štirih kraških občin, Sovodnje, Zagraj, Doberdob in Devin - Nabrežina, in v organizaciji SCGV Emil Komel, Kulturnega doma iz Gorice, SKD Hrast in društva JuliaEST ter Konzorcija za zaščito vin Brda - Kras, financirata niz razstav, koncertov in degustacijskih večerov pod skupnim naslovom Kras @ event

@ Carso.

Gre za prireditve, ki so se začele sredi aprila v Martinščini, se nadaljevale v Jadranskem zavodu združenega sveta v Devinu, ko so priredili okroglo mizo z naslovom Pot miru: iz Sarajeva do Krasa. Na začetku maja se je pomaknila v Doberdob in se nato v petek, 16. t. m., vrnila v Devin. Na sedežu devinskih zborov so namreč odprli krožno razstavo Arhitektura Krasa in obenem v sodelovanju z goriško sekcijo vsedrjavne organizacije okuševalcev vina ONAV in Lokando Devetak z Vrha Sv. Mi-

tletjih z inovativnimi posegi razprl vokalni glasbi prostor večvrstnim umetniškim dogodkom, je zbranim v goriškem izraelskem templju zapustil nepozaben spomin. Pod vodstvom Karmine Šilec, avtorice dolge vrste domiselnih - slogovno in tematsko zaokroženih - projektov, so dekleta v dolgih črnih oblačilih prikazala judovsko glasbo v njenem zgodovinskem razvoju, od starih sefardskih napevov preko renesančne polifonije do sodobnih izrazov. Na sporedu so bile duhovne pesmi z globokim religioznim značajem, pa tudi po-



foto ddp

svetne narave. Med izvedenimi skladbami so bila dela Meira Ben-Urija, Salomona Rossija, Galie in Michaela Meltzerja, Yonija Rechterja, Erana Dinurja, Flory Jagoda, Boaza Avnija, Joshue Jacobsona, Ofre Haze in drugih. Kot je povedala sama dirigentka, je bila pred nekaj leti v štajerski prestolnici razstava, posvečena Hagadi (judovski obredni knjigi); ta jo je navdušila, da je začela zbirati skladbe iz bogate judovske dediščine. "Nekatere sodobne kompozicije so avtorji posvetili prav temu zboru". V molitnici v prvem nadstropju sinagoge,

do katere vodi monumentalno stopnišče, so tako z lesenega eliptičnega matroneja najprej zazveneli zvoki roga, kakršnega uporabljajo v judovskem bogoslužju, v drugem delu pa so dekleta pred baročnim oltarjem zapela tudi skladbo s sodobno elektronsko podlago. Izkazalo se je tudi nekaj solistk, še zlasti Eva Germ, ki je na pretresljivo lep način zapela več pesmi. Carmina Slovenica je skratka s še enim tehnično dovršenim in poudarjeno briljantnim nastopom dokazala svojo izjemno umetniško raven. / DD

## V Devinu in Štivanu Kraška arhitektura in koncert

haela ponudili izbor vin in krajevnih kulinarčnih dobrot. Fotograf-ska razstava Arhitektura Krasa je izredno dragocen in zanimiv dokument nekega časa in prostora, gre za povečane črno-bele fotogra-

fije štirih fotografav, in sicer Viljema Zavadlava iz Štandreža, Joška Prinčiča iz Sovodenj in Marina Černica ter Karla Ferletiča iz Doberdoba, ki so sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja foto-

grafirali vrsto kraških hiš, borjačev, vodnjakov, kamnitih jert in kalon, oken in stopnic, žlebov in kamnitih streh. Ustvarili so tako dragocen dokument pristne kraške arhitekture, ki s svojo skladnostjo in prostorsko razporeditvijo ustvarja pristen, naravi prijazen življenjski prostor človeku, ki je te hiše postavljali. Ko si ogledujemo te slike, se zavemo, da je marsikaj že pobral čas, mnoge hiše pa so obnovili tudi v spoštovanju kraških arhitekturnih prvin, kar je vsekakor pravi pristop. Nekatere vasi pa so do danes ohranile izvirnost in stanje, kot ga ponazarjajo fotografije, kar potrjuje funkcionalnost kraške arhitekture.

Večer je uvedla ravnateljica SCGV E. Komel Alessandra Schettino, Joško Prinčič pa je vsebinsko predstavil razstavo. Uvodoma je ubrano zaigral trio kitar Šole Komel, dve pesmi pa je za-

pel MoPZ Fantje izpod Grmade pod vodstvom Hermana Antoniča. Predstavniki ONAV-a so bili nato na razpolago za obrazložitev ponujenih vin raznih vinogradnikov, članov konzorcija Brda-Kras. Lepih vtisov poln večer se je nadaljeval v stari cerkvi sv. Ivana v Štivanu, kjer je nastopila Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža z Vrha, ki jo vodi Mateja Černic. Skupina, ki se ta teden odpravlja na zborovski festival blizu Dunaja, je predstavila bogat in dovršen program, ki ga dekleta izvajajo v zadnjem letu in so ga v glavnem tudi posnele na svoji najnovejši lazerski plošči z naslovom Čas po skladbi Lojzeta Lebiča, ki so jo tudi izvajale v Štivanu. Polna cerkev ljudi je potrdila, da je to že uveljavljena zborovska skupina, ki privablja številno publiko.

Starodavna gotška cerkev sv. Ivana ob izviru Timave pa je potrdila svoj sloves, da je s svojo izredno akustiko primerna zlasti za izvajanje renesančne in sodobne glasbene literature.

V.J.



## Galerija Ars - Fotografska razstava Poti usod Andreja Furlana in Andreja Perka

V goriški likovni galeriji Ars na Travniku je bilo v četrtek, 15. t. m., slovesno, saj se je zbralo lepo število ljubiteljev umetniške fotografije, da bi prisostvovali odprtju razstave s pomenljivim naslovom Poti usod. Andrej Furlan, po rodu Križan, sicer danes dela in prebiva v Ljubljani, ter Andrej Perko, ki živi v Vipavskem Križu, sta pripravila imenitno fotografsko razstavo, na kateri sta predstavila pod skupnim naslovom starodavne poti, na katere sta oba navezana.

Andrej Furlan kot otrok nekdanjega ribiškega naselja Križ, iz katerega vodi do Jadranskega morja šeststo stopnic, se je navezal na pot, ki so jo dnevno vsaj dvakrat pred časom opravljale žene domačih ribičev, ko so zgodaj jutro odhajale v domači porti po ribe, ki so jih njihovi možje ulovili ponoči, si jih naložile v zabo-

je ali pa košare in se z njimi na glavi ponovno odpravile do naselja, od koder pa so nato svojo vsakodnevno pot nadaljevale po Krasu, do Trsta, do Bizjakerije in vse do Vipavske doline. Andrej Perko pa se je kot današnji prebivalec Vipavskega Križa začel zanimati za starodavne poti in steze, ki vodijo iz Vipavske doline na Goro in se z nje spuščajo v dolino, ki so ji pred leti Gorjani pravili kar Dežela. Oba fotografa sta se pri fotografiranju teh poti, po katerih se je vila marsikatera življenjska usoda naših prednikov, posluževala po-

sebne, enostavne, a izjemne kamere, ki ji rečemo "camera obscura", dejansko gre za najbolj enostaven fotografski aparat, ki od umetnika zahteva veliko potrpljenje, znanje in pa dragoceni čas, saj gre v bistvu le za škatlo z majhno luknjico in filmskim trakom v njej, na katerega skozi luknjico počasi prodira sve-

Predsednik društva Ars Jurij Paljk je odprtje razstave povezoval v italijanskem in slovenskem jeziku, avtorja pa sta sama podrobno razložila nastajanje vrhunskih črno-belih fotografij, predvsem pa sta oba umestila svoje fotografije v našo skupno preteklost, Andrej Furlan je prebral tudi poezijo Križana Miroslava Košute, medtem ko je Andrej Perko prebral pesem Petra Handkeja; obe pesmi govorita o minevanju časa in nas v njem.

Da bi bila razstava še bolj popolna, sta Andrej Furlan in Andrej Perko zraven svojih fotografij prispevala še majhen izbor fotografij Maria Magajne in Vena Piloni, ki imajo danes že dokumentarno vrednost in sta na razstavi samo nadgradnja umetniškega pričevanja obeh fotografav.

Razstavo spremljata katalog in dvojezična zgibanka, odprta pa bo po urniku Katoliške knjigarnice do 26. junija letos.

ZUT



Foto DP

## Zamejski petošolci na izletu v Sloveniji

### Vsakoletna nagradna ekskurzija v Ljubljani in Postojnski jami

Nastopil je mesec maj in z njim zelo pričakovani izlet v slovensko prestolnico in kraljico vseh jam. V četrtek, 8. maja, so se petošolci vseh osnovnih šol Večstopenjske šole iz Gorice in Doberdoba odpravili že zgodaj jutraj na nagradno strokovno ekskurzijo v Ljubljano in Postojnsko jamo, ki jo vsako leto podarjata Zavod za šolstvo ter Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije. Ob prihodu so se zbrali pred Lutkovnim gledališčem Ljubljana in z vodičko na čelu odkorakali po glavnih predelih mesta. Med sprehodom so si lahko ogledali poglavitne znamenitosti Ljubljane, kot so npr. Prešernov kip, Zmajev most,



Čevljarški most, Tromostovje. Vreme jim je bilo naklonjeno in zato se je ena od dveh skupin odpravila tudi na Ljubljanski grad in imela krasen razgled na mesto in na Kamniške Alpe. Izletniki so se nato vrnili na izhodiščno mesto, saj je bila na programu lutkovna predstava Pazi, Pika! Tu so srečali tudi petošolce iz Trsta in Špetra. Igra jih je prevzela, bila je zabavna in inovativna, igralci pa pravi profesionalci. S prijetnimi občutki, a praznimi želodčki so se odpravili v BTC center, kjer so jim postregli z dunajskim zrezkom, cvrtim krompirjem in solato. Prevzeti so bili tudi od trgovin in so si jih na hitro ogledali. In že so bili spet na avtobusu, ki jih je odpeljal do Postojnske jame. Nekateri so že vedeli, kaj jih čaka, saj ni bil to njihov prvi obisk jame, drugi pa so bili kar radovedni in morda nekoliko "v strahu", ki pa je hitro izpuhtel. Za vse je bila vožnja z vlakcem in sprehod po teh podzemnih galerijah nepozabno doživetje. Velika zahvala gre Zavodu za šolstvo, pedagoški svetovalki Andreji Duhovnik in vsem učiteljem spremljevalcem. / SG

## Kratke

## Poslovna konferenca "Mednarodno povezovanje lokalnega podjetništva"

Na pobudo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je v sredo, 14. maja 2014, v Pokrajinskem muzeju v Kopru potekala 5. poslovna konferenca z naslovom Mednarodno povezovanje lokalnega podjetništva. Šlo je za posvet s slovenskimi podjetniki in poslovnimi ustanovami pretežno iz Severne Italije, na katerega so bili vabljeni predvsem podjetniki primorske regije.

Konference se je udeležilo več kot sto udeležencev iz Slovenije in Italije ter predstavnikov spodbujanja gospodarskega povezovanja Republike Slovenije s slovenskimi gospodarstveniki v zamejstvu in po svetu. Namen Urada za organizacijo takih konferenc na lokalni ravni je povezati podjetnike iz lokalnega okolja s podjetniki slovenskega rodu v zamejstvu, tokrat predvsem iz Severne Italije, in na ta način pomagati tudi podjetnikom iz Slovenije pri prodiranju na tuja tržišča. Takšne ustanove, pa tudi sami podjetniki slovenskega rodu, so dragocen vir informacij o posebnostih zakonodaje v tujini, hkrati pa lahko nudijo pomoč pri navezovanju stikov s posameznimi podjetji in pri premagovanju ovir na področju poznavanja jezika in poslovne kulture v posamezni državi. Po drugi strani ima poslovanje za podjetnike izven Slovenije še "dodano vrednost" ohranjanja stikov z matično domovino. Minister Gorazd Žmavc je na konferenci imel v gosteh ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo Metoda Dragonja, ki je udeležence pozdravil s daljšim vsebinskim nagovorom.

Minister Gorazd Žmavc je v dobrodošlici ob odprtju konference poudaril, da je splošna ekonomska in socialna kriza povod za to, da podjetništvo na vseh ravneh, od obrtnikov do velikih podjetij, še bolj intenzivno širi svoja obzorja, išče nove poti poslovnega povezovanja tako znotraj države kot tudi preko njenih meja.

Urad si prizadeva, da bi poleg že uveljavljenih povezav na področju kulture, šolstva, športa itd. čim bolj spodbudil in uveljavil tudi gospodarsko povezovanje. To pripomore h krepitvi gospodarstva na obeh straneh meje, gospodarsko močna narodna skupnost pa ima večje možnosti za svoj kulturni obstoj.

Ob koncu nagovora je minister Žmavc poudaril osnovni namen konference, ki je predvsem medsebojno povezovanje s posebnim poudarkom na čezmejnih projektih in možnostih njegovega financiranja tudi iz evropskih sredstev.

Ob tej priložnosti je predstavnik Urada za konec septembra napovedal še eno konferenco. Minister je poudaril zavezo k povezovanju in skupnim naporom Urada in ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo pri krepitvi čezmejnega gospodarskega sodelovanja.

## Prvi mednarodni sejem kuharskih knjig in knjig s kulinarčno vsebino

Vas Volčji Grad pri Komnu bo v soboto, 31. maja, in v nedeljo, 1. junija, postala krajevna prestolnica kulinarike, in to v najširšem pomenu besede.

Društvo Debela griza Volčji Grad, Založništvo tržaškega tiska in Kosovelova knjižnica Sežana – knjižnica Komen v sodelovanju s knjigotrštvom Buča in krožkom Fotovideo Trst 80 ter s podporo Občine Komen prirejajo v prostorih stare Mržkove domačije 1. mednarodni sejem kuharskih knjig in knjig s kulinarčno vsebino kulinArtfest.

Bogat program manifestacije, na kateri bodo prisotne vse največje slovenske založbe, založbe iz avstrijske Koroške, iz hrvaške Istre in iz Furlanije-Juljske krajine, bo obiskovalcem ponujal predstavitev knjig in raznih projektov, delavnice, pogovore ob kuhanju, srečanja z avtorji, seanse show cooking-a (prikaze kuhanja) in še marsikaj.

V soboto (od 14. ure do noči) bosta svoje mesto ob ognjišču kulinArtfesta dobila predstavitve projekta kuharske knjige Tončke Kosovel, sestre tomajškega pesnika, okrogla miza Od štedilnika do knjige in nazaj s priznanimi gosti, kot so Janez Bogataj, Stanislav Renčelj, Vesna Guštin, Lojze Wieser in Veljko Barbieri (moderator bo novinar Iztok Ilich), in avtorski klepet ob kuhanju, ko se bosta Marjuča Offizia, avtorica Iz morja v ponev, in Klemen Košir, avtor FAO 27. 2. 1. pogovorila o morskih dobrotah (moderator Mitja Tretjak). V večernih urah bo čas za glasbeno razvedrilo s Klapo z Brega.

Tudi nedeljski program, ki se bo začel ob 9. uri, končal pa ob 19.00, bo zelo pester. Zjutraj bo spet avtorski klepet ob kuhanju: tokrat se bosta ob peki sladkih dobrot pogovorili Mirjam Simčič in Mara Mužina, avtorici knjige Domače dobrote (moderatorica Ivana Soban). Čez dan bodo potekale raznorazne delavnice o temi zdrave prehrane za odrasle in otroke: izvedenec Dario Cortese bo z odraslimi nabiral divjo "hrano", pod mentorstvom mag. Romane Marinšek Logar pa se bodo v nabiranju zelišč preizkusili otroci. Na vsako delavnico se bo lahko vpisalo omejeno število udeležencev, zato bodo prijave zbiral po predhodnem razpisu, ki bo objavljen na spletni strani www.ztt-est.it. Na glavnem odru bodo založbe in avtorji predstavljali svoje novosti in projekte. Sejem bodo končale pevke KD Koroške šopka s koncertom ljudskih pesmi. S kulinArtfestom bodo sodelovali tudi gostinci in vinarji Društva Planta, ki bodo za to priložnost pripravili poseben jedilnik in ga ponujali v svojih gostilnah. Poleg tega bo v vasi odprt vinotoč – osmica po starem Pri Kamnarjevih, kjer bodo ponujali izdelke z domače biodinamične kmetije.

Poudariti je tudi treba, da bo letošnji literarni natečaj ZTT za kratko zgodbo naravnano na temo kulinarike in se tako navezal na sam kulinArtfest.

*Naša skrbna delavca za mistijone*

**MARIJA in FRANKO SAKSIDA**

*praznujeta zlato poroko.*

*Še veliko skupnih let v zdravju in ljubezni*

*jima želi*

**DRUŠTVO ROJANSKI MARIJIN DOM**

**POGOVOR** Marko Pisani, županski kandidat za občino Repentabor

## "Za našo občino Repentabor!"

**Ali bi se nam lahko na kratko predstavili?**

Rojen sem bil pred 51 leti, sem poročen, imam dva otroka, zaposlen sem v lastnem podjetju, ki deluje na oglasnem in komunikacijskem področju. Aktivno sem se začel ukvarjati s politiko ali, bolj rečeno, s problemi upravljanja, ko me je prijatelj Andrej Berdon povabil, naj kandidiram za župana na listi Skupaj za Repentabor. Na podlagi dogovora o sodelovanju s takratnim županom Aleksijem Križmanom sem postal podžupan. Pred petimi leti pa sem bil izvoljen za župana in na podlagi ponovnega dogovora z Napredno listo sem imenoval Kazimirja Cibija za podžupana. Prepričan sem, da je v majhni skupnosti, kot je naša občina, tako dogovarjanje znak zrelosti in daljnovidnosti, in zato sem tudi letos predlagal, da se obnovo isti dogovor o sodelovanju.

**Katero so glavne točke vašega programa?**

Ena osrednjih točk programa zadeva reformo krajevnih uprav. Ohranitev samostojnosti naše občine pomeni, da sami odločamo o upravljanju našega območja in naših virov. Z racionalnim in smotrnim upravljanjem ter s sodelovanjem s sosed-

nimi občinami bomo potrdili, da so manjše občine lahko uspešnejše kot velike pri upravljanju ozemlja. Poleg tega bomo namenili pozornost javnim



Foto dph

delom, ki bodo za našo upravo - sicer v primeru zmage - prioriteta. V ta seznam uvrščam spodbujanje z vsemi soodgovornimi institucijami, dokončno ureditev cestne povezave ter celotnega območja Fernetičev, razširitev in ureditev igrišča na Mouzarju, dokončno opremo mrliške vežice in ureditev pokritega prostora/čakalnice ob vežici, posodobitev in razširitev mreže javne razsvetljave z na-

mestitvijo nizkoenergetskih svetil in regulacijskih sistemov za zmanjšanje porabe energije, postavitev varnostne cestne ograje na odseku "Pule" ceste Repen - Opčine, ureditev prostorov občinske ambulante, ureditev ekoloških otokov za ločeno zbiranje odpadkov, ureditev območja maloobmejnega prehoda Repentabor, obnovo Kulturnega doma (Stare šole) na Colu, razširitev plinskega omrežja, izredno vzdrževanje občinskih cest, iskanje možnosti, tudi v okviru javno-zasebnega sodelovanja, za ureditev stavbe nekdanje vojašnice pri maloobmejnem prehodu Repentabor.

Posebno pozornost bomo namenili upravljanju našega območja s posebnim posluhom za ureditev in regulacijo paše na občinskem območju, ureditev razmerij z Jusom-Srenjo Repen ter odpravo vojaških služnosti na območju P'č-a. Še posebno se bomo zavzeli za to, da bodo iztočnice projekta Natura 2000 ter ostalih naravovarstvenih zakonov usklajene s potrebami lokalnega prebivalstva ter da bodo predstavljale možnost razvoja našega ozemlja, ne pa omejevanja. Spodbujali in razvijali bomo kmetijsko - obrtniško - pod-

jetniške dejavnosti, ki so povezane s tradicijo občine in vrednotijo značilnosti našega območja ter omogočajo njegov razvoj. Posebno skrb bomo namenili socialnemu skrbstvu, mladim in starejšim občanom, osebam s posebnimi potrebami in ogroženim družinam. Izboljšava zdravstvene oskrbe kot tudi izpeljava projektov preventivnega značaja, tudi z razvojem čezmejnih povezav, predstavljata prav tako prioritetni projekt za našo upravo.

V sodelovanju s šolskimi ustanovami bomo zagotavljali najboljše pogoje za predšolsko in šolsko dejavnost. Obenem pa želimo še naprej podpirati kakovostno in pestro dejavnost naših društev, tako na kulturnem kot na športnem področju, ter nuditi potrebno infrastrukturo za najboljše delovanje.

Tudi sožitje in medsebojno razumevanje med občani slovenske in italijanske narodnosti sta bili in bosta eno glavnih vodil pri upravljanju naše občine. Sodelovanje in iskanje skupnih sinergij z drugimi občinami tržaške pokrajine ter sosednjimi občinami iz Slovenije, tudi na področju skupnih evropskih programov in natečajev, bosta pripomogli k racionalnejšemu upravljanju in nudenju bolj kakovostnih storitev našim občanom.

**Kaj pa vaš poziv volivcem?**

V petih letih smo dokazali, da zmoremo. S podporo naših volivcev lahko dosežemo še več. Za našo občino Repentabor, za vse nas!

IG

**POGOVOR** Dimitri Žbogar, županski kandidat v občini Zgonik

## Prisotni in dejavni na našem ozemlju!

**Se nam lahko na kratko predstavite?**

Imenujem se Dimitri Žbogar, živim in delam v Samotarju, kjer z ženo vodiva kmetijo in kmečki turizem. Šestnajst let sem bil predsednik Zveze neposrednih obdelovalcev iz Trsta, pet let pa tudi deželni.

Deset let sem bil v občinskem svetu v Zgoniku in sem iz klopi opozicije spremljal upravljanje večine. Včasih smo kot stranka tudi podprli sklepe Sardočeve uprave, večkrat pa je prišlo tudi do kratkih stikov, saj kritike niso

vedno dobrodošle.

Ker se levosredinska lista Skupaj - Insieme ni odzvala na soočanje z nami in ker je Slovenska skupnost prisotna v občinskem svetu že od samega začetka, bomo nastopali z našim simbolom lipove vejice, kot vedno. Sestavili smo tako listo mladih ljudi, ki želijo biti sooddeleženi pri izbirah, ki bodo pogojevale našo prihodnost.

**Katero so glavne točke vašega programa?**

Ker naša skupina dela in živi na tem ozemlju, smo program iz-

delali na podlagi razmišljanj znotraj naše stranke. Naše geslo se glasi: Ovređnotiti hočemo ljudi. Prav zato smo

poskušali poudariti, da je naša skrb tudi ta, da spremljamo ne samo življenje, ampak tudi razvoj našega ozemlja. Naš standard življenja se razvija v svetu, kjer je človek prevečkrat le preveza, ne pa cilj. Skrbi nas, kako bomo delali, kako bomo uporabljali naše ozemlje, kako bomo reševali nastajajoče izzive in kako bomo zadostili potrebam ljudi in skupnosti.

Zato je v našem programu govor o avtobusnih prevozihi, o obrtni coni, o socialni, o kmetijstvu, o urbanistiki, o občinskih storit-



vah in dajatvah, kajti hočemo biti pri teh odločitvah prisotni.

**Vaš poziv volivcem?**

Slovenke in Slovenci, zavedajmo se, da smo del tega ozemlja, zato moramo biti na njem ne samo prisotni, ampak tudi dejavni.

**V DSI so predstavili roman Primorska zgodba Marije Mercine**

## Pristnost zgodbe v dovršenem literarnem slogu

Doroteja je trmasta, a vztrajna, veruje v čudeže in nebesa ter v usodno pravičnost. Vojno in partizane je razumela kot revolucijo, a je ohranila svoje ideale. Medtem ko je bil jezik materi odvzet, je bil jezik njej dan. Doroteja, Dora ali Dorica je glavna junakinja novega romana Primorska zgodba Marije Mercine, ki se v vasi Goče na Vipavskem srečuje tako z dobroto kot z zlom. Komentira zapiske in spomine ter stalno opazuje vaško okolje.

Leta 1955, ko se Doroteja znajde pred hudimi preizkušnjami, začne pisati svoje spomine, da bi hčerki zapustila svojo zgodbo o tem, kako je sama živela. Ška-

tla z zapiski je zapuščina matere, ki jo dobi hči Milena ob mami-ni smrti. Ob teh zapiskih Milena spet podoživlja svoje otroštvo in odnos z materjo. Nanjo je bila namreč jezna, ker jo je "zapustila", ko je šla na zdravljenje. Takrat je morala živeti pri teti, a si je želela mamine bližine. Kot je v Društvu slovenskih izobražen-cev avtorica utemeljila svoje pi-sanje, potrebuje otrok topel dom, mamo in očeta.

Roman, ki ga je pred nekaj mese-ci izdala Goriška Mohorjeva družba, je izrazito večplastno delo, to ni linearna zgodba, saj v njej začetimo odnos otroka do mame, do očeta in vaškega okolja. Roman tudi ni dialoški, saj se avtorica pogovarja z materinim

dnevnikom, iz katerega zbira podatke za literarno, ne pa zgodovinsko delo. V imenu založbe je spregovoril urednik Marko Tavčar, ki je roman označil kot odslkavo nekega časa in prostora širšega pomena ter istočasno kot pričevanje knjigo. Pri poslušanju odlomkov, ki jih je iz knjige prebrala Nataša Konc Lorenzutti, so se prisotni pričali o pristnosti zgodbe, o njenih svetlih, pa tudi žalostnih dogodkih. Prof. Ivana Slamič je ob predstavitvi knjige dejala, da moramo biti pozorni predvsem na dve stvari. To sta naslov, ki nas odmika od zasebnosti ene določene družine, saj je lahko zgodba več družin, ker vsebuje zgodovinsko preverljiva dejstva, ter osrednji ženski lik, Doroteja, ki piše dnevnik. Marija Mercina je odraščala z očetom Pavlom in

mamo Hermino. Preselili so se v Ajdovščino. Študirala je slovensko in svetovno književnost, nato se zaposlila kot učiteljica v Idriji in Novi Gorici. Je magistra znanosti, poleg leposlovnih proze objavlja tudi esejične in metodično-didaktične strokovne članke v različnih revijah in zbornikih. Za svoje literarno ustvarjanje je prejela vrsto nagrad.

Dogajalni čas romana zaobjema sto let, pripovedovalni čas pa štiriindvajset ur, in sicer od jutra mamine smrti do naslednjega dne. V romanu so citirani Camus, Joyce, katalonski pesnik Salvador Espriu, Stara in Nova zaveza. Primorska zgodba je tridelna, končuje pa jo epilog, nekakšna kasnejša refleksija. Prof. Slamič je poudarila problem avtobiografičnosti, ki je aktualen tako v slovenski kot v svetovni književnosti; vsako delo namreč izhaja iz avtorja in njegovega razumevanja sveta.

Šin

BOLJUNEC G. Zupančič odslej počiva na domačem pokopališču

## Bil je prijatelj mladine in velik ekumenist

Nekdanji župnik v Boljuncu, g. Lojze Zupančič, odslej počiva na pokopališču brežanske vasi, ki jo je nadvse ljubil. Ko je pred dvajsetimi leti umrl, so ga pokopali na Božjem polju pri Sv. Ani, kjer je odtelej počival s svojimi sobraty. Boljunčani pa so vedeli, da to ni pravi kraj njegovega trajnega

hodu v Boljunc leta 1955 začel zbirati mladino okoli sebe v pristnem Slomškovem duhu. "V začetku smo se mladi zbirali na podstrešju 'farovža', nekaj let kasneje pa je Zupančič odkupil leseno hišo, ki smo jo poimenovali baraka. Tam se je začelo pravo kulturno delovanje, ki je zaobjemalo sestanke za skavte in

skavtsko četo, ki, glej naključje, je bila najštevilčnejša na Tržaškem. Skratka: ne pretiravam, če ga uvrstim med naše slovenske oziroma zamejske velike pedagoge in prijatelje mladine, saj je svoje življenje, poleg oltarju, posvetil prav bogatenju človeških in verskih vrednot poveljskih in mladine", je še povedala gospa Žerjal pred pogrebno slovesnostjo na pokopališču, na kateri sta sodelovala tudi MoPZ Fantje pod latnikom in MoPZ Upokojevec iz Brega: združeni za sedbi sta nastopili pod vodstvom Manuela Purgerja. Zelo ganljivo pa je izvenela Pesem slovesa, ki so jo pod cipresami skavti različnih generacij posvetili spominu



Foto IG

počitka. Zato so se nekateri vaščani pristrčno odločili, da bodo sprožili potreben birokratski postopek in priredili nabirko, da bi posmrtni ostanke g. Zupančiča prenesli na boljunško pokopališče.

To se je končno zgodilo v soboto, 17. maja, ko je po maši zadušnici, ki jo je daroval sedanji dušni pastir v Boljuncu g. Jože Špeh v farni cerkvi sv. Janeza Krstnika, dolg sprevod prijateljev in nekdanjih župljanov g. Zupančiča pospremil k njegovemu poslednjemu grobu. Skrinjico s posmrtnimi ostanki je nosil predstavnik Slovenske zamejske skavtske organizacije, kar ni bilo naključje. G. Zupančič je bil namreč ustanovitelj slovenskega skavtstva v zamejstvu. Zametke tega gibanja je skoval ravno v Boljuncu.

Tudi o tem je spregovorila domačinka, gospa Marija Žerjal, ki je v svojem nagovoru poudarila, da je g. Zupančič, rojen leta 1927 pri Sv. Ivanu, takoj po svojem pri-

strežnik, razne tečaje, šport, igre in sobotne filmske večere", se je spominjala Žerjalova in poudarila pomoč, ki jo je pokojni vsestransko nudil vsem vaščanom, "ne glede na njihovo versko in politično pripadnost". Omenila je njegov doprinos k skavtskemu gibanju, ko je v prvih 50. letih k sebi privabil

### Svoje življenje je poleg oltarju posvetil bogatenju človeških in verskih vrednot poveljske mladine

množe intelektualce, profesorje, pedagoge svoje kolege - mlade duhovnike, ki so delovali v duhu skavtstva in še posebno v duhu narodne pripadnosti. "V Boljuncu je Zupančič ustanovil sedmo



Foto IG

g. Zupančiča: v verižnem stisku rok starejših in mlajših članov SZSO se je simbolno pokazalo, kako se je dediščina tržaškega skavtstva v vseh teh desetletjih ohranila in se prenašala iz roda v rod. Najbrž zato, ker je g. Zupančič znal temeljito usposabljal budoče voditelje, kot je med mašo zadušnico dejal Franc Mozetič.

Nekdanji skavtski voditelj je poudaril, da je pokojni duhovnik z ustanovitvijo skavtov premagal ozko vrtičkarstvo, ki je žal še danes prisotno. G. Zupančič, ki je poudarjal pomen skupnega dela, je vedel, da prevzemanje odgovornosti omogoča mladim odraščanje v polno osebnost: te-

ga se danes vsi premalo zavedajo. Govornik se je kot izraz osebne in skupinske rasti spomnil udeležbe slovenskih skavtov na svetovnem evharističnem kongresu v Münchnu leta 1960, zlasti pa sodelovanja na svetovnem Jamboreju na maratonskem polju v Grčiji. Grenak poudarek pa je Franc Mozetič dal na premajhno podporo, ki jo SZSO namenja danes naši dušni pastirji.

Da žal primanjkuje duhovniki in mladi skavtski voditelji, je opozoril škofov vikar za Slovenec, g. Tone Bedenčič, ki je ob msgr. Francu Vončini spremljal somaševanje. G. Bedenčič je poudaril, da je sam na strani SZSO že štirideset let in ves ta čas je pričakoval, da bo kak mlajši duhovnik začel skrbeti za skavte. "Nekoč je bilo lažje biti skavt in skavtski voditelj kot danes", je dejal g. Bedenčič, za katerega so vsekakor skavti živo jedro naših krščanskih skupnosti.

G. Zupančič je v Boljuncu župnikoval enajst let. Premeščen je bil nato na Vejno, kasneje v Baroklje in Grljan. Nekdanji tržaški škof Bellomi ga je zaradi njegove dialoške sposobnosti imenoval za kanclerja (vodjo škofijskih uradov). Svoje dušnopastirsko delo je delil bodisi med Slovenci bodisi med Italijani, zlasti pa se ga kot cerkvenega moža spominjamo kot izjemnega zagovornika ekumenizma: Boris Mihelič, eden izmed osrednjih pobudnikov 'vrnitve' g. Zupančiča v Boljunc, nam je povedal, da je na njegovem pogrebu pred dvajsetimi leti

spregovoril tudi predstavnik evangeličanske skupnosti, danes pokojni Claudio H. Martelli. G. Zupančič je, skratka, dobro vedel, da človek ni otok sredi oceana: človek potrebuje bližnjega, da ob njem zori. "Vselej je zasledoval relacijo JAZ-TI, kjer je TI subjekt, ne pa goli objekt", je analitično razmišljal g. Špeh med sveto mašo. Spomnil je še, da je bil pokojni duhovnik deležen tudi nevhvalečnosti, radostnih trenutkov pa je bilo v njegovem življenju vsekakor veliko več kot žalostnih. Bil je človek, ki je črpal moč iz evharistije in molitve: izžareval jo je v skupnosti, ki ga je končno spet pridobila medse.

IG

#### Darovi

V namen prekopa g. Lojzeta Zupančiča daruje Grazia Gerdol 50 evrov.

Misijski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: srečelov v rojanskem Marjinem domu 255 evrov, Franc Saksida 35 evrov, Marjanca Prosen 5 evrov in 20 kanadskih

dolarjev, Magdalena Kresnik 20 evrov, N. N. za lačne otroke 50 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV in SLOVENSKA PROSVETA

vabita na

zaključni koncert

revije otroških in mladinskih pevskega zborov

### PESEM MLADIH 2014

nastopili bodo:

OPZ Krasje, OPZ Mini Venturini, OPZ OV Barkovlje, OPZ Vigred, OPZ OŠ Alojz Gradnik, MIPZ Igo Gruden, OPZ OŠ Josip Jurčič, OPZ Zvonček, OPZ Fran Venturini, MIPZ NSŠ Igo Gruden

občinsko gledališče France Prešeren v Boljuncu  
sobota, 24. t.m., ob 15. uri

#### Mačkolje

## 52. Praznik češenj - dvakrat prazničen

Za Tržačane je Praznik češenj v Mačkoljah sinonim prave "šagre". Brez dvoma je ta vaški praznik resnično priljubljen, vedno znova pa preseneča zvestoba obiskovalcev, ki se že več kot 50 let zbirajo v tej breški vasi konec maja. Lani jih nista pregnala niti dež in mraz, ki pa sta gotovo prekrizala načrte prirediteljem in precej okrnili program praznika. Zaradi tega so se odborniki in člani Slovenskega prosvetnega društva Mačkolje, ki skrbi za 52. izvedbo Praznika češenj, letos odločili,

da prireditev kar "podvojijo". Starim in novim gostom bosta na voljo dva praznična konca tedna: od petka, 23., do nedelje, 25. maja, ter od sobote, 31. maja, do ponedeljka, 2. junija. Zabavne plesne melodije mladih glasbenih skupin (tokrat bodo na oder stopili 3Praški, AlterEgo, Domači zvoki, Kraški muzikanti in ansambel Nebojsa), okusne jedi

na žaru, domače vino in seveda... sladke češnje so sestavine za dolgoletno priljubljenost. Vse pa je začinjeno s prijaznostjo prirediteljev, ki se trudijo ustreči različnim okusom številnih gostov, pri tem pa skušajo še vedno ohranjati nekaj pristnega duha prvih izvedb.

Senca hrastov na mačkoljski "Me-težici" je prav tako prijetna in vabeča kot pred petdesetimi leti, na prireditvenem prostoru pa so danes predvsem mladi obrazi. Zato ni nič čudnega, da se glas o da prireditvi širi tudi v spletni prostor. O njem piše celo urednik italijanskega spletnega mesta o zabavnih dogodkih www. zero. eu, ki je svojo pohvalno oceno te prireditve sklenil z mislijo, da predstavlja Praznik češenj "preteklost in sodobnost teh obmejnih krajev, z eno nogo v Italiji in z dušo v Sloveniji".

NT



Razstava, koncerti in še kaj...

## 750 let miljske stolnice

V Miljah slavijo 750-letnico prelepe stolnice, ki krasi osrednji trg Marconi, na katerem sta tudi občinska palača z ložo, čisto zraven pa mandrač. Domači župnik don Silvano Latini si je s krajevno, ne le versko skupnostjo, zamislil bogat okvir prireditve, ki naj bi obeležile ugleden jubilej. Se pravi daljni 29.12.1263, ko je tržaški nadškof Arlongo dei Visigoni posvetil novo stolnico v čast patronov, mučeniških svetnikov iz 4. stoletja Janeza in Pavla. Lanskega 29. decembra je tržaški nadškof Giampaolo Crepaldi svečano odprl praznovanja, ki se bodo sklenila s slovenskim bogoslužjem in procesijo v čast patronov 26. junija ob udeležbi beneškega patriarha.

Začelo se je z orgelskimi koncerti glasbe z mlajšimi in tudi uveljavljenimi mojstri sacralne glasbe

na mogočnih orglah miljske stolnice; orgle je izdelala tovarna Mascioni. Sledil je niz zborovskih koncertov, ki jih je prav tako oplemenitila akustika izvirne cerkvene romanske strukture, ki ji je bila prizidana sredi 15. stoletja beneško-gotska fasada. Pred tedni smo uživali ob blagoslavju pevke tržaškega zbora Clara Schumann, pod vodstvom Chiare Moro, ki je navdušila tako s klasičnim baročnim in romantičnim (Haydn, Schubert) kot sodobnim zborovskim repertoarjem (Litovec Miskiniš). V soboto, 24. maja, bo na sporedu naš MePZ Lipa iz Bazovice z dirigentko Tamaro Ražem, naslednjo soboto, 31. maja, (ob 20. uri) pa še zbor Piccoli cantori della città di Trieste z dirigentkama Cristino Semeraro in Marijo Susowskijevo.

V tem času je v miljskem muzeju moderne umetnosti Ugo Cara

na ogled razstava o "liturgičnih krasotah", se pravi cerkvenih dragocenih predmetih, ki so se nabrali v zakladnici miljske fare v zadnjih petih stoletjih. Kot je lepo prikazal zgodovinski, arheološki in umetniški posvet, ki je potekal v Miljah prejšnjo soboto na pobudo znanega profesorja cerkvene zgodovine na tržaški univerzi, domačina Giuseppeja Cuscita, ima staro beneško mesto za sabo izredno kulturno in zgodovinsko dediščino. Njegov univerzitetni kolega Paolo Cammarosano in direktor videmskega škofijskega muzeja Giuseppe Bergamini sta orisala zgodovinski okvir srednjeveškega razvoja mesta med pripadnostjo Oglejskemu patriarhatu in Beneški republiki oz. značilnosti krasne fasade in rozona, ki imata sorodnosti z drugimi bližnjimi cerkva-

mi, npr. s tržaškim sv. Justom ali cerkvijo v San Daniele del Friuli. Strokovnjaka Pietro Riavez in Fulvio Bigollo sta osvetlila arheološke in urbanistične vidike gradnje stavbe in mestnega jedra ter obnove apsidnega prostora pod oltarjem iz leta 2011. Krajevni do-



moznanski zgodovinar Franco Colombo je poročal o proučevanju pergamentov farnega arhiva iz

13. stoletja in pri tem razkril, da je treba omenjeni zgodovinski datum nastanka miljske stolnice popraviti in ga pomakniti za leto nazaj. Inženir Alberto Guglia, sin znanega krajevnega kulturnika Edoarda, je prispeval zanimivo družbenozgodovinsko rekonstrukcijo o tem, kako so proslavljali 700-letnico stolnice leta 1963 in kako npr. sta tedanji državni predsednik Segni in papež Pavel VI. sprejela miljske predstavnike. Prof. Luisa Crusvar je predstavila eksponate, ki so na ogled v muzeju Cara, zlate in pozlačene, srebrne in v druge dragocene kovine umetniško izdelane kelihe, monštrance, križe, mašna in bogoslužna oblačila, delo mojstrov in delavnic iz beneškega okolja,

iz raznih obdobij od renesanse do baroka, rokokoja, vse do danes... Posvet in razstavo sta skupno priredili miljska občina in fara sv. Janeza in Pavla ob sodelovanju župnika don Latina in občinske kulturne strukture pod vodstvom Barbare Negrinis; zelo dobro obiskane posveta sta se udeležila tudi župan Nerio Nesladek ter podžupanja in odbornica za kulturo Laura Marzi. Razstava bo odprta od 8. junija, od torka do petka od 17. do 19. ure, ob sobotah od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure, ob nedeljah in praznikih zjutraj od 10. do 12. ure, ob ponedeljkih je zaprto. V muzeju Cara je na ogled tudi zelo lepa stalna razstava, posvečena domačemu mojstru slikarju, kiparju, risarju in grafiku Ugu Caraju, ki pripada rodu velikih tržaških umetnikov prejšnjega stoletja (Carmelich, Černigoi itd.).

Več informacij na spletni strani, namenjeni miljski kulturi in turizmu [www.benvenutiamuggia.eu](http://www.benvenutiamuggia.eu) ali na tel. 0403360340.

Davorin Devetak

SNG NOVA GORICA Gostovanje ljubljanske Drame

## Dve vznemirljivi predstavi v vsestransko vrhunski izvedbi

V prvi polovici letošnjega maja so abonenti in priložnostni gledalci imeli možnost si ogledati na velikem in malem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica dve izjemni uprizoritvi, ki sta se obe ovenčali z nagradami na lanskem letnem 48. Borštnikovem srečanju, ki je, kot znano, najpomembnejši gledališki festival na Slovenskem in pridobiva zmeraj večji ugled tudi v mednarodnih gledaliških krogih, saj so na njem prisotni tudi tuji teatrologi. Na velikem odru SNG Nova Gorica je v **petek, 9. maja 2014**, ljubljanska Drama uprizorila najbolj znano in v vseh odrih velikokrat prisotno in v raznih interpretacijah predstavljeno Shakespearejevo dramo **Hamlet**. Tokrat je v priredbi in

dramaturškem branju Žanine Mirčevske drama o tragični usodi danskega princa Hamleta dobila v nenavadnem režijskem pristopu Eduarda Milerja povsem drugačno, sodobno, dinamično podobo. To nenavadno odčitavanje slovite drame velika Shakespeara se kaže gledalcu že v scenski (Branko Hojnik) in kostumski podobi (Jelena Proković). Oder je namreč popoln s sedeži, da se zdi nekakšna "dvorana" ali čakalnica ali pa dvorana v parlamentu. Na teh sedežih že pred začetkom predstave sedijo igralci - odseva-joči že vse značilnosti upodobljenih likov - v današnjih oblačilih in motrijo v dvorano stopajoče gledalce. Dramo tokrat spremljamo v svežem, živem, sodobnem jeziku, ki obenem ohranja Shakespearejeva

duha; za ta novi mojstrski slovenski prevod je Srečko Fišer lani dobil Borštnikovo nagrado. V tokratni izvedbi te mojstrovine je vznemirljivo tudi to, da je na odru ob Hamletu, ki ga pretresajo vse globlje in vznemirjujoča čustva ob zavedanju, kako gnila družba je v deželi Danski in da v njej sploh nimajo več prostora ljubezen in druga plemenita čustva (kako neverjetno aktualen je še vedno Hamlet!), in ga v preigravanju močnih čustvenih, včasih prav "surovih" odtenkov suvereno interpretira Marko Mandić, še nekakšen Hamletov dvojnik, ki se sicer mestoma kaže kot duh umorjenega Hamletovega očeta, ali Kladiv ali Fortinbras, pa tudi Hamletov zvesti prijatelj Horacij. /str. 15

IK

STANDREŽ Otroški vrtec Pika Nogavička

## Razigrano na končni prireditvi

Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu je bila premajhna, da bi sprejela vse, ki so se 14. maja udeležili končne prireditve malčkov iz vrtca Pika Nogavička. Na odru je bil velik napis Iščemo volka v bujem gozdnem zelenju. To je bil naslov pravljice, v kateri je nastopilo več kot 40 malčkov, ki so po skupinah rožic (najmlajši), rač, muc in ptičkov (srednji) in junakov (večji) pomagali Rdeči kapici in Piki Nogavički iskati volka, ki je bil pri babici. Izvedba pravljice je bila del projekta, ki so ga izvedli v vrtcu z naslovom Živim v Evropi. Mladi junaki v pravljici so se tako predstavili v preoblekah junakov, ki so značilni za razne evropske države. Za Slovenijo je bil to Kekec, za Italijo Ostržek, za

Nemčijo Rdeča kapica, za Švedsko Pika Nogavička in še nekatere druge. Nastop junakov so napovedali plesi in značilne pesmi, ki so jih otroci sproščeno izvedli po prizorih in skupinsko. Celot-



Foto DP

telji so bili seveda navdušeni in so s ploskanjem spremljali dogajanje na odru, na katerem so njihovi otroci nastopali v lepih in barvitih kostumih. Prireditev se je končala s pohvalami in z zahvalami. V imenu vzgojiteljic se je Verena Čevdek zahvalila Jani Drassich, ki je sodelovala pri projektu. Ravnateljica Elisabetta Kovic pa je najprej pohvalila otroke za lepo prireditev, se zahvalila vzgojiteljicam za poštrevno in vztrajno delo z malimi ter staršem in nonotom, ki spremljajo otroke. Povedala je, da rada prihaja v Štandrež, saj jo vedno razveseljujejo in presenečajo z lepimi nastopi. Na oder je stopila tudi predstavnica staršev Katja Zavadlav, ki se je zahvalila vsem, ki so pripomogli, da so se otroci tako izkazali, najprej vzgojiteljicam, ravnateljici in staršem, ki so rade volje prisrčili na pomoč. Zahvalila se je župniku Karlu Bolčini, ki je dal na razpolago župnijsko dvorano za vaje in nastop, ter Prosvetnemu društvu Štandrež, ki je pripravil prostor za zakusko v župnijskem parku. DP

## OPZ Veseljaki ob iztekajoči se sezoni Ob koncu delovanja vrsta nastopov

Otroški pevski zbor Veseljaki iz Doberdoba, ki ga vodi Lucija Lavrenčič Terpin bo letošnjo sezono končal nadvse uspešno. Organizatorji revije Naša pomlad, ki je potekala prejšnji mesec v različnih krajih Primorske, od Tolmina do Ajdovščine, Nove Gorice in Ilirske Bistrice pa do Izole, so doberdobskim pevcem sporočili, da je bil OPZ Veseljaki izbran za sklepni koncert najboljših otroških in mladinskih pevskih zborov. Nastopil bo tako na slavnostnem večeru, in sicer 27. maja v Idriji. Poleg Veseljakov bo na koncertu sodelovalo še osem pevskih zborov

iz Slovenije. OPZ Veseljaki bodo v sredo, 28. maja, nastopili tudi na akademiji SCGV Emil Komel v Doberdobi. Prve dni junija pa bodo peli na gala koncertu

najboljših pokrajinskih zborov v okviru projekta Primavera di voci, ki ga organizira italijansko pevsko združenje USCJ; na njem bodo zapeli najboljši otroški in mladinski pevski zbori, ki so bili izbrani na selekcijskem koncertu v štirih pokrajinah naše dežele. Veseljaki bodo edini predstavniki goriške pokrajine. Letošnji gala koncert bo v gledališču Zancanaro v Sacileju pri Pordenonu s pričetkom ob 16.30.



MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (50)

Mariza Perat

### Gospa Sveta na Koroškem

Kot beremo v že omenjeni knjižici o Gospe Sveti, poroča tamkajšnja kronika, da je tistega dne, ko so veliki zvon iz Celovca pripeljali h Gospe Sveti, bila med tema dvema krajema vidna nenavadna mavrica, ki za mesec februar nikakor ni običajna. Zvon je iz Celovca do Gospe Svete vleklo 20 parov konj in 100 ljudi na saneh. Za pot, dobrih 8 km, so porabili tri ure.

Glas gosposvetskih zvonov je vabljen in do neč. Pesnica Koroške, Milka Hartman, poje o njih: "Pesem... Oj izliv miline! Kakor pesem božjih zborov plava preko koč in dvorov, polni naše tri doline: Rož, Podjuno, daljno Zilo. To zvonov je pesem vneta: poje, moli Gospa Sveta. Oh, da ne bi odzvonilo!

pod zaščito raznih plemičev, peli v cerkvi protikato- liške pesmi in pomazali podobe. Žalili so katoliško prepričanje vernikov in psovali škofa in papeža.

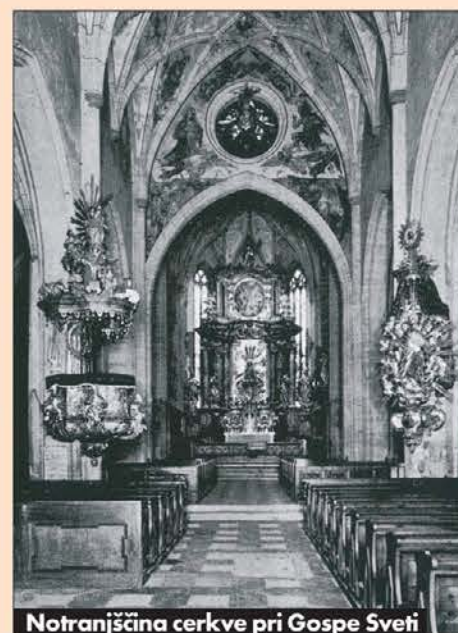
Milostna podoba Marije z Jezusom na glavnem oltarju



Poj, le poj, zvon Gospe Svete, zlij se v radost nam in boli, z nami plakaj, z nami moli,

vzdrami speče nam domove in razbij nam zle okove, s trdih tal naj vigred vzcvete!"

Cerkev Gospe Svete ima tri ladje. Na glavnem oltarju kraljuje milostna podoba Marije z Jezusom iz leta 1425. Ob požaru leta 1669 je podoba ostala nepoškodovana, saj se ogenj, ki je vse ostalo uničil, glavnega oltarja ni dotaknil. Gospa Sveta je vedno bila zelo priljubljena božja pot; k njej so ljudje prihajali od blizu in daleč. Romanja so bila otežena v dobi protestantizma, ko so luteranci, kot v mnogih drugih Marijinih svetiščih, ovirali romarske pobožnosti. Tako poročajo, da so leta 1598 na praznik Marijinega Vnebovzeta prišli v cerkev Gospe Svete protestanti in tu med službo božjo kričali in žvižgali, da so se ostali verniki morali umakniti iz cerkve. Kot beremo, so "luteranci", ki so tako nastopali



Notranjščina cerkve pri Gospe Sveti

je Marija rešila pred Turki, ki so takrat oblegali Dunaj in bili tam premagani.

/ dalje

S 4. strani

## Polemika, ki se ...

7. 5. v XII. letu fašistične ere italijanski konzulat v Ljubljani, podpisana Natalia, sporoča na zunanje in notranje ministrstvo v Rimu, na legacijo Italije v Beogradu in na prefekturo v Gorici: "Iz zaupnih virov imamo informacijo, da je v Ljubljani duhovnik, identificiran kot goriški don Filip Terčelj. Prosimo, izvolite sporočiti, če se ta nahaja v Gorici".

3. 5. 1934 italijansko notranje ministrstvo, MNZ, naroča goriškemu prefektu, naj primer Terčelj preda sodnim oblastem. Istega dne goriška kvestura v daljšem sporočilu na MNZ, PS, CPC (ministrstvo, sedeže specialne policije, policijsko kartoteko v Rimu) ter na obmejno policijo poda preglednico dogajanja, ki bo zadostila tudi našo radovednost, zato jo povzemam. "Po izjavi, da se hoče stabilizirati v Jugoslaviji, JE TERČELJU LOKALNA KVESTURA IZDALA POTNI LIST ZA JUGOSLAVIJO 15. DECEMRA 1933". Oba dokumenta pa sta si edina: "TERČELJEV POTNI LIST JE BIL VELJAVEN DO 15. MARCA 1934".

Da uradni podatki niso vselej točni, kaže dokument goriške prefekture z dne 31. 5. 34 na MNZ, PS, CPC, da je bil potni list izdan Terčelju 15. JANUARJA 1934. "TERČELJ SE JE BIL MEDTEM PODAL V LJUBLJANO, A SE JE VRNIL, razočaran, ker tam ni

našel obljubljene dežele". Tako po italijanski uradni razlagi. "Po Terčeljevi vrnitvi SO BILE NAREJENI ŠE POSLEDNJI POSKUSI PRI APOSTOLSKEM SEDEŽU V GORICI ZA ODDALJITEV TERČELJA V NOTRANJOST KRALJEVINE ITALIJE, V NASPROTNEM PRIMERU BI POLICIJA UKREPALA". S tem ilegalnim odhodom, ekspatriacijo, si italijanska oblast da veliko oprava. Takole je v dokumentu z dne 31. 5. 1934, podpisan prefekt, izrecno rečeno, da bi Terčelja, "ki si iz religije dela korist na škodo, na račun 'naše politike in se verjetneje, ker se želi v Jugoslaviji predstaviti z aureolo mučenca, POLICIJA ODDALJILA IZ REGIJE. TERČELJ JE PREBEŽAL 26. 4. 1934 ob 15h V KRAJU ŠTIRI POTI, FONDOVO, Idrija. Vpisan mora biti v kartoteko na meji v primeru, da bi se hotel vrniti v kraljestvo. Permanenca, stalna prisotnost tega duhovnika v zoni je namreč postala inkompatibilna, nezdružljiva z našim delom penetracije, prodora". Gre za prodor italijanskega čustvovanja in italijanskega jezika v živo tkivo slovenskega čustvovanja in jezika. Bojim se, da je še danes tako: tega bi se morali zavedati vsi, najbolj naši zamejci, ki se resnično trudijo, še posebej pa naši cerkveni dostojanstveniki ob meji na škofiji, v župniščih, samostanih, na

slovenskih božjih poteh, da bi varovali našo slovensko narodno in versko identiteto pred ono "penetracijo". Dokument nadaljuje: "Aktualni apostolski administrator je od našega urada iskal mnenje in don Terčelju svetoval, naj se umakne v notranjost kraljevine, mu tam ponudi eno mesto ali pa da se vrne v Jugoslavijo, za to mu obljubil potni list, ki je že zapadel. A don Terčelj je mesto v notranjosti kraljevine zavrnil in se odločil, da se vrne v Jugoslavijo. Nato pa z veseljem slovenskega nacionalista objel dolžnost nadomeščanja gospoda Jožefa Fona, župnika v Ajdovščini, drugega goljufivega, nam nasprotnega duhovnika. In ko je Terčelj dobil to zadolžitev, jo je z vso vneto opravljal in začel rušiti vse, kar je v prejšnjih letih naredil don Taglin, kolikor je uspel v penetraciji, prodoru naše stvari. Tako je 25. tega meseca Terčelj s 300 alogeni (tujerodci, kakor so fašisti imenovali Slovence pod Italijo) vstopil V CERKEV, pojoč po slovensko v koru, kar je naredil nadvse hrupno, POMPOZNO, medtem ko je don Taglin name-raval maševati. Naslednji dan je 'klandestino ekspatriiral', medtem ko bi si lahko olajšal odhod s 'pasportom', ki bi mu ga izdala lokalna kvestura z ministrskim dovoljenjem. - Tako lokalna oblast. - Blagovolite nas smatrati za kompetentne. Na račun Filipa Terčelja podajamo 'denunzacijo za klandestini pobeg' s političnimi motivi. V pričakovanju ministrske odločitve". Podpis

Priporočila o tem, za koga naj na evropskih volitvah glasujejo kristjani

## Pritožba Ustavnemu sodišču zoper obsodbo Janeza Janše

V Sloveniji je ta čas v registru pri ministrstvu za notranje zadeve vpisanih, se pravi uradno prijavljenih, okoli 80 političnih strank, kar je zelo veliko število. Dokazovalo naj bi zrelost in možnosti parlamentarne demokracije. Vendar pa gre v večini za t. i. mirujoče stranke, ki zaradi svoje majhnosti in dejstva, da nimajo prepričljivih programov nikoli ne bodo mogle dejavnije sodelovati v politiki in javnem življenju. Spričo tega politika v Sloveniji ostaja domena in prizorišče delovanja ter odločanja zlasti tistih političnih strank, ki imajo svoje predstavnike v parlamentu. Zaradi zaostajanja Slovenije za demokratičnim in družbeno-gospodarskim napredkom domala vseh drugih članic EU se je razširilo mnenje, da se je Slovenija leta 1991 sicer osamosvojila, ni pa se osvobodila, in prav osvoboditev Slovenije je naloga, ki je poudarjena tudi v Majski deklaraciji 2014. O tem dokumentu so preteklo nedeljo govorili na veliki vseslovenski manifestaciji na Prešernovem trgu v Ljubljani, ki je potekala pod geslom *Pride čas, ko ni več časa*. Shod so pripravili Društvo Evropska Slovenija, Civilna družba za pravično Slovenijo, Zbor za republiko in drugi kolektivni podpisniki Majniške deklaracije 2014, med govorniki pa so bili tudi Lojze Peterle, dr. Milan Zver, Janez Janša, pa Joseph Daul, predsednik Evropske ljudske stranke.



Milan Zver

Na trditve o tem, da je treba po osamosvojitvi Slovenijo tudi osvoboditi, ogorčeno reagira zlasti predsednik stranke socialnih demokratov in njen kandidat za evropskega poslanca, dr. Igor Lukšič. V polemiki z dr. Milanom Zverom, nosilcem liste SDS za

evropske volitve, objavljeni v mariborskem časniku Večer, je v trenutni ihti, ki je očitno ni mogel obvladati, dejal, "da Janez Janša ni samo nevarnost Slovenije, on je tudi nevarnost Evrope. Le da se v Evropi Janši reče Merklova, Cameron in Orban. Naši bralci in bralci bodo lahko sami presodili, kakšno škodo, politično in moralno, je predsednik socialnih demo-

podpira svojega predsednika in ga bo podpirala tudi v primeru, da se bo moral Janez Janša s politiko ukvarjati iz zapora. Podpredsednik SDS in kandidat za evropskega poslanca dr. Milan Zver je na svojem blogu zapisal, "da ni prepričan, da bi bilo v tujini spregledano, če bo lider slovenske politične opozicije na podlagi absurde obsodbe politični zapornik. Ni sramota, če bi imela SDS svojega predsednika v zaporu, sramota je, da je v pravni državi sodišče obsodilo nekoga brez slehernega dokaza". Sicer pa je Franci Matoz, odvetnik Janeza Janše, Ustavnemu sodišču Slovenije poslal pritožbo zoper obsodbo Janeza Janše. Gre za izredno pravno sredstvo, o vsebini pritožbe pa je bil odvetnik doslej zelo redkoben. Jasno pa je, da se je moral v pritožbi sklicevati na očitno kršenje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, če želi odvetnik zadržati Janševo pot v zapor in doseči, da bi ustavni sodniki odločili o njej. Odvetnik pa je moral v svoji vlogi ustavnemu sodišču izkazati tudi nepopravljive posledice, ki bi jih zaporna kazen imela za Janeza Janšo kot predsednika stranke, politika in morebitnega poslanca. Glede volitev v evropski parlament je koristno, aktualno in zanimivo mnenje P. Branka o tem, koga naj volijo kristjani. V tedniku Družina je odgovoril na vprašanje bralca, ki bo v nedeljo, 25. maja, prvič volil. Zapisal je tudi naslednje: "Nikarj ne daj glasu političnim skrajnežem. To so tisti na levi in desni, ki ponujajo hitre rešitve, ki natanko vedo, kaj in kdo je 'problem'; ki sčuvajo k sovražstvu do tistega, ki so ga določili za 'problem'; ki zaničujejo demokracijo in čislajo surovo politično silo oz. napeljujejo k simpatiji do diktature. Skrajneži so sno-

valci gorja. Kristjani tudi ne volimo strank, ki se posmejujejo veri, jo ponižujejo in se na vse pretege trudijo, da bi jo omejevale in jo izrinile na rob družbe".

V pričakovanju volitev v evropski parlament, v nedeljo, 25. maja, na katerih bomo v Sloveniji izvolili 8 poslancev, poteka ali nastaja veliko drugih dogodkov. Še zmeraj ni jasno, kdaj bo predsednik Borut Pahor razpustil parlament in določil datum predčasnih volitev. Kot smo poročali, bodo volitve najverjetneje v mesecu juliju, ali pa nemara septembra. Posebno mikavost in politično barvitost sedanjemu obdobju dajejo obiski premierke v odstopu Alenke Bratušek v raznih krajih, kjer zbira podpise volivcev, ki jih potrebuje v postopku ustanavljanja svoje politične stranke. Kako se bo stranka imenovala, še ni sporočila, bo pa nova stranka premierke v odstopu sodelovala na prihodnjih predčasnih parlamentarnih volitvah.

Novi glas je v prejšnji številki predstavil delovni načrt umetnostne zgodovinarke Nataše Kovšca, nove direktorice Pilonove Galerije v Ajdovščini. S krajšim pogovorom za naš časnik se je oglasila tudi prejšnja direktorica Pilonove galerije dr. Irene Mislej, ki se je pred kratkim upokojila. Povedala je, da bo tudi po upokojitvi živela v Ajdovščini. Svoj prosti čas bo namenjala priljubljeni temi, s katero se je občasno že ukvarjala, namreč preučevanju in objavljanju del s področja slovenskega izseljenstva v Argentini in Južni Ameriki. Tudi sama je primer tega izseljenstva, saj se je rodila v Argentini slovenskim staršem, ob koncu sedemdesetih let pa se je preselila, očitno za stalno, v Slovenijo oziroma v Ajdovščino.

Marijan Drobež

### Kratke

#### Terčeljeva pot na Kovk

Terčeljev odbor vabi v soboto, 31. maja 2014, na peš romanje po Terčeljevi poti na Kovk. Organizatorji sporočajo izhodišča peš romanj in čas odhoda: Šturje (Ajdovščina, Cankarjev trg) ob 7.00; Budanje, izpred cerkve, ob 7.00; Lokavec, izpred cerkve, ob 6.30; Col, s parkirišča za cerkvijo, ob 7.30; Otlica, s parkirišča pred cerkvijo, ob 8.30. Program pa je naslednji: "Bazilika Nova pot" (gozdna jasa Pri Taloških, Kovk 19): 9.30: molitev rožnega venca (KKI Ajdovščina) 10.00: sv. maša (g. Matej Kobal, župnija Otlica) kulturni program Vipavskih tamburašev (Neža Žgur) Priporočila prirediteljev za udeležence: Pohodi iz smeri Šturje, Lokavec in Budanje so zahtevnejši zaradi višinske razlike; s Cola in Otlice je pot bolj položna. Taloška domačija, Kovk 19, je dostopna z avtomobilom. Od tam je približno 5 minut hoje do gozdne jase. Tistim, ki težko stojijo, priporočajo, da prinesejo s seboj zložitljiv stolček. Kontaktna oseba Nadja Pregelj: 031 506 555; nadja.pregelj@gmail.com

#### Ob 100-letnici rojstva mladinske pisateljice Branke Jurca

ŠKUDT Kopriva ter krajanji Koprive in Brij vabijo v soboto, 24. maja 2014, na niz dogodkov ob počastitvi 100-letnice rojstva slovenske mladinske pisateljice Branke Jurca. Spored se bo začel ob 16. uri pri komunski štirni pri Koprivi, nadaljeval pa se bo pri Tišlerjevi hiši, v kateri se je rodila pisateljica.

#### Prenova dvorca Lanthieri v Vipavi se bo nadaljevala

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, se s podpisom pogodbe med Občino Vipava in družbo Kolektor Koling nadaljuje obnova Lanthierijevega dvorca sredi Vipave. Tako kot že doslej obnovljeni del dvorca bo obnovljeno stavbo namenila v 85-letno uporabo Univerzi v Novi Gorici; dvorišče



med obnovljenimi stavbami pa bo služilo kot prireditveni prostor.

Na slabih 3000 kvadratnih metrih obnovljenih površin bodo dobili sodobnejše in ustrežnejše prostore Center za biomedicinske znanosti in inženiring ter Center za raziskave vina, tu bodo uredili večjo univerzitetno knjižnico in nekaj predavalnic. V zgornjih nadstropjih bodo uredili tudi nekaj apartmajev in sob, ki jih bodo namenili gostujočim profesorjem in znanstvenikom na novogoriški univerzi.

Celotna investicija je vredna 3,6 milijona evrov, vipavska občina bo morala zagotoviti 1,5 milijona sredstev. Izvajalec bo dela moral končati do junija prihodnje leto.

## Gospodarstvo, talec predčasnih volitev Čas brezvladja, čas gospodarske ohromitve?

Takoj ko bodo mimo evropske volitve, se bo v Sloveniji začela nova volilna kampanja, ki bo s strateškega vidika precej pomembnejša. Datum državnoborskih volitev sicer še ni potrjen, a vse kaže, da bodo slovenski državljani šli na volišča sredi julija. To pomeni, da nas čakata še slaba dva meseca predvolilne kampanje, kar posledično prinaša tudi ohromitev delovanja države. Vlada že danes deluje s pooblastili vršilca dolžnosti, predvolilna tekma pa bo medstrankarsko "vzdušje" samo še dodatno naelektrila. Slovenskemu gospodarstvu, ki po daljšem času na obzorju vidi fazo normalizacije, to gotovo ne bo koristilo. Predvsem zaradi tega, ker so pozitivne novice zadnjih tednov za zdaj samo še napovedi in ne dejstva. Slovenija mora na primer iz-

secev političnega mrtvila do sestave nove vlade (če bodo volitve julija). Lahko pričakujemo, da se bodo postopki prodaje nadaljevali?

**Da le ne bo reprize Mercatorja**  
Sod, sklad, ki upravlja s prodajami deležev v državni lasti, je pred nekaj tedni javnost pomiril, da bodo vsi postopki potekali normalno naprej. Sod, tako pravijo v njegovem vodstvu, ima sedaj polna pooblastila za nadaljevanje prodaje podjetij z državnim deležem, ne glede na to, če vlada še stoji, ali pa ne. Pa pogledajmo s kratkim povzetkom, kaj je bilo doslej storjeno. Vlada je lani maja na prodaj postavila deleže v 15 podjetjih. Že omenjena deleža v Fotoni in Heliosu sta bila prodana. Postopki prodaje so se z najetjem svetovalnih družb in neformalnim iskanjem kupcev začeli še pri šestih podjetjih. Govorimo o Žitu, Telekomu, Aerodromu Ljubljana, Adrii Airways tehniki, Cinkarni Celje in banki NKBM. Prodaja sedmih podjetij pa še vedno popolnoma miruje. Pri skoraj polovici podje-

tij, ki jih je vlada uvrstila na seznam, torej še vedno nič. To ni najboljši obet. Veliko dvomov ostaja tudi okoli prodaje tistih podjetij, kjer so postopki že stekli: kdaj bo prodaja, kako bo potekala, koliko bo država od tega zaslužila? Naj spomnimo samo na dolgotrajno prodajo Mercatorja: danes se končuje že deveti poskus prodaje najboljšega sosedu. Prodajni konzorcij sestavljajo v glavnem državne banke in podjetja skupine Pivovarne Laško, katerih lastnice so te iste državne banke (oziroma danes slaba banka, ki deluje z državnimi sredstvi). Rezultat postopka prodaje: do danes Mercator še ni bil prodan, cena delnice pa je medtem padla z 221 evrov (maksimalna dogovorjena prodajna cena pred več kot dvema letoma) na sedanjih 86 evrov. Nevarnost je, da se pri državnih podjetjih, ki so danes na prodaj, zgodi podoben scenarij: dobili bi lahko nova dolgotrajna prodajanja, ki so najbolj utrujajoča in finančno škodljiva za samo podjetje, ki se prodaja, in nezadržno zmanjševanje prodajnih cen.

Ko govorimo o taki nevarnosti, mislimo seveda v prvi vrsti na Telekom, na edino podjetje, ki bi danes lahko v državno blagajno prineslo nekoliko večji izkupiček.

Prodaja njegovega 72 odstotnega deleža bi v državno blagajno po sedanjih ocenah prinesla med 700 milijoni in, po najboljši optimističnih ocenah, milijardo evrov. Seveda je ocena 700 milijonov bolj realistična. Neuradno je kupec, ki jih slovenski Telekom zaniha, kar veliko. V prvi vrsti je nemški Telekom, ki bi do slovenskega prišel "s pomočjo" ene od hčerinskih firm: najverjetneje bo to hrvaški Telekom, lahko tudi madžarski. V igri pa naj bi bili tudi ruski velikan Gazprom (s svojo telekomunikacijsko hčerinsko firmo) in celo turški ter norveški investitorji.



O prodajnem znesku pa je v tem kontekstu veliko odvisno od prodajalca: od njegove sposobnosti, da izpogaja kar najboljšo ceno, pa tudi od njegovega smisla za posel, da se državna investicija prodaja ob pravem času. Seveda, jasno je, da je bil pravi čas za prodajo državnih investicij obdobje do 2008, a takrat iz takih ali drugačnih razlogov, Slovenija ni prodajala svoje "družinske srebrnine". Treba pa je podčrtati, da je vsako odlašanje in nadaljnje iskanje izgovorov škodljivo in prinaša samo še manjše kupnine. Kaj to pomeni? Ne, nočem reči, da je treba prodati čim prej v prvemu kupcu, ki se pojavi. Prodaja morajo biti racionalno zasta-

vljene, kupec mora biti družba, ki ima za sabo solidno finančno bazo, in postavljeni morajo biti pogoji, da kupec pokaže resnično name-



ro, da je njegov nakup dolgo-

ročna investicija (primer Reanulta ali Novartisa pri nas). Ko so ti pogoji doseženi, pa s prodajo ne smemo več odlašati. **Faktor ZJ**  
Bo torej Sod kljub vsemu nadaljeval prodajo, tako kot je obljubilo njegovo vodstvo? Težko je to predvideti, ker je Sod navsezadnje politično telo. Politika nastavlja in odstavlja vodstvo, politika lahko nanj tudi pritiska. V volilni kampanji lahko pričakujemo, da bodo stranke nastopile z obrambno taktiko, češ, prodaje so nujne, a prodaje v času "brezvladja" niso legitimne, ker za njimi ne stoji vlada s polnimi pooblastili. Skratka, eden od argumentov bi lahko bil, da je za operativno nadaljevanje prodaje potrebno počakati, da bo za te postopke prevzela odgovornost vlada s polnimi pooblastili. Ob tem bomo seveda še vedno poslušali najbrž tudi "izgovore" (z leve strani), da je pa vseeno morda pametno, če država vsega le ne proda. Za nostalgične nacionalnega interesa je volilna kampanja največkrat kot red bull: da jim krila. Zaradi vsega tega bo kljub svetim zaobljubam

iz Soda dokaj težavno nadaljevati postopke: pritiski bodo zelo izraziti.

Tukaj pa je še podrobnost, ki je ne gre zanemariti: vodstvo Soda je v tem trenutku "ustvarjeno po podobi Jankoviča": predsednik nadzornega sveta Samo Ložej je Jankovičev tesni sodelavec v mestni občini Ljubljana, predsednik uprave Soda pa je Matej Pirč, ki velja tudi za Jankovičev kader. To dejstvo postavlja številne nove neznanke: kako bo lahko Jankovič postopal na Sodu? Gre namreč za izrazit vzvod moči, ki bi ga lahko izkoristil sebi v prid. Dejstvo, da mu je uspel ponoven preboj na čelo Pozitivne Slovenije, sicer Jankoviču ne odpira poti v vrh nacionalne politike (v sedanjih konstelacijah moči Jankovič ne more postati predsednik vlade), kaže pa na to, da ima še vedno določen vpliv na strateških pozicijah. Možnost "gospodovanja" v Sodu je v času brezvladja še pomembnejša strateška točka kot načeljevanje Pozitivni Sloveniji. Zato bi, z njegovega zornega kota, tudi vse poteze Soda v prihodnjih mesecih lahko postale še kako pomemben dejavnik volilne kampanje, začeni s tem, da bo Jankovič lahko ostale tekmece (predvsem nekdanje zaveznike na levi) držal v šahu. To pa je že spet politična partija, ki se bo na šahovnici slovenske politike odigrala v naslednjih tednih.

Andrej Černič

Fotona

choose perfection jem morebitnih kupcev peljati privatizacijo. Seznam 15 podjetij, ki se morajo prodati, je javen in jasen že dobro leto. A doslej sta bili z vlado, ki je imela polna pooblastila, prodani samo dve podjetji: Helios in Fotona. Pred nami je kakih pet me-

Dario Peric, predsednik Zadrugne banke Doberdob in Sovodnje

## "Biti moramo še bolj aktivni!"

Dario Peric je predsednik Zadrugne banke Doberdob Sovodnje, ki bo v petek, 23. t. m., imela svoj letni občni zbor, in zato smo ga povabili na razgovor, da nam pove, v kakšnem stanju je sedaj ta za Goriško pomembni bančni zavod.

"Sami veste, da je danes vse bančništvo na razpotju, za našo banko pa lahko rečem, da smo opravili izjemno veliko dela v zadnjem času, saj smo nižali stroške na vseh ravneh in opravili prestrukturiranje banke same, kar je prineslo tudi majhen dobiček. Šlo je za prestrukturiranje finančnih prihodkov in odhodkov. Uredili smo finančno poslovanje", pove že takoj v začetku Boris Peric, ki tudi naglasi, da ima banka danes enega največjih kapitalskih količnikov, več kot 19, predpisanih jih je 8. Naredili so torej veliko delo, saj so dobesedno prestrukturirali banko. Vprašam ga, kaj to konkretno pomeni.

"Dali smo velika posojila maloštevilnim podjetjem, in to smo sedaj uredili, da smo prišli v normalno stanje. Imeli smo tudi inšpekcijo osrednje italijanske banke, Banca d'Italia, ki nam je dala pozitivno oceno, s čimer smo seveda zadovoljni.

Sedaj si prizadevamo, da bi v bančnem zavodu povečali produktivnost in obenem rentabilnost naše banke", pravi Dario Peric.

Kakšno pa je danes stanje pri nas?

"Delamo na dveh področjih, in sicer na Tržaškem in Goriškem. Na Tržaškem je stanje boljše, na Goriškem je težje, ker nam zmanjkujejo naši tradicionalni klienti. Govorim o malih trgovcih in malih obrtnikih. Že sam pogled na mesto ni razveseljiv, saj sami vidite, da se v Gorici vse zapira. Prav zato moramo kot banka biti še bolj aktivni, zato si prizadevamo, da so naši klienti središče delovanja naše banke. Če to grobo poenostavim, bom dejal, da ne iščemo novih strank, ampak se moramo veliko bolj posvečati našim starim strankam". Boris Peric tudi obrazloži, da je razlika med javnim in zasebnim sektorjem danes očitna, saj ima sam občutek, da se t. i. javni sektor še vedno ne zaveda, da so se časi spremenili, da se je danes treba prilagajati novim razmeram. Vprašam ga, kako je z dajanjem posojil danes.

"Lahko povem, da je povpraševanje po posojilih danes manjše, kot je bilo pred leti. Nekatera podjetja so se pred le-

ti poslužila možnosti podaljšanja časovnega termina za odplačevanje bančnih posojil. Poglavje zase je nakup hiš, stanovanj, saj vidimo, da je na eni strani nepremičninski trg v krizi, cena stanovanj in hiš je padla, povpraševanja pa je manj, in tudi to dodam, da je včasih banka lahko stoodstotno dala bančno posojilo na vrednost stanovanja, hiše, danes pa lahko da za največ 60, 70 odstotkov. Tveganja so namreč danes večja. Obresti na posojilo so različne, a če pogledam na povprečje, lahko rečem, da se danes sučejo obresti na hipotekarno posojilo na nepremičnine nekje med tremi in štirimi odstotki, za kratkoročne kredite pa od 5 do šest odstotkov", je poveden Dario Peric.

"Kako pa mislite nadalje poslovati v Gorici, ko pa je znano, da zapuščate mestno središče?" "Z začetkom junija se iz Gorice selimo na sedež v Štandrež. To bomo seveda izvedli, kot bomo tudi ojačili delovanje sedeža banke v Štandrežu, saj moramo biti dosti bliže strankam, kot smo bili do sedaj. Razumem negotovanje zaradi dejstva, da zapuščamo mestno središče, ker to zares ni uspeh, a dejstvo je, da tudi največje banke zapirajo veliko število

"oken". Odnos med stranko in banko se danes spreminja, še do včeraj je bila fizična prisotnost veliko bolj pomembna kot danes, ko je že vsakodnevna stvarnost "home banking", ko teče večina operacij preko interneta, čas in mi smo se z njim spremenili in je zato prav, da se spreminja tudi banka. Naše stranke moramo vedno bolj usmerjati s svetovanjem, ponujati moramo konzultacije na vseh ravneh. Filialka, v kateri sta zaposlena dva, morda tri osebe in je vse njihovo delo osredotočeno samo na operativno, nima prihodnosti, tega smo se zavedeli sami. Stranki moramo ponuditi več!"

Vprašam ga, kako nameravajo nadomestiti odsotnost bančnega okenca v središču mesta v Gorici.

"Obstaja več možnosti, povedati moram, da še razmišljamo, kako bi to uredili, po eni strani je tu seveda internet, ki ponuja veliko možnosti, so tu seveda telefoni ter t. i. pametni telefoni, a razmišljamo tudi o nekem uradu, kjer bi naš bančni izvedenec bil na razpo-

vedu se moramo na to dobro pripraviti, a vedno moramo vedeti, da ima naša stranka prednost in se moramo zato vsaki stranki veliko bolj posvetiti", pravi Peric.



Foto JMP

"Križa nas je vse prizadela, našo banko je prizadelo predvsem dejstvo, da ljudje niso mogli vračati kreditov, mi smo, recimo, odpisali na milijone evrov bančnih terjatev, več kot tri milijone, kar je za našo banko zelo veliko. K temu dodajte še dejstvo, da je nepremičninski trg padel, vrednost nepremičnin se je znižala celo do 80 odstotkov", pojasnjuje Peric sedanjí nelahki trenutek in doda, da je po vsaki bitki vedno lahko biti general.

Na prihodnost gleda z zmernim optimizmom, poudarja, da bi se naše navade morale spremeniti, veliko bolj bi morali vsi skupaj dati poudarek na kakovosti življenja in ne na potrošništvu za vsako ceno. Kandidiral bo še enkrat za predsednika, ker želi dokončati "neko pomembno obdobje za našo banko, ker bi tudi rad končal prestrukturiranje bančnega zavoda".

Kot podjetnik dobro pozna današnjo stvarnost in sam prisega na visoko etiko in jasne, poštene delovne odnose, takih si želi tudi v prihodnje v banki sami.

JUP

S 3. strani

## "V zgodovini smo že ..."

V volilno kampanjo sem šel povsem neobremenjen z osebnim rezultatom, saj, hvala Bogu, ne živim od politike. Ker je med ljudmi na terenu ogromno takih, ki mi ponudijo roko in me želijo spoznati in se z menoj pogovoriti in me tudi podpirajo, je ta izkušnja res enkratna! V SDS pravijo, da res predstavljam zanje dodano vrednost in da sem vnesel v sicer nekoliko tog pristop v Sloveniji k volilni kampanji kar nekaj svežine, je to zame še dodatno zadoščenje.

Dejstvo je, da je EU v globoki krizi, da je v krizi tako RS kot Italija, a vi ste znani kot večni optimist. Nam lahko poveste, zakaj ste še vedno prepričani, da Slovence čaka svetla prihodnost?

Zato ker smo v svoji zgodovini, kljub majhnemu številu pripadnikov našega naroda, dokazali, da zmoremo. Premagali smo neverjetne ovire

in sile, ki so ogrožale naš narodni obstoj – tako fašizem kot nacizem. Preživeli smo petdeset let komunističnega režima, ki je narod gospodarsko obubožal in mu preprečil normalen gospodarski razvoj, ki so ga doživele druge primerljive nacije v sosesčini, kot npr. Avstrija, severna Italija itd. Dvajset let demokracije je zaznamovala prevlada tajkunske leve v Sloveniji, ki je odganjala tuje investicije, oropala slovenske banke in državna podjetja in spet preprečila normalen razvoj, ki so ga doživele države kot npr. Poljska, Slovaška itd., ki so ob vstopu v EU bile v bistveno hujšem gospodarskem stanju. V Sloveniji imamo morje odličnih podjetnikov, posameznikov – poglejte samo vrhunske športnike – in vse to me prepričuje, da kot narod zagotovo ne bomo propadli, kljub temu da nas pestita huda kriza in grozljiva brezposelnost. Zato pa je treba spre-

memb v državi; te se zgodijo lahko le na volitvah.

Zakaj menite, da na bližnjih evropskih volitvah tisti, ki volijo/volimo, oddamo svoj glas prav vam?

Slovinci v Italiji, ki imamo dvojno državljanstvo (italijansko in slovensko), lahko volimo tako v Italiji kot tudi v Sloveniji, ne glede na načrtno dezinformacijo, ki si jo je privoščil Primorski dnevnik prejšnji teden, seveda izključno zato, ker Damijan Terpin kandidira na listi SDS in bi bil lahko celo izvoljen... Zdi se mi povsem normalno, da v Sloveniji podpremo kandidata, ki prihaja iz zamejstva in ki kandidira na listi stranke, ki je doslej pokazala največ posluha za vprašanja naše manjšine. S tem bomo v evropski parlament lahko celo izvolili svojega zastopnika, ki dovolj dobro pozna našo realnost in probleme Slovenije. Upam si trditi, da bo glas zame dobra naložba, in zagotavljam, da ne bom razočaral. Mislim, da sem volivkam in volivcem doslej že ponudil kar nekaj dokazov, da mi lahko zaupajo.



LIVARNA

# Roldo

## POKALI - PLAKETE - MEDALJE SREBRNINA - DARILA



Ind. cona GORICA - Ul. Gregorčič, 48 - VHOD Ul. Gabršček, 3  
Tel. in faks 0481.522480 - roldo.marco@libero.it

PON-PET 8.30-12.00 / 14.30-19.30 - Ob sobotah samo zjutraj

## S tem odrezkom imate 5% POPUSTA

S sabo prinesi časopis ali izreži to reklamo!  
Popust se ne seštevava z drugimi reklamnimi ponudbami.

NOVI  
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,  
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C,  
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.



Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu  
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 20. maja, ob 14. uri.

SSG Trst / Premiera: Moderne no drame

## Polzenje časa skozi reže čakanja

Slovensko stalno gledališče Trst končuje letošnje gledališko sezono, poimenovano *Sledi srca*, v kateri je – mestoma tudi z umetniško in estetsko vprašljivimi izbirami – vodilo gledalce v iskanje življenjskih "srčnih" poti, z *Modernimi no dramami*, ki jih je spisal japonski avtor Yukio Mishima. Premierno so začele v četrtek, 8. maja 2014, na malem odru SSG v režiji Mateja Kolečnika, ki se je tretjič soočil z vse prej kot postavitveno enostavnim japonskim gledališčem – l. 1990 je v ljubljanski Drami režiral Mishimovo *Madame de Sade*, l. 2013 pa dramo *Prijatelj Koboja Abeja*. Pod psevdonimom Yukio Mishima se skriva Kimitake Hiraoka (1925 – 1970) iz ugledne japonske družine, romanopisec, pesnik, dramatik in filmski režiser, eden najpomembnejših japonskih piscev iz 20. stoletja, ki je bil trikrat nominiran za Nobelovo nagrado, a je ni nikdar prejel, verjetno zaradi svoje pripadnosti skrajnemu desničarstvu (kakor je zapisano v

gledališkem listu). Njegovo ustvarjanje – kot ga označujejo literarni kritiki – spada v avantgardo, v njem pa je značilno to, da v tradicionalno japonsko kulturo vnaša moderne estetske usmeritve. Mishima je znan tudi po svoji predanosti samurajski tradiciji in po urjenju borilnih veščin, katerih se je "poslužil", ko se je po nesrečno izvedenem državnem udaru samomori po ritualu sepuku. Sploh je bilo njegovo zasebno življenje kontroveržno: kljub temu da je bil poročen in imel dva otroke, je vztrajno gojil moška prijateljstva in zbiral mladeniče, da bi jih vabil v nekatere zasebni policijski skupini, ki naj bi se borila za "cesarja" v tradicionalnem japonskem duhu. Hkrati pa ga je privlačevala zahodna, evropska klasična in moderna ameriška kultura, tako da se je za svoja dramska dela navdihal pri domači tradiciji – no in kabuki gledališču – in tuji literaturi. Iz tradicionalnega no gledališča je povzel vsebine, a iz njega odvrgel njegova sredstva izražanja,

kot so ples, maske, stilizacija, in odskočno zgodbo postavil v sodoben okvir, razumljiv tudi za zahodni gledališki svet. Nastalo je 11 iger, ki jih je pisal od l. 1950 do l. 1969. Po francoskem prevodu Marguerite Yourcenar je Pet modernih no dram v slovenski jezik preli-

la Marija Javoršek. Po ustaljeni navadi je bila no predstava namreč sestavljena iz takega števila kratkih dramskih iger, in to je upoštevala tudi Kolečnikova, ki ji je bilo ob režijskem delu v oporo dramaturško branje Gorana Ferčeca. V prvi no drami – *Sotoba Komachi* – spoznamo devetindesetletnico, v katero je bil v mladih letih zaljubljen pesnik, ki ga doleti smrt, ko opeva njeno lepoto. Po izvirni zamisli je to no drama Kolečnikova predstavila kot zgodbo, ki jo trije igralci izvajajo v radijskem studiu. Tako v podlagi slišimo, kot po radijskih valovih, vse zvoke in šume, ki jih npr. povzročajo koraki v parku, šelestenje listov ..., kar daje celoti še dodatno čarobnost ob itak

skrivnostni vsebini. Vse nastopajoče figure izvajajo trije igralci, Primož Forte, Luka Cimprič in Romeo Grebenšek, ki je zelo prepričljiv interpret lika stare, ohole lepote. V *Yoroboshi* je protagonist mladenič, ki je izgubil vid ob bombardiranju mesta in za katerega se borijo pravi in krušni

znamenju trajne ljubezni zamenjala pahljači. Ko se on vrne, ga ona v svoji blaznosti ne prepozna in ostane pri slikarki Jitsuko (polno zatrite, hrepeneče boleti jo trpko izrisuje Nikla Petruška Panizon), ki skrbi zanjo in je vanjo tudi zaljubljena. Prav ta zgodba predstavlja nekakšen okvir vseh ostalih drobnih, izbrušeno stanih dram, v katerih je stalno prisoten neki dualizem: realni in sanjski svet, mrtvo in živo, zavestno in nezavestno ... Te kratke dramske prizore združuje svilen nitka nemogoče ljubezni, ki je lahko predana, boleča, ohola, polna ljubosumja. Nikdar izpolnjeno hrepenenje in žalost ob jalovem pričakovanju paradoksalno pripomoreta k temu, da protagonisti sprejmejo odsotnost ljubljene osebe. Vse te zgodbe je Kolečnikova prikazala skozi izredno subtilno poetično tančico, da se prikazuje kot fina, prosojna filigranska umetnina, v kateri ob koncu, kljub prikazanim trpkim usodam in mračnemu vzdušju, prešine gledalčev zavest preblisk nekakšnega pomirjujočega občutka. Režiserka Kolečnikova je v režiji-

skem tkanju predstave ohranila skrivnostnost za nas bolj neprodornega japonskega duha, zraven pa osvetlila sodobni "zahodni" zven. Mojsirsko je približala umetniške vzgibe in uprizoritveno drugačnost oddaljene "jutrove dežele". To ji je uspelo tudi ob koreografski pomoči Matije Ferlin; njegovi so tudi kostumi, ki na svojevtrsten način spajajo japonsko tradicijo oblačenja z zahodnim modnim okusom. Koreograf Ferlin je igralcem odmeril upočasnen ritem gibov, uravnanih po izvirni glasbi Mitje Vrhovnika Smrekarja. Scenograf Mauricija Ferlin pa je prizorišče zgodbe uokviril v nekakšno leseno pravokotno "škaflo", razdeljeno na dvoje odprtih: v eni vidimo zasteljen radijski studio, v drugi pa, zvezajoče prazni, se dogajajo Hanakina zgodba in vse ostale. Pri estetsko izbrušeni predstavi so sodelovali še lektor Jože Faganel in oblikovalec luči Rafael Cavarra. Pred četrtkovno premiero so v predverju tržaškega Kulturnega doma predstavili zanimivo "giblivo" instalacijo umetnika Andreja Koruze (Koper, 1982). Znamenja z meje, ki je bila že razstavljena na festivalu RavennaMosaico 2013, na Festivalu tranzitornih umetnosti Sonica 2013 in na festivalu Izis. Na ogled bo do 31. maja 2014.

Iva Koršič



© Luca Quaia

starši. V svilenem bobenčku se stavec zaljubi v mlado gospo, ki mu obljubi poljub, če bo on zaigral na svilen bobenček. Ker mu to ne uspe, se vrže skozi okno in se k njej vrne kot duh. V *Aoi* gošpa kot zli duh trpinči bolno ženo svojega nekdanjega ljubimca. Drama *Hanjo* pa prikazuje mlado gejšo Hanako (kot v svojem svetu izgubljeno deklico jo dosledno upodablja Lara Komar), ki je zblaznela ob čakanju svojega ljubimca Yoshia, s katerim sta si v

## Telesno vadbo v šoli je treba ohranjati! Športno kulturo kaže vzpodbujati

Tokrat za spremembo apel h krepitvi športne kulture pri nas. Smo čisto pri koncu šolskega leta in našo vsakdanjo kroniko spremljajo športni dnevi, tekmovanja, na katerih učence, učenci, dijakine in dijaki merijo moči v različnih spretnostnih panogah. Pobude so hvalevredne, množične, k njim mladi navsezadnje pristopajo z navdušenjem. Višješolci vseh slovenskih goriških zavodov so se na primer srečali na atletskem stadionu na Rojcah, slovenski tržaški srednjošolci pa na Kolonji. Do prvih dni junija se bo nedvomno nabral še kak dogodek za vse ostale. Poenotimo pa že enkrat program in kriterije teh tekmovanj! Saj bi

društva bi se ju lahko v poletnem času posluževala bolj pogosto. Sestavimo že enkrat skupni pravilnik, vse skupaj bi bilo tako še bolj resno (kar je že), koristno in ugledno, sodelovanje pa bi bilo za mladino še bolj prestižno.

In še širše o gibalni ali športni vzgoji v šoli. Slišimo o predlogih iz Rima, da bi tudi tisti borni dve uri telovadbe črtali iz predmetnika. Dve ali nič, saj je isto, se je menda glasila argumentacija. Se šalimo? Ta korak bi predstavljal dokončni udarec že dramatično skromni športni kulturi v Italiji in posledično tudi v naši srenji. Seveda, kdor se itak ne ukvarja s športom v popoldanskih urah, tudi od teh dveh uric znojenja res nima veliko koristi. Toda ovrednotimo raje na pravi način ta povsem dostojanstveni in pomembni predmet s tem, da vključimo neki izobraževalni program. Delovanje človeškega telesa, zgodovina športa, pravila posameznih

pamet, realnost pa je v bistvu taka. Tržaška in Goriška premoreta ne nazadnje čisto spodobna atletska stadiona, ki sta vendarle na razpolago. Mimogrede, tudi športna



zadoščala že ena sama razširjena seja profesorjev športne vzgoje, nekoč telovadbe. Teh bo med tržaško in goriško pokrajino reci in piši dvajset, morda še manj. V te prireditve vlagajo veliko truda in organizacijskega dela, zakaj ne bi poskrbeli še za to, da bi šli rezultati s tekmovanji v neki celovit sistem. Ponekod sprintajo na 30 metrov, drugje na 60. Vzdržljivostna preizkušnja meri tu tisoč metrov, tam dva tisoč. Žogica tehta v Trstu pol kilograma, na Krasu dvojno, v Gorici pol drugi kilogram. Eni skačejo v daljino z mesta, drugi z zaletišča. Govorimo seveda na

panog, teorija v razredu in nato praksa osvojenega v telovadnici. Mar ne bi bilo bolj smiselno? Saj ni nujno, da med urami telesne vzgoje površno krepimo neko splošno telesno pripravo. Ta pouk mora predstavljati neko obogatitev za vse učence in dijakine. Prej bi kazalo število ur razširiti kot pa ga krčiti. Zazrimo se za primerjavo čez mejo. Na občnem zboru Združenja slovenskih športnih društev v Italiji je z zanimivim in poglubenim poslom nastopil predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije Janez Kocijančič, ki je razlagal slovenski olimpijski čudež. V Sočiju je Slovenija osmešila Italijo, s tem da je imela bogatejšo bero (žlahtnejših) medalj. Seveda, tu so – kot je dokaj skromno dejal visoki gost – tradicija, predspozicija do športa, navajenost na boj za obstoj in preboj na površje. Temelj pa je tudi in zlasti športna kultura, ki pa izhaja tudi iz prijemov v šoli.

HC

Z 12. strani

## Dve vznemirljivi predstavi ...

Ta "večobrazni" lik vrhunsko upodablja Igor Samobor. Predstavo, ob kateri je gledalec ves prevzet zaradi nenavadne režijske interpretacije, ki bolj "prizemlja" oz. nam bolj približa Hamleta (tudi njegov sloviti rek biti ali ne biti zdrzne nekako mimo, brez tistega tradicionalno "vzvišenega" poudarka), in v kateri se izrisuje kar nekaj vrhunskih prizorov, sooblikujejo sama blesteča igralska imena, ki izžarevajo neverjetno izrazno moč in tudi fizično vzdržljivost. Poleg že imenovanih naj omenimo vsaj Jerneja Šugmana v vlogi Klavdija, Natašo Barbaro Gračner kot Gertrudo, Polono Juh, ki je za izredno intenzivno izoblikovan lik Ofelije prejela Borštnikovo nagrado, Aljaža Jovanoviča v vlogi Laerta, Alojza Sveteta kot Apolonija in Janeza Škofa v vlogi grobarja. Dolgotrajno ploskanje, ki je večkrat privabilo igralce na poklon, je najbolj zgovorno pričalo o tem, kako je publika sprejela to novo tolmačenje večno aktualnega Shakespearjevega Hamleta. Še en tak nepozaben gledališki večer je vodstvo novogoriškega gledališča ponudilo svojim obiskovalcem v sredo, 14. maja 2014, ko je na malem odru gledalcem ponudilo v ogled predstavo *Ponorela lokomotiva*, ki je nastala v ljubljanski Drami pod taktirko Jerneja Lorenčija, enega izmed najbolj ustvarjalno zagnanih iskalcev novih režijskih rešitev in estetskih usmeritev, in je bila oktobra lani na Borštnikovem srečanju razglašena za najboljšo uprizoritev lanske sezone. V prevodu Darje Dominikuš in ob glasbi Branka Rožmana, delno odigrani v živo na dva pianina, katerih glas skandira vedno bolj noro drvenje lokomotive, je delo krepko predramilo gledalce iz tiste otopenosti, ki je večkrat vse bolj boleče prisotna v vsakem izmed nas. Ponorelo lokomotivo je l. 1923 napisal (a je ni dokončal) Stanislaw Ignacy Witkiewicz (1885-1939), predstavnik poljske in svetovne avantgarde. Delo na nenačrtovan in mestoma tudi duhovit način povzema avtorjeva estetska in filozofska iskanja. V zelo vznemirljivi predstavi sta protagonista strojevodja in kurjač na parni lokomotivi (res izjemno, večkrat prav demonično ju

upodablja Janez Škof in Aljaž Jovanovič, ki se izkažeta tudi kot izredno "vzdržljiva" pianista, še posebno Škof), ki prvi v neznanu, katastrofi naproti. Strojvodjo in kurjača, ki sta v resnici večkratna zločinca in ju zama iše roka pravice, je prevzela taka neustavljiva strast, da požena lokomotivo do nore hitrosti mimo vseh racionalnih razmišljanj, mimo postaj, signalov ..., da bi videla, kaj se zgodi onkraj neizbežne katastrofe. A poskus "okusiti to noro slast" preprečijo potniki, ki se pojavijo v lokomotivi, in tako se predvidena kataklizma spremeni v "povsem navadno železniško nesrečo". Režiser Lo-



Prizor iz predstave Ponorela lokomotiva

renci je ob pomoči dramaturginje Eve Kraševac ustvaril izredno predstavo, v kateri je pred gledalce – proti tem se večkrat duhovito obračajo igralci, kar je režiserjev dodaten "trik", ki občinstvo še bolj potisne v noro odskočno dogajanje – postavil našo naravo, ki je večkrat bolj nora kot razumna, naše prazne ali vsega "prepolne" odnose, pa med drugim tudi to, kam sploh drvimmo...

Predstava *Ponorela lokomotiva*, v kateri nastopajo poleg Škofa in Jovanoviča imenitni soigralci Maja Sever, Tina Vrtnjak, Matija Rozman, Nina Ivanišin, Petra Govc, Zvone Hribar, Gorazd Logar, Andrej Nahtingal, Katja Levstik in Nino Raffanelli kot gost, je imenitna metafora našega sveta. Odrska postavitve v drzni režiji Jerneja Lorenčija pa je izredna, ker, kot je zapisano v obrazložitvi Borštnikove nagrade: "Doslednost, prepričljiva in natančna sku-



Prizor iz predstave Hamlet

pinska igra, pogumne rešitve v interpretaciji odnosov med liki in v postavitvi posameznih epizod, razgibana glasba ... so elementi, zaradi katerih je *Ponorela lokomotiva* izjemen ustvarjalni dosežek". Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je s tema dvema gostovanjema najbolj ugledne gledališke hiše na Slovenskem podarila domačemu občinstvu res enkraten umetniški užitek. Ljubljanska Drama nima zaman takega slovesa!

► **GORICA** - Ul. Garzarolli 109/a - Tel. 0481.521433

► **RONKE** - Ul. Redipuglia 17  
(nasproti cerkvi) - Tel. 0481.474887

## Akustično središče **Soncin**

V našem **Akustičnem središču Soncin** boš vedno našel pozornost kvalificiranega tehnika, ki ti bo na razpolago in ti bo znal prisluhniti. Vse naše kliente namreč skrbno spremljamo na poti **slušne rehabilitacije** in z nudenjem navodil za dobro uporabo **slušnega aparata**.

### TU PRI NAS BOŠ NAŠEL:

- Digitalne in analogne slušne aparate najboljših znamk
- Vsak dan informacije in brezplačno testiranje
- Baterije in dodatno opremo

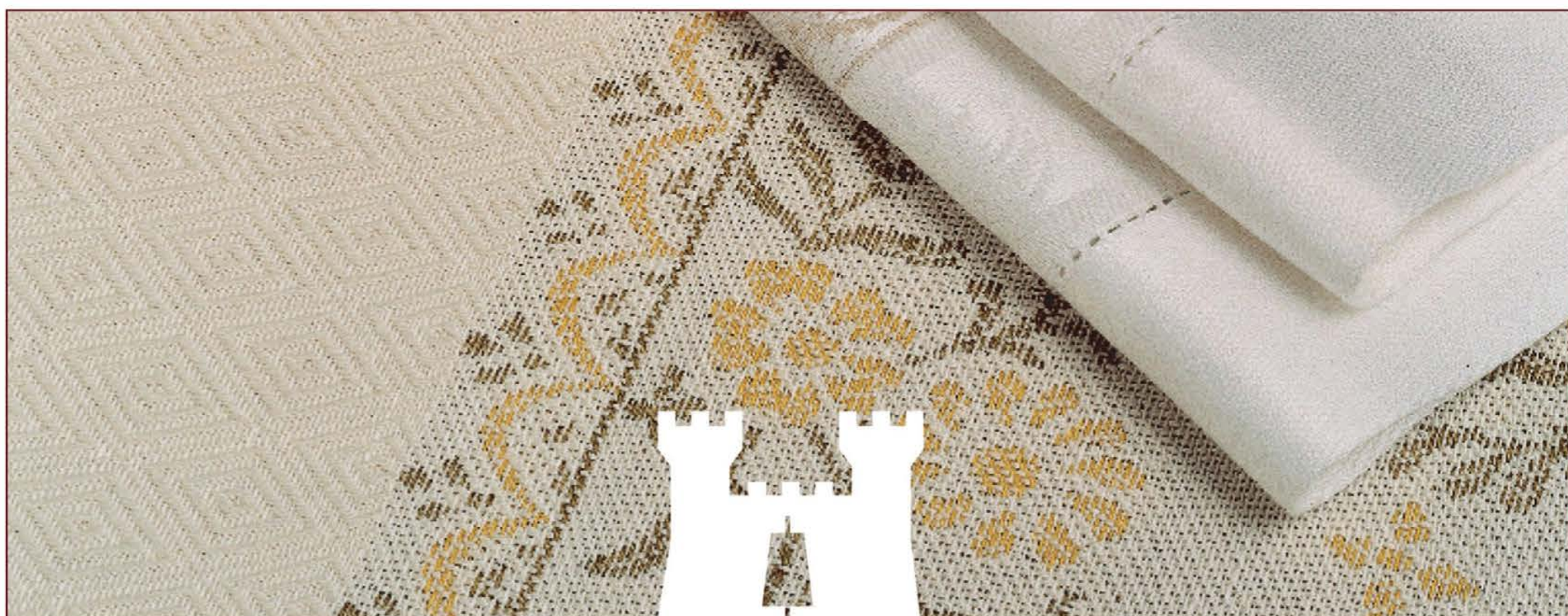
Obiščite nas z zaupanjem, tudi Ti boš lahko spoznal, da imaš pravico do brezplačnega slušnega aparata, stroške katerega bo v celoti kril Državni zdravstveni inštitut

**ZA NEOBVEZUJOČ ZMENEK, TUDI NA  
DOMU, POKLIČI NA 0481.521433**

Nove Tehnologije  
so skoraj nevidne



► Slišati pomeni živeti bolje



CARNICA ARTE TESSILE  
IMBELLINUM

za ljubitelje lepih stvari

33029 villa santina / ud / ul. nazionale 14

tel. št. +39 (0)433 74129

faks +39 (0)433 747529